

SAN LUCAS

Ã daác jwíhat

¹ Wã dée Teófilo, weém Lucas meemdih bainí wã naóh daácbipna caá. Jwí cātíh Jesús ã chājatjidih dawá cāacwã ít daác jwíhip tajī.

² Jesús ã cāac jumni yeó jáapdih púú ã péani yeó jáapna ãjeéh jumnitji, ded pah ã chājatdih ennitji, ã naáwátidibut joinítji, jwiítidih ī bohénap jī.

³ Páant ī bohéátidih joiníji weembát buu wã jéihyep buca. Pánih jéihnit, “Nin pah Teófilodih wã daác wāhuchah, ã túibipna caá”, wã niij jenah joyóp be.*

⁴ Páant niij jenah joinít, meemdih wã daác wahna caá, ma joiníji doonádih táí yoobópdih ma jéihyat pínah niijná.

Juan Daabáni ã cāac jummat pínahdih ángel ã naáwát

⁵ Jesucristo ã cāac jummat pínah jātih, Herodes Judea baácdih moón ī maáh jum láa, Zacarías wūt jumni sacerdote át jumap wut jī. Caán Abías wūt jumni sacerdotewã poómpdih bóo wut jī. Yad Elisabetbut Aarón juma mit jumap wut jī.*

⁶ Queét chénewã Dios ã enechah, nihat ã wutatjidih táí jepahnit ít jumap wut jī.

⁷ Obohjeéhtih, Elisabet weh wihcannih wut jī. Pánihna, queét chénat pah behnitjeh jumna, weh wihcannitjeh máahna ít chājar wut jī.

---

* 1:3 Hch 1.1   * 1:5 2Cr 24.10

8 Biíc semana Zacarías jamni sacerdotewã poómp Dioih muedih ñahwat en daonít pínah ít túut nuumúp wut jĩ.

9 Biíc yeó jáapdih sacerdotewã ipĩ chãjat pah, Zacaríasdih ít ñiwip wut jĩ, Dioih muedih waadnít, chej jamnidih ã cáwat pínah niijná.

10 Chej jamnidih i cáwat horadih waad béjnit, ã cáwachah, tãahmant bóo tólihdih dawá cáacwã Diosdih uúbh páina ít chãjap wut jĩ.

11 Zacarías chej jamnidih ã cáwachahjeh, Dios ã wahni ángel át jígohop wut jĩ. Chej jamni cáwat dah jéihyepmant bóo bawámant át ñuhup wut jĩ.

12 Pánihna, Zacarías caandih en wúhi bejnit, búdí át úumup wut jĩ.

13 Páant ã úumuchah ennit, ángel caandih nin pah át níj naáwáp wut jĩ:

—Zacarías, ma úumca bojoó. Ma uúbatdih Dios-boó át joiná wut be. Yeebdih ã tái chãjachah, majeéh bóli, Elisabet, newé weépdih mi weh jambipna caá. Caandih Juan ma wūt búudhdúp.

14 Ñi wúh ã cáac jamuchah enna, búdí ñi wēibipna caá. Dawá cáacwãbut biíc yoobó i wēibipna caá.

15 Dios ã enechah, caán oboh jamni nihcan níit. Ñi ñioni jamna, jiwá iguáh mac, pooni, poccannidihbut ã babhcan níit. Beh wilih wudah diítmah jam jwuhna, Túini Espiritu ã wēpatdih ã bíbohhipna caá.*

16 Ma wúh behna, dawá quíib buudnít judíowãdih Diosdih ã jwúb jepahat túutbipna caá.

---

* 1:15 Nm 6.3

17 Dios ã wahni ã jũwát pínahdih naóh waóhni pínah ã jumbipna caá. Dios ã wēpat búdí bíbohna, Elíasji ã wēp naáwátji pah muntih ma wũúhbut biíc yoobó wēp naóhni ã jumbipna caá. Páant ã naáwáchah joinít, behnitboó túut nũũmnít, ã wehdih ã túi oibipna caá. Túinidih yap yohnitbut túut nũũmnít, túi chãjnit ã jenah joyát pah muntih ã jwũub jenah joibípnã caá. Pánihna, Cristo ã jũwát pínah jãtih, cãacwã túut nũũm pãinit ã jumbipna caá, caandíh ã túi jepahat pínah niijná, ángel Zacaríasdih ãt niijíp wut jĩ.*

18 Páant ã niijíchah joinít, Zacarías ángeldih nin pah ãt niij úabh joyóp wut jĩ:

—¿Ded pah tigaá ma naáwátidih wã jéihbi? Weém behe caá. Wãjeéh bólibut beh wili caá, ãt niijíp wut jĩ.

19 —Weém Gabriel, Diosdih teo wũhni caá. Weém ãjeéh jũmnidih ã wahap be, nin túini doonádih meemdíh wã naáwát pínah niijná.*

20 Wã naáwátidih ‘Yoobópdih nihcan caá’, ma niij jenah joyát jíib, meém jéih wéhecani ma jũm jwũhbipna caá. Wã niiját pah ã yapachahjeh, ma jwũub wéhebipna caá, páant muntih, ángel caandíh ãt niijíp wut jĩ.

21 Zacarías maatápdih ã jígochah, tãahmant bóo tólihdih úabh pãinitboó ãt náhni dahwanap wut jĩ.

22 Pánihna, jwũub bac jũóhni, jéih naóhcanjeh, queédih ãih téihyãjĩh ãt jenah júut naáwáp wut jĩ. ã jéih wéhecah ennit, “Oo júamat déedih ãt en tagaá”, ãt niij jéihyep wut jĩ.

* 1:17 Mal 4.5-6 * 1:19 Dn 8.16; 9.21

23 Tálttimah, Zacaríaswã ã teo péanachah, ãih muáboó át jwúub bejep wut jĩ.

24 Páant ã jwúub bejat túttimah, ãjeéh bóli Elisabet mit wudu jumap wut jĩ. Wudu jumnit, biícjĩh bóo téihya widh mit míic júutcap wut jĩ.

25 Pánih wudu jum wěina, nin pah mit míic niijíp wut jĩ, “Weém weh wihcannihji tíic náah jumnihdih jĩgah ennit, Dios weemdíh át teo wáacap taga. Weemdíh newé weép át wũhup taga, cáacwã weemdíh yeejép dooná ã jwúub naóhcat pínah niijná”, mit niijíp wut jĩ.

Dioíh ángel Maríadih ã naáwát

26 Elisabet seis widh mi wudu jumuchah, Maríadih naáwát náahna, Dios ãih ángel Gabrieldih át jwúub wahap wut jĩ. Pánihna, Gabriel Galilea baácboó Nazaret tátchidih jubínit, María pebhna át jubínap wut jĩ.

27 María neonájeéh jum jwuhcannih José áa pínah wut jĩ. José Davidji juma wut jĩ. Caán David judíowã ã chah maáh át jumap wut jĩ.*

28 Gabriel Maríadih naáwádih jubínit, nin pah caántdih át niijíp wut jĩ:

—¿Ma jum, Dios chah oinih? Dios majeéh ã jumna caá, át niijíp wut jĩ.

29 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, María búdí mit joí wáhi bejep wut jĩ. Pánih joí wáhinit, caántjeh nin pah mit míic niij úubh joyóp wut jĩ: “¿Ded pah ã nihat pínahdih niij tígaá ã chãj, páant niijná?” mit niijíp wut jĩ.

30 Páant mi niij jenah joyóchah, ángel caántdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

* 1:27 Mt 1.18

—Ma úmca bojoó, María! Dios meemdih bádí ã wēi enna caá.

³¹ Ded pah meemdih yapat pínahdih naáwádih wã jũóhna caá. Meém wudu pínah caá. Newé weépdih ma weh jumbipna caá. Caán ã cãac jumuchah, Jesús ma wūt búudhdáp.*

³² ‘Dios chah wēpni wũúh caá’, caandih ñ niijbípna caá. David juma juma, David maáh ã jumati pah Dios caandih maáh ã waadáipna caá.

³³ Pánihna, ma wũúh nihat judíowádih maáh ã jumbipna caá. Nihat bitadihbut maáh ã jumuchah, jwúb túut nuumní pínah ã wihcan niít, ãt niijíp wūt jĩ.*

³⁴ Páant ã niijíchah joinít, María ángeldih nin pah mit niij úbh joyóp wūt jĩ:

—¿Dedé, weém neonájeéh jumcannih, ded pah tiguaá wã wudu jumbi? mit niijíp wūt jĩ.

³⁵ —Túini Espiritu meemdih ã waadáchah, Dios ã wēpatjñ ma wudu jumbipna caá. Pánihna, ma wũúh túini, yéejat wihcanni ã jumbipna caá. ‘Dios wũúh caá’, caandih ñ niijbípna caá.

³⁶ Ma dée wili, Elisabetbut beh wili yahna, wudu caá. Caántbut newé weépdih mi weh jumbipna caá. Bũ biíc peihcanni widhjuh judhna caá, caánt mi weh jumati pínah. Jáap wili juma, weh wihcannihji bũ wudu caá buca.

³⁷ Dios nihat jéihni dedé ã buwacan caá, ángel Maríadih ãt niijíp wūt jĩ.*

³⁸ Páant ã niijíchah joinít, María caandih nin pah mit niij jepahap wūt jĩ:

* **1:31** Mt 1.21   * **1:33** 2S 7.12,13,16; Is 9.7   * **1:37** Gn 18.14; Jer 32.16,27

—Weém Dioíh wili caá. Ma niijátji pah weemdíh ã yapa naáh, mit niijíp wut jĩ.

Páant mi niijíchah joinít, Dios pebhboó ángel át jwúb bejep wut jĩ.

María Elisabetdih enedih mi bejat

³⁹ Ángel páant ã niiját táttimah, María waícanjeh mi dée wilidih enedih mit bejep wut jĩ. Caánt mijeéh bóo Zacaríasjĩh Judea baác jeé cātíh bóo táтчidih ít jumap wut jĩ.

⁴⁰ Pánihna, ñih muná waád juibínit, Elisabetdih mit wúbap wut jĩ.

⁴¹ Caántdih mi wúbáchah joinítjeh, Túini Espiritu mi weépdih ã weñanachah, tabit át wálinap wut jĩ. Mi weépdih weñanit, beh wilidihbut Túini Espiritu bádí át weñanap wut jĩ.

⁴² María mi wúh pínahdih ã jéihyanachah, bádí wēnit, nin pah Elisabet mit niij wēp naáwáp wut jĩ:

—María, nihat yaáhdih en beedánit, meemdíh wēi ennit, Dios át túi chājap taga. Ma wúhdihbut ã túi chājbipna caá.

⁴³ Oboh jumnih wā jumuchah yuhna, wā Maáh ín pínah weemdíh enedih ma juyúchah, bainí wā wēican caá.

⁴⁴ Ma wíhenachahjeh, wā weép wēina, aí wēp wálinap be.

⁴⁵ Pánihna, Dioíh ángel ã naáwátji pahjeh ã yapat pínahdih jenah joiná, meemdíh ã túi chājachah, bainí ma wēican níit, mit niijíp wut jĩ.

⁴⁶ Páant mi niijíchah joinít, Mariabut nin pah mit wēi niij naáwáp wut jĩ:

“Jwí Maáh Diosdih bádí wā wēina caá.

- 47 Caán weemdíh túi ɯbnidih bainí wā wēican caá.*
- 48-49 Caandíh oboh teo wāhnih wā ɯmɯchah ɯhna, jīgah ennit, weemdíh át teo wáacap taga. Dios wēpni, túini yoobát ɯmna, weemdíh chah túini át chājap taga. Páant ā chājachah jéihnit, nihat cāacwā, ɯuu ɯmnit, táttimah ɯmnitɯt ‘Caántboó Dios ā chah túi chājnih wɯt jī’, weemdíh ī niijbipna caá.
- 50 Det caandíh jepahnitdih jīgah ennit, āpī teo wáacna caá. Jon jātih ɯmnit, ɯuu ɯmnitdihɯt teo wáacnit, púú táttimah ɯmnitdihɯt ā teo wáacnipna caá.
- 51 Ded pah náahna, ā wēpatjīh āpī chājap wɯt jī. Pánih chājnit, ‘Weém túi jéihni caá’, niij jenah joinít dih teo wáaccan, bádí ā wēpatjīh át wah peetép wɯt jī.
- 52 Yeejépwā ī maáh wēpatdih át dúuc wáyap wɯt jī. Obohjeéhtih, ‘Weém oboh ɯmni caá’, niij jenah joinít dih teo wáacnit, maáta dée át waadánap wɯt jī.
- 53 Moh yéejnitdih táinidih át wāhɯp wɯt jī. Obohjeéhtih, dawá bií dée bíboh nitboodíh wāhcanjeh, biáboó át wahap wɯt jī.
- 54 Jwiít caandíh teo wāh nit judíowādih jīgah ennit, át teo wáacap wɯt jī.
- 55 Biíc yoobó mǎntih jwī nɯo Abraham ā ɯimenádih jīgah ennit, át teo wáacap wɯt jī. Pánih jīgah ennit, ā teo wáacat pínahdih jwī nɯowājidih át naáwáp wɯt jī”,* María mit niij wēi naáwáp wɯt jī.*

* 1:47 Is 61.10 * 1:55 Gn 17.7 * 1:55 1S 2.1-10; Sal 113.5-9

56 Pánih juibínihi Elisabetjeéh biíc peihcanni widh mit jam jwuhup wut jĩ. Táltimah, miíh tátchina mit jwúb bejep wut jĩ.

Juan Daabáni ã cãac jamat

57 María mi jwúb bejat táltimahbit, Elisabet mit weh jamup wut jĩ. Newé weépdih mit túhup wut jĩ.

58 Miíh mæ pébh jamnit mi déewãbut Dios caántdih jĩgah ennit ã teo wáacat doonádih joinít, mijeéh búdí ít weñep wut jĩ.

59 Ocho yeó jáap táltimah, sacerdotewãdih caandih quehli nah yapat chóodih ít bóodat tútup wut jĩ. Páant judiowã ãpĩ chãjap wut jĩ. Caandih beheih wõtjeh ít búdhdíhip wut yuh jĩ.*

60 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, ã ínboó nin pah mit niijíp wut jĩ:

—Zacarías nihcan caá. Juan caá ã wõt pínah, mit niijíp wut jĩ.

61 —Obohjeéhtih, ñi déewã poómpdih Juan wõt jamni ã wihcan caá, cãacwã caántdih ít niijíp wut jĩ.

62 Páant niij péanit, queét Zacaríasdih téihyajĩh ít júutup wut jĩ, “¿Dedé tigaá wõt ma búdhbi?” niijná.

63 Páant ã júutuchah ennit, Zacarías ãih téihyajĩh daacát naadĩh júut úbhnit, “Juan caá ã wõt”, ãt niij daacáp wut jĩ. Páant ã daacáchah en wáhi bejnit, queét nihat ít joí yai ñúh bejep wut jĩ.

64 Pánih daácnafeh, wéhecanniji ãt jwúb wéhenap wut jĩ, páant mantih. Pánih wéhenit, Diosdih búdí ãt wēi naáwáp wut jĩ.

65 Pánihna, nihat ã pebh jamnit búdí ít wáhi bejep wut jĩ. Páant ã yapat doonádih joinít, nihat cãacwã,

* 1:59 Lv 12.3

Judea baácboó jamni jeé cātíh jamni tútchinadih moón ít míc wéhenap wut jĩ.

66 Pánih míc wéhenit, Dios caandíh ã táí chājachah jéihnit, “¿Caán wébít ded pah chājni pínahna tigaá?” búdí ít níj jenah joyóp wut jĩ.

Zacarías Diosdih ã wēi naáwát

67 Túini Espíritu Zacaríasdih ã weñanachah, ã wēpatjĩh nin pah Diosdih át níj wēi naáwáp wut jĩ:

68 “Jwiít judíowã jwĩpĩ wēini Diosdih búdí wã wēina caá! Jwiít ãih cāacwādh teo wáacadih jūóhnit, chéonit panihnit jwĩ jamcat pínah níj ná, nemépwã ĩ maáh ã wēpatdih ã dúucbipna caá.

69-70 Jon jātíh Dios naáwátdih naóh yapanitji nin pah ít níj daacáp tajĩ: ‘Diosdih teo wāhni David juma chah wēpni jamna, jwiít ãihwādh teo wáacnit, iiguípna jwĩ bejat déedih táí abni pínahdih Dios ã wahbipna caá,

71 jwiítdih eníhcannit ĩ wēpatdih ã dúucuchah, jwĩ táí jamat pínah níj ná.

72-73 Pánihna, jwĩ n̄owādh ã naáwátji pahjeh mantíh, jĩgah ennit, jwiítdih ã teo wáacbipna caá. Nin pah jwĩ n̄o Abrahamjidih át níjíp wut jĩ:

74 “Ma jaimenádih eníhcannit ĩ wēpatdih wã dúucbipna caá, úamcanjeh, weemdíh ĩ weñat pínah níj ná.

75 Pánihna, nin baácboó jam jwuhnit, wã enechah, túinitjeh wĩhwã ĩ jambipna caá”, Abrahamdih át níjíp wut jĩ”, Dios naáwátdih naóh

yapanit ãt niíj daacáp tajĩ”, Zacarías Diosdih ãt niíj wēi naáwáp wut jĩ.

76 Diosdih páant niíj péanit, ã wũúhdih jwuh nin pah ãt jwúb niíj naáwáp wut jĩ:

“Wũúhú, jwĩ Maáh jwiít dih túi ubni pínah ã jũúwát dih naóh waóhni ma jumbipna caá. ‘Dios naáwát dih naóh yapani caá’, meemdih ã niijbípna caá.*

77 Jwiít ãihwãdih jwĩ yéejat dih yohnit, iiguípna jwĩ bejat déedih ã túi ubat pínahdih ma naóh bípna caá.

78 Jĩgah en teo wáacnit, jwiít dih túi ubni pínahdih Dios jeámant ã wahbipna caá, baabát panhipboó jwĩ jumat pínah niijná.

79 Wunatdih úmna, dupúát panhipboó jumnitdih jiiát déedih ã wãhbipna caá, túini namádih ã jii en bejat pínah niijná”, * Zacarías ãt niíj wēi naáwáp wut jĩ.

80 Pánihna, Zacarías wũúh ãt behep wut jĩ. Dios ã túi teo wáacachah, caolih júutíhni, caandih túi jepahni ãt behep wut jĩ. Pánih behnit, judíowãdih ã bohéat pínah jãtíh múú wihcapboó ãt jumap wut jĩ.

2

Jesucristo ã cãac jumat

(Mt 1.18-25)

1-2 María mi weh jumat pínah jãtíh, Cirenio Siria baác dih moón ã maáh jum láa, César Augusto Roma tútchimant jumna, nihat baác dih moondih wutni ãt jumap wut jĩ. Démoón cãacwã ã jumatdih jéihyat

* 1:76 Mal 3.1   * 1:79 Is 9.2

túut niijná, nihat cãacwãdih ñih wũtnadiah át daacát túutup wut jĩ. Caandih náahna, nihat cãacwãdih ã daácni núodih át wahap wut jĩ. Páant ã chãjat túutni yeó jáap ñ jwíih wũt daacát yeó jáap wut jĩ.

³ Páant ã wutuchah joinít, nihat cãacwã ñ ñuwãji ñ cãac jumni tútchina yoobó wũt daacádih ñt bejep wut jĩ.

⁴⁻⁵ Josébut yad pínahjĩh ñt bejep wut jĩ. María wudu jumna yuhna, Galilea baác Nazaret tútchimant, púú Judea baác Belén tútchina mit bejep wut jĩ. Belén tútchidih Davidji át cãac jumup wut jĩ. Pánihna, David jumima jumna, José yadjĩh Belén tútchina wũt daacádih ñt bejep wut jĩ.

⁶⁻⁷ Queét chénewã Belén tútchiboó juibínit, dawá cãacwã ñ jumuchah, ũwat muuná ã yáwachah, momo jiwiwã ũwat tólihboó Joséwã ñt ũwup wut jĩ. Caánboó jumna, María mi jáap bácahdih bóodih mit weh jumup wut jĩ. Pánih weh jum péanit, mi wũúhdih yéguehjĩh túi pin bojnit, momo jiwiwã jeémát yacat paihdih mit cáagap wut jĩ.

Ovejawãdih en daonít Jesúsdi enedih ñ bejat

⁸ Páant mi weh jumni chei, Belén tútchi jwẽejdih ovejawãdih en daonít ñih ovejawãdih en daoná ñt chãjap wut jĩ.

⁹ Páant ñ en dawáchah, Dioíh ángel queétdih át jígohop wut jĩ. Pánih jígohnit, búdí ã yeh iiguíchah ennit, búdí ñt ũmup wut jĩ.

¹⁰ Páant ñ ũmuchah ennit, ángel queétdih nin pah át níj naáwáp wut jĩ: “¡Ñi ũmca bojoó! ¡Ñi joyoó! Búdí ñi weñat pínah túini doonádih yeebdih naáwádih jũohna caá wã chãjap. Caán doonádih joinít, nihat cãacwãbut búdí ñ wẽibipna caá.

11 Butéh Daviíh tátchidih cãacwãdih táí ubni pínah ã cãac jumup be. Caán Dios ã wahni Cristo, nihát cãacwã ã maáh pínah caá.

12 Wã niijnídih ñi bid juyúchah, momo jiwiwã jeémát yacat paihdih yégueh chóojih pin bojni, ã lajbipna caá”, ãt niijíp wut jĩ.

13 Ángel queétdih páant ã niijíchahjeh, dawá ángelwã ájeéh jíghonit, Diosdih nin pah ít niij wëi naáwáp wut jĩ:

14 “¡Nihat jeáboó jumnit Dios wëpnidih ã weñe naáh!
¡Nin baácboó ã oinit ã táí jumna naáh!” ít niijíp wut jĩ.

15 Ángelwã queétdih páant niij naóh péanit, Dios ã jumupboó ít jwúub bejep wut jĩ. Í jwúub bejat táttimahbitjeh, ovejawãdih en daonít nin pah ít míic niijíp wut jĩ:

—Chóbe, Belén tátchina Dioíh ángel jwiútdih ã niijátidih enjĩh, ít niijíp wut jĩ.

16 Páant niijnít, Belén tátchina wëpép caandih enedih ít bejep wut jĩ. Pánih bej, caanná juibínit, María, José, wébítidihbut ít enep wut jĩ. Wébít momo jiwiwã jeémát yacat paihdih ãt lajap wut jĩ.

17-20 Pánih bid jainít, ángel ded pah ã niijátidih Mariawãdih ít naóh yapanap wut jĩ. Pánih en péanit, ñih ovejawã pebhboó ít jwúub bejep wut jĩ. Pánih bejnit, ángel queétdih ã niijátji pahjeh ennitji Diosdih búdí ít wëi naáwáp wut jĩ. Nihat ã jwãáhnitidihbut ít naáwáp wut jĩ. Páant ã naáwáchah joinít, cãacwã ít joí wáhi bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, beh wiliboó wébítidih páant ã niijátjidih caántjeh búdí mipĩ jenah joyóp wut jĩ.

Dioíh maáboó Jesúsdi h ub bejat

21 Jesús ã cãac jumniyi ocho yeó jáap túttimah, sacerdotewãdih ãih quehli nah yapat chóodih ít bóodat túutur wut jĩ. Páant judíowã ípĩ chãjap wut jĩ.* Pánih bóod péanit, ã íin wudu jumat pínah játih ángel ã niijátji pahjeh caandih Jesús ít wut búudhdur wut jĩ.*

22 Biíc widh túttimah, Moisés ã wutatji pah chãj péanit, mi wũúhdih Diosdih wũhat túut niijná, Jerusalénna ít ub bejep wut jĩ.

23 Pánih wũhniit, Dios nin ã wutatjidih ít jepahap wut jĩ: “Jáap bácahdih bóo newé weép ã jumuchah, weemdih ñi wũhú. Caán wũih, weemdih teo wũhni pínah caá”,* Dios át níj watur tajĩ.

24 Pánihna, Jerusalénna Dioih muudih juibí, jopwãdih jíib chãjnit, sacerdotewãdih ít wũhur wut jĩ, Diosdih í cáo wũhat pínah niijná. Pánih chãjnit, Dios nin ã wutatjidih ít jepahap wut jĩ: “Chénewã jopwãdih ñi wũhú weemdih, jáap bácahdih bóodih túut nuumná”, Dios át níj watur tajĩ. Pánih chãjna, í weh jumat túttimah, nihat Dios ã wutatjidih ít chãj péanap wut jĩ.*

25 Caán láa Dios naáwãdih túi jepahni, Simeón wut jumni, Jerusalén tútchidih át jumur wut jĩ. Caán Diosdih túi wēini jumna, Dios ã wahni judíowãdih túi ubni pínahdih páina át chãjap wut jĩ. Caandih Túini Espiritu ã wēpat búdí át jumur wut jĩ.

26 Pánih jumna, nin pah caandih átát níj jéihyanap wut jĩ: “Ma wanat pínah játih Dios ã wahni Cristo, ãih cãacwãdih túi ubni pínahdih meémboó ma enbipna caá”, át niijip wut jĩ.

* 2:21 Lv 12.3

* 2:21 Lc 1.31

* 2:23 Ex 13.2,12

* 2:24 Lv

12.6-8

27 Pánihna, caandíh Dioíh munná Túini Espíritu át bejat túttup wut jĩ. Joséwã Jesúsdi hĩ ub waad béjehah, Dios ã wutatji pah chãjat tútt niijná, Simeón queétdih át jwãáap wut jĩ.

28 Pánih jwãáhnit, Túini Espíritu caandíh ã jéihyanachah, wébít dih át ub túttup wut jĩ. Ëb tútt hnit, nin pah Diosdi hĩ át niij wēi naáwáp wut jĩ:

29-30 “Maá, meém ma niijátji pahjeh míih cãacwãdih túi ubni pínahdih ma wahnidih buu wã enna caá. Weém, meemdíh teo wãhni, buu wã wunuchah, ã túibipna caá, buca.

31 Nihat cãacwã ã enechah, meém nindih mat wahap taga, cãacwã iiguípna ã bejat déedih ã túi ubat pínah niijná.

32 Nin tigaá nihat judíowã nihcannitdih ded pah Dios ã jummatdih ã jéihyabipna caá. Páant ã jéihyanachah, judío ã jumuchah jéihnit, bitaboó míih judíowãdih ã túi wēibipna caá”,* Simeón át niijíp wut jĩ.

33 Páant ã niijíchah joinít, Joséwã búdí ĩt wēi jenah joyóp wut jĩ.

34 Túttimah, Simeón queétdih wēinit, “Dios yeebdíh ã túi chãja naáh”, niijnít, Mariadih jwuh nin pah át jwũub niij naáwáp wut jĩ:

—Nin wã naáwátdih ma túi joyoó. Nin wébít Dios ã wahní caá. Dawá judíowã caandíh ã náahcatji peéh ã buudbípna caá. Obohjeéhtih, dawá bita judíowã caandíh náahnit, ã túi jumbipna caá. Caán Dios ã weñat pínahdih jéihyani ã jumuchah yuhna, dawá caandíh yap yohnit, yeejép ã naóhbirna caá.

* 2:32 Is 42.6; 49.6; 52.10

35 Nihat cãacwã ded pah ï jenah joyátdih jéihyani pínah Dios nin wébít dih ât wahap taga. Obohjeéhtih, meémboó bádí ma jġahbipna caá, Simeón caántdih ât niijíp wut jġ.

36 Caanjġh beh wili Ana wūt jumnihbut mit jumap wut jġ. Caántbut Dios naáwátdih naóh yapanih wut jġ. Caánt Fanuelji nġm, Aserji jumená poómpdih bóli wut jġ. Caánt jáap beh tóahnih jumna, mit áa jumap wut jġ. Obohjeéhtih, siete jópchijeh caántdih bíbohnit, mijeéh bóo ât éemp wġnup wut jġ.

37 Pánih éemp wġnnih jumna, ochenta y cuatro jópchi bíbohnit, Dioíh mġú díitboó mipġ jumap wut jġ. Yeó jáap jumap pah, chei jumap pahbut jeémp jwġhcan, Diosdih mipġ wēi ũbh jáanap wut jġ.

38 Caán horadih pohba Joséwã pebhna mit juibínap wut jġ. Pánih juibí, Jesús dih enna, Túini Espíritu ã jéihyanachah, Diosdih mit wēi naáwáp wut jġ. Dios ã wahni, queétdih túi ũbni pínahdih judíowã ĩpġ páñap wut jġ. Pánihna, Jesús ĩ bidni ã jumapdih nihat queét pánitdih mit naáwáp wut jġ.

Nazaret tútchiboó ĩ jwġub bejat

39 Joséwã nihat Dios ã wutatji pah chãj péa, jwġub bejnit, Belén tútchidih ĩt jam jwġhup wut jġ. Túttimah, Galilea baác ĩ jumnijġi Nazaret tútchina ĩt jwġub bejep wut jġ.*

40 ĩ wġh túi behnit, caolih júutġhnijeh jumna, Dios ã weñat pínahdih ât túi jéihyep wut jġ. Pánihna, Dios caandġh túi wēi ennit, bádí ât teo wáacap wut jġ.

---

* 2:39 Mt 2.23

Jesús doce jópchi ã bíbohochah, Dioíh munná caandíh ã n̄mah bejat

41 Oveja w̄úhdih ã mao jeémát yeó jáap, Pascua ã niijní, paacánni pandihbut ã jeémp w̄ei láa, Dios ã w̄tatjidih jepahnit, nihat judíowã jópchi jummat pah, Jerusalén tátchidih íp̄i míc wáac jubínap w̄t j̄i. Jesús mánabut jópchi jummat pah Jerusalénna íp̄i aab béjep w̄t j̄i.*

42 Jesús doce jópchi bíbohnit, caanbút ã mánajeéh ãt bejep w̄t j̄i.

43 Pánih jubínit, ã w̄ei jeémát ã beedéchah, ã chéenwã bícdih Joséwã Nazaret tátchina ãt jw̄úb dei bejep w̄t j̄i. Obohjeéhtih, ã mána ã jéihcah yuhna, Jesús Jerusalénboojéh ãt chãwáp w̄t j̄i.

44 “Dawá jw̄i bejehah, jw̄i w̄úh jw̄i déewãjeéh ã jumna nacaá”, ãt niúj jenah joyóp w̄t j̄i. Páant niúj jenah joiná, nihat yeó jáap bejnit, cheyeh caandíh ãt bidip w̄t yah j̄i. Obohjeéhtih, ãt bid juicáp w̄t j̄i.

45 Pánih bid juicán, Jerusalén tátchina bididih ãt jw̄úb bejep w̄t j̄i.

46 Jerusalénna jw̄úb jubínit, caanná ã w̄úhdih búdí ãt bidip w̄t yah j̄i. Chéne yeó jáap táí bid, bíh yeó jáardih ãt bid juyáp w̄t j̄i, b̄ca. Dioíh muú díitna Moisés ã w̄tatjidih bohénit cãtíh chúdnit, queédih joiná, úbh joí enna ãt chãjap w̄t j̄i.

47 Beh joinít, ã táí jepahachah, nihat caandíh joinít búdí ãt joí w̄hi bejep w̄t j̄i.

48 Pánihna, ã mána Dioíh munná waád jubínit, caanná behnitjeéh ã chúduchah ennit, queébt̄

* 2:41 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

búdí ìt wúhi bejep wut jĩ. Páant ã chãjachah ennit, ã ìn nin pah mit niij wúbh joyóp wut jĩ:

—¿Wúuhá, dépanih tigaá jwíít dih páant ma nih chãj? Ma joyoó, ma íbijĩh meemdíh búdí jwĩ bidip be. Meemdíh bid jaicán, búdí jwĩ náhni dahwanap be, mit niijíp wut jĩ.

⁴⁹ —¿Dépanih tibeé weemdíh ñi bid? ¿Wã ípíh múúboó ã náhatdih chãjni wã jumatdih ñi jéihcannit beé? Jesús queétdih át niij jepahap wut jĩ.

⁵⁰ Obohjeéhtih, ded pah ã niiját dih ìt beh joicáp wut jĩ.

⁵¹ Caandíh bid jwinít, Nazaret tútchina ìt namah jwúub dei bejep wut jĩ. Caanná jwúub dei juibíniji behna, ã mánadih ãpĩ táí jepahap wut jĩ. Obohjeéhtih, beh wili nihat páant ã chãjatjidih búdí mipĩ jenah joyóp wut jĩ.

⁵² Jesús táí jéihnijeh át behep wut jĩ. Páant ã jumuchah, Dios caandíh búdí át wëi enep wut jĩ. Cãacwãbut biíc yoobó caandíh ìt weñep wut jĩ.*

3

Juan Daabáni múú wihcapboó Dios naáwát dih ã naóh yapaat

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹⁻² Túttimah, Zacarías wúuh Juan behna, múú wihcapboó ã jumuchah, Dios caandíh át jwíh naáwát tútup wut jĩ. Caán láa Roma tútchidih moón ĩ maáh Tiberio César quince jópchi maáh át jumup wut jĩ. Poncio Pilato Judea baácdih moón ĩ maáh át jumup wut jĩ. Herodes Galilea baácdih moón ĩ maáh át

* 2:52 1S 2.26; Pr 3.4

jumup wut jĩ. Ā úud jeñé Felipe Iturea baácdih moón, Traconite baácdih moón biícdih ĩ maáh át jumup wut jĩ. Lisaniás Abilinia baácdih moón ĩ maáh át jumup wut jĩ. Páant ĩ maáh jumuchah, Anás Caifásbut sacerdotewā ĩ maáta ĩt jumup wut jĩ.

³ Caán láa, Juan muú wihcapboó ā jumuchah, Dios caandih át naáwát túutup wut jĩ. Pánihna, Dios ā naáwát túutuchah joinít, Juanboó Jordán muj pebh dei juibínit, át táoh naóh jibip wut jĩ. Nin pah āpĩ niij naóh bohénap wut jĩ: “Ñi yéej chājatdih cádahnit, túiniboodih ñi túut nuumú. Páant ñi túut nuumúchah, Dios ñi yéejatdih ā yohbipna caá. Páant ñi chājachah, yeebdih wā daabábipna caá, ñi yéejat yohat júutat pínah niijná”, cāacwādh át niijj wut jĩ.

⁴ Jon jātih Dios naáwátdih naóh yapani Isaías, nin pah Juan ā chājat pínahdih át niij naóh daacáp wut jĩ.

“Dios naáwátdih naóh yapani muú wihcapboó jumni nin pah ā niij ñaác bohébipna caá: ‘Jwĩ Maáh ā jūúwát pínah jātih ñi yéej chājatdih cádah, túiniboodih túut nuumnít, caandih ñi túi páñaá.

⁵ Det jĩgah náah jumnitdih ā teo wáacbipna caá. Obohjeéhtih, det “Weém nihat jéihni, dedé weemdih judhdát wihcan caá”, niij jenah joinítidih ĩ wēpatdih jwĩ Maáh ā dúuc wáibipna caá. Det biáboó jenah joinít ĩ jenah joyátdih ā yoobábipna caá.

⁶ Pánihna, nihat cāacwā yoobópdi ĩ jenah joibípna caá, iiguípna ĩ bejatji déedih Dios ā túi ubatdih ĩ jéihyat pínah niijná’, ā niij

naóhbipna caá”, Isaías ãt niúj daacáp wut jĩ.
(Is 40.3-5)

⁷ Dawá cãacwã Juan pebhna ãt juibínap wut jĩ, queétdih Juan ã daabáát pínah niijná. Æ pebhna juibínitdih nin pah ãpĩ niúj naáwáp wut jĩ:* “¡Yeéb yeena caá ñi chãjap! ¡Maiwã panihnit yeejépwã jumna, peéh chãjat pínahdih úum jweííhnitjeh caá! Obohjeéhtih, yeéb ñi yéej chãjatdih ñi cádahíhcat jíib, Dios yeebdíh ã peéh chãjachah, ñi jéih jweicán niít.

⁸ Ñi yéejatdih cádahnit, túiniboodíh túut nuumát caá yeebdíh náahap. ‘Abrahamjidih Dios ãt wēi enep wut jĩ. Pánihna, ã jaimená jwĩ jumuchah, jwiítidihbut ã táí wēi enna caá’, ñi niúj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, pánihcan caá. Yeejép ñi chãjachah ennit, ã wēican caá. Ñi joyoó. Dios náahna, Abrahamji ã jaimená pah nin jee dáhnadih ã jéih túut nuumná caá.*

⁹ Wápchi mínah áih wápchidih en dawát pah, yeebdíhbut Dios ã en daoná caá. Biquí nahna yeejép ã quehechah enna, tib yohnit, áih náatnadihbut ã pæd yohbipna caá. Pánih péanit, caan náhdih, áih náatnadihbut ã cáo yohbipna caá. Páant ã chãjat pah muntih, yeejép ñi chãjachah enna, Dios yeebdíhbut iiguípna ã wahbipna caá”, Juan ãt niijíp wut jĩ.*

¹⁰ Páant ã niijíchah joinít, cãacwã Juandih nin pah ãt niúj úubh joyóp wut jĩ:

—¿Ded pah tigaá jwĩ túut nuumbí? ãt niijíp wut jĩ.

¹¹ —Ded chéne yégueh chóo bíbohni yégueh wihcannidih ã wãhu naáh. Jeémát bíbohni but jeémát

* 3:7 Mt 12.34; 23.33 * 3:8 Jn 8.33 * 3:9 Mt 7.19

wihcannidih ã wãhna naáh, queétdih ãt niíj jepahap wut jĩ.

12 Romanowã maáta ã úbát túttni dinerodih úbh wãhnitbut daabáát tút niijná, Juan pebhna jwibínit, nin pah ãt niíj úbh joyóp wut jĩ:

—¿Bohéní, jwiítboó ded pah tigaá jwĩ tút nũmbí? ãt niíjip wut jĩ.*

13 —Ñi maáta ã wutat pah bóojeh ñi úbáp. Chah ñi úbátidih ñi cádaahá, queétdih ãt niíjip wut jĩ.

14 Biquína soldadowãbut caandih nin pah ãt niíj úbh joyóp wut jĩ:

—¿Jwiítbut ded pah tigaá jwĩ tút nũmbí? ãt niíjip wut jĩ.

—Bíh pah bóonadidih en ñinahnit, ñi dúuc wáica bojoó. Dawá láa núo náahna, cáacwãdih yee naóh úmanit, nemat mũboó bejihcan ã jíb chãjatdih ñipĩ wutna caá. Páant ñi chãjatdih ñi cádaahá. Ñi tewat jíbdiyhewẽnit, ñi teweeé, ãt niíjip wut jĩ.

15 Nihat judíowã Dios ã wãhni queétdih túi ubni pínahdih ãt bidip wut jĩ. Pánihna, Juan páant ã niíjíchah joinít, queétjeh nin pah ãt niíj jenah joyóp wut jĩ: “¿Nin Dios ã wãhni jwĩ páini naniít?” ãt niíjip wut jĩ.

16 Obohjeéhtih, Juan queétdih nin pah ãt niíjip wut jĩ: “Weém yeebdih mahjĩhewẽ wã daabána caá. Obohjeéhtih, wã túttimah jũhni, chah wẽpni ã jumna caá. Páant ã jumachah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wã niíj jenah joiná caá. Caánboó mahjĩh daabáát panihni, yeebdih Túini Espiritu ã wẽpatdih búdí ã wãhbiipna caá. Caán ã wẽpat tũ iigát panihniñih ñi yéejatdih cáwat pah ã chãjbiipna

* 3:12 Lc 7.29

caá, jwáub yéej chājihatdih ñi jenah joicát pínah niijná.

¹⁷ Trigo teoni panihni caá. Āih chónadiah caóh caj péanit, caán tíibna yoobátidihjeh wuh wuúhboó júi yacnit, āih muúboó ā ámhobipna caá. Obohjeéhtih, ā caóh cajni chónaboodih ā cáo yohbipna caá. Páant ā chājat pah, wā túttimah jūóhni caandih jepahnitdih ā túi ubbipna caá. Obohjeéhtih, caandih jepahcannitboodih iiguípna ā wahbipna caá. Caán iigát dedé ā noón dūbcan níit”, āt niijíp wut jī.

¹⁸ Páant niijnít, biih naáwátjīhbut Juan cāacwādh āpī bohénap wut jī, túut nuumnít, iiguípna ī bejcat pínah niijná.

¹⁹ Galilea baácdih moón ī maáh Herodes ā uúd Felipe áa Herodíasdih ā dúuc wái áa jumati peéh Juan āt jāihñup wut jī. Nihat biih yeejép ā chājatjidihbut āt jāihñup wut jī.

²⁰ Páant ā niij jāihñatji jíib Herodes Juandih joíhcan, āt nemat túutup wut jī. Pānih chājna, chah āt yoób yéej bejep wut jī.*

*Juan Jesúsdih ā daabáát
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)*

²¹ Nemat muúboó Herodes ā nemat pínah jātih, Juan cāacwādh ā daabánachah, Jesúsbut ā pebhna daabáát túutudih āt jubínap wut jī. Páant ā daabáát túttimah, Jesús Diosdih ā uúbúchah, jeá āt jéweah bejep wut jī.

²² Páant ā jéweah bejchah, jop pah jíoghni Túini Espíritu jeámant dei jūóhni, caandih āt júi jaamáp

* **3:20** Mt 14.3-4; Mr 6.17-18

wut jĩ. Páant ã jaí jaamáchah, jeámant Dios Jesúsdi
nin pah ãt niíj naáwáp wut jĩ:

—Meém wã wũúh, wã oini caá. Meemdih búdí wã
wẽina caá, ãt niijíp wut jĩ.*

Jesús ã nɔowã ã wãt

(Mt 1.1-17)

²³ Tãini Espiritu ã dei jũúwát túttimah, Jesús
treinta jópchi bíbohnit, cáacwãdih ãt bohé jwíhip
wut jĩ.

Nit wut jĩ Jesús ã nɔowã: “José ã wũúh caá”,
cáacwã ãt niíj jenah joyóp wut yah jĩ.

José Elí ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

²⁴ Elíboó Matat ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

Matatboó Leví ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

Levíboó Melqui ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

Melquiboó Jana ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

Janaboó José ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

²⁵ Joséboó Matatías ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

Matatíasboó Amós ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

Amósboó Nahúm ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

Nahúmboó Esli ã wũúh
ãt jamap wut jĩ.

* 3:22 Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; Mr 1.1; Lc 9.35

Esliboó Nagai ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 26 Nagaiboó Maat ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 Maatboó Matatías ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 Matatíasboó Semei ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 Semeiboó Josec ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 Josecboó Judá ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 27 Judáboó Joanán ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 Joanánboó Resa ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 Resaboó Zorobabel ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 Zorobabelboó Salatiel ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 Salatielboó Neri ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 28 Neriboó Melqui ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 Melquiboó Adi ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 Adiboó Cosam ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 Cosamboó Elmadam ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 Elmadamboó Er ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.
 29 Erboó Josué ã wũúh
 ãt jũmũp wũt jĩ.

Josuéboó Eliezer ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Eliezerboó Jorim ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Jorimboó Matat ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
³⁰ Matatboó Leví ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Levíboó Simeón ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Simeónboó Judá ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Judáboó José ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Joséboó Jonam ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Jonamboó Eliaquim ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
³¹ Eliaquimboó Melea ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Meleaboó Mena ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Menaboó Matata ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Matataboó Natán ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
³² Natánboó David ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Davidboó Isaí ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Isaíboó Obed ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Obedboó Booz ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.

Boozboó Sala ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
 Salaboó Naasón ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
³³ Naasónboó Aminadab ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
 Aminadabboó Admin ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
 Adminboó Arni ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
 Arniboó Esrom ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
 Esromboó Fares ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
 Faresboó Judá ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
³⁴ Judáboó Jacob ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
 Jacobboó Isaac ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
 Isaacboó Abraham ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
 Abrahamboó Taré ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
 Taréboó Nacor ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
³⁵ Nacorboó Serug ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
 Serugboó Ragau ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
 Ragaubooó Peleg ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.
 Pelegboó Heber ã wũúh
 ãt jɛmɛp wɛt jĩ.

Heberboó Sala ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Salaboó Cainán ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 36 Cainánboó Arfaxad ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Arfaxadboó Sem ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Semboó Noé ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Noéboó Lamec ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 37 Lamecboó Matusalén ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Matusalénboó Enoc ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Enocboó Jared ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Jaredboó Mahalaleel ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Mahalaleelboó Cainán ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 38 Cainánboó Enós ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Enósboó Set ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Setboó Adán ã wũúh
 ãt jamɯp wɯt jĩ.
 Adánboó Dios wũúh,
 ã jwíih chãjniji,
 ãt jamɯp wɯt jĩ.

Nemépwã ã maáh Jesúsdiã ã yéjeáíhat
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹⁻² Juan Jesúsdiã ã daabánachah, Túini Espíritu caandíh ã yáwachah, Jesús Jordán m̄ajmant át jwúub aab béjep wut jĩ. Jwúub aab béjnit, Túini Espíritu caandíh m̄ú wihcapboó át numah bejep wut jĩ. Caánboó cuarenta yeó jáap ã jum̄achah, Satanás, nemépwã ã maáh, caandíh átih yeejép ch̄ajat túutap wut yah jĩ. Páant bóí yeó jáap caánboó jumna, Jesús jeémpan, num̄gúp wunna át ch̄ajap wut jĩ.

³ Páant ã num̄gúp wunuchah jéihnit, Satanás caandíh nin pah át niij naáwáp wut yah jĩ:

—Meém Dios wúh jumna, can jee dáhdih “Pan dah ma jum̄ú”, ma niijí, át niijíp wut jĩ.

⁴ —Páant wã ch̄ajcan niit. Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajĩ:

‘Jeémátidihjeh pohba ã jeéméchah, cãacwãih caolih táí booni panihni ã jumcan niit’, át niij daacáp tajĩ, (Dt 8.3)

Jesús Satanásdiã át niij jepahap wut jĩ.

⁵ Páant ã niij jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdiã Satanás át numah púh laab béjep wut jĩ. Caán jeejina púh laáb juibínit, nihat cãacwã ã jum̄at yoobó Jesúsdiã át júutap wut jĩ. Nihat biicdiã ñaáp jigoh, át buudáh bejep wut jĩ.

⁶ Pánih júutnit, nin pah caandíh át niijíp wut yah jĩ:

—Nihat baácboó jum̄nit ã maáh wēpat weemdíh w̄hniij caá. Ded wã w̄híhniidih wã jéih w̄hna caá.

⁷ Pánihna, meém bódiã caj yoh ñajnit, ‘Meém nihatdih chah maáh caá’, weemdíh ma niijíchah joinit, nihat ã maáh wēpatdih meemdíh wã

wǎhbiḡna caá. Nihat míh pínah ã jumbiḡna caá, Satanás Jesúsdiḡ ãt niijíp wut jĩ.

8 —Páant wǎ chǎjcan niít. Dios naáwátḡdiḡ naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ:

‘Ma Maáh Diosdiḡjeh wēinit, ã wutḡḡdiḡjeh ma jepahaá’, ãt niij daacáp tajĩ, (Dt 6.13)

Jesús Satanásdiḡ ãt niijíp wut jĩ.

9 Páant ã niiját túttimah, Jerusalén tútchina Dioíh mǎboó Satanás Jesúsdiḡ ãt numah bejep wut jĩ. Dioíh mǎ jap bóo mǎ wát jĩ. Caanná numah jǎibínit, Satanás caán mǎ chah jap bóo jumni waolí beo nah yapatboó Jesúsdiḡ ãt ñuhát tútup wut jĩ. Pánih ñuhát túttnit, nin pah ãt niij naáwáp wut yah jĩ:

—Meém Dios wǎh jumna, meemdíh ã wapat pínahdiḡ jútat tút niijná, ninmant ma ñaáp jéen bejeé.

10 Davidji nin pah ã niij daacátjidiḡ ma táí náhninaá:

‘Dios ãih ángelwǎdiḡ meemdíh ã en dawát tútbiḡna caá.

11 Pánihna, meemdíh ã jíponih teobiḡna caá, jee dáhboó míh jícha ã buug lájcat pínah niijná’, ãt niij daacáp tajĩ, (Sal 91.11-12)

Satanás caandíh ãt niijíp wut jĩ.

12 —Páant wǎ chǎjcan niít. Nin pah Dios naáwátḡdiḡ naóh yapani ãt niij daacáp tajĩ:

‘Ñi Maáh Dios ã niijátjidiḡ “¿Yoobóḡdiḡ niít?” niij jéihíhna, caandíh ñi chǎjat tútca bojóó’, ãt niij daacáp tajĩ, (Dt 6.16)

Jesús caandíh ãt niij jepahap wut jĩ.

13 Pánih yee naóh péanit, Satanás Jesúsdih cádah jwúub bejnit, ã jwúub yéjeaat pínah yeó jáapdih át páñap wut jĩ.

*Galilea baácđih moondíh Jesús ã bohé jwíhat
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)*

14 Páant Satanás ã chãjat túttimah, Jesús Galilea baácna jwúub juibínit, Túini Espíritu búdí ã wēpatjĩh át táoh bohé jwíhip wut jĩ. Páant ã bohéat doonádih cáacwã ít naóh peetép wut jĩ.

15 Pánih táoh bohénit, judíowã ĩ bohéat munná waadnít, queédih ãpĩ bohénap wut jĩ. Páant Dios naáwátdih ã bohénachah, nihát caandíh joinít ít wēi naáwáp wut jĩ.

*Nazaret tútchiboó Jesús ã jwúub juibíát
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)*

16 Pánih bohé jibnit, Nazaret, ã behni tútchina át jwúub juibínap wut jĩ. Pánih jwúub juibínit, judíowã ĩ chooát yeó jáapdih, ãpĩ chãjat pah caanbút ĩ míc wáacat muddíh át waadáp wut jĩ. Pánih waád juibí chudniji ñah ñuh bejnit, Dios naáwátdih en naáwát túut niijná, naóhñit ĩ ñuhupna át juibí ñuhup wut jĩ.

17 Caanjĩh ã juibí ñuhuchah, Isaías ã daácni tólihjidih ít wuhup wut jĩ. Pánihna, caán tólihdih pah teonit, ã naáwát pínahdih bid jwinít, nin pah át niij en naáwáp wut jĩ:

18 “Wã Maáh Dios Túini Espíritu ã wēpatdih weemdíh búdí ã wuhup be, cáacwáđih wã teo wáacat pínah niijná. Pánih wuhñit, jĩgah náah jumñit panihñitdih áih túini doonádih ã naáwát túutup be. Chéonit panihñitdih ã watat pínah doonáđihbut ã naáwát túutup

be. Jéih encannitdih ã boocat túutap be, ï jéih enat pínah niijná. Nihat cãacwã wêicannit, yeejép yapnitdihbat ã teo wáacat túutap be.

- 19 Pánihna, ‘Buu jwuh caá, Dios jġgah ennit, cãacwãdih búdí ã teo wáac jwíhbiġna caá’, weemdíh ã niġ naáwát túutap be, Isaías át niġ daacáp tajġ’, *(Is 61.1-2a)*

Jesús át niġjġp wut ġġ.

20 Pánih en naóh péanit, caán tólihdih jwúb nah teo, sacerdotedih jwúbanit, át jwúb cháudap wut ġġ. Páant ã chájachah, nihat caánboó ġannit ġt en ġunúġp wut ġġ.

21 Pánih cháudnit, Jesús queédih nin pah át niġ bohé jwíhip wut ġġ:

—Páant ã niġ daacátġi buu caá buca ġġi cãtíh ã yapap. Weemdíh caá páant át niġ daácġip taga, át niġjġp wut ġġ.

22 Páant ã túi naáwáchah ġoinít, nihat caandíh wêi naóhna yuhna, búdí ġt wúhi bejep wut ġġ. Pánih wúhi beġnit, nin pah ġt míic niġ úbh ġoyóġp wut ġġ:

—ġoyóó buca! ġNin José wúhġeh nihcan niít? ġt míic niġjġp wut ġġ.

23 Páant ġ míic niġ úbh ġoyóchah ġoinít, nin pah Jesús queédih át jwúb niġ naáwáp wut ġġ:

—‘Cohniá, ma míic cohoó’, jwġ míic niġját pah weemdíh ġġi niġmġ nacaá. ‘Capernaum tátchiboó ma wġp cháġat pah muntih ninġġh ma behni tátchiboobát bíic yoobó ma cháġaá, Dios meemdíh ã wahatdih jwġ jéihyat pínah niġjána’, weemdíh ġġi niġjána yuh caá.

24 Obohjeéhtih, ġġi ġoyóó. Ded Dios naáwátidih naóh yapanidih ã pebh ġannitboó ġġi ġoíhcan caá.

Pánihna, yeéb weemdíhbut biíc yoobó ñi joíhcan niít.*

²⁵ Dios naáwát dih naóh yapani Elíasji jum láa, biíc peihcanni jópchi táí beéd, biíh jópchi tacdih mah buugcán, nuugúp láa, Israel baácboó dawá éemp wunnit yaádh ít jumup wut yah jĩ.*

²⁶ Obohjeéhtih, ñi nuowā Diosdih ĩ jepahcatdih jéihnit, biíh baác dih bóli éemp wunnihdih teo wáacat túut niijná, Dios Elíasdih át wahap wut jĩ. Pánihna, Sidón tútchi pebh Sarepta tútchibitdih bóli dihjeh át teo wáacap wut jĩ.*

²⁷ Dios naáwát dih biíh naóh yapani Eliseo jum láabut Israel baácboó dawá bácah moópni ít jumup wut yah jĩ. Obohjeéhtih, ñi nuowā Diosdih ĩ jepahcatdih jéihnit, queéd dih booaat túutcan, Naamán Siria baác dih bóli dihjeh Eliseodih át booaat túutur wut jĩ.* Páant caán láa ĩ jepahcat pah, buu yeebbút weemdíh ñi jepahcan niít, Jesús queéd dih át niijíp wut jĩ.

²⁸ Páant ā niijíchah joinít, nihat caanjíh chúudnit tubit ít íjip wut jĩ.

²⁹ Pánih íj ñah ñuh, Jesús dih teonit, ĩ míc wáacat muumánt caandíh ít wái bac bejep wut jĩ. Nazaret tútchimant wái bac bejnít, tútchi jwéj dih bóo jeé túluhna ít ub bejep wut jĩ, caandíh too yoh yac bojat túut niijná.

³⁰ Obohjeéhtih, Jesúsboó queét cātíh tac páud ñuhnit, biáboó át bejep wut jĩ.

Judíowā ĩ míc wáacat muúboó nemép jumnidih

---

* 4:24 Jn 4.44   * 4:25 1R 17.1   * 4:26 1R 17.8-16   * 4:27 2R 5.1-14

Jesús ã booaat
(Mr 1.21-28)

³¹ Nazaret tútchimant Jesús dih ã bacaat túttimah, Capernaum tútchina ãt dei bejep wut jĩ. Capernaum tútchibut Galilea baác dih bóo tútchi wut jĩ. Capernaum tútchina dei juibínit, chooát yeó jáap dih judíowã ã míc wáacat munná ãt juibínap wut jĩ. Caán muddíh waád juibínit, caanjĩh jumnit dih Dios naáwát dih ãt bohénap wut jĩ.

³² Pánihna, ã wěp bohénachah, búdí ãt joí wúhi bejep wut jĩ.*

³³ Caanjĩh chúdnit biíc dih, nemé p jum nibut ãt jumap wut jĩ. Pánihna, Jesús ã bohénachah joinít, nin pah ãt niij ñaacáp wut jĩ:

³⁴ —¡Ayó! Jesús, ¡Nazaret tútchidih bóo jwiít dih tac buugáca bojoó! ¿Jwiít dih dedé tigaá ma chãjbi? ¿Yoh bacanadih nit beé ma jũwúp? Weém meemdíh wã jéihna caá. Dios ã wahní, chah túini caá meém, Jesús dih ãt niij ñaacáp wut jĩ.

³⁵ —¡Ma laiha bojoó! ¡Caandíh cádahnit, ma bac bejeé! Jesús nemé pdih ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niij wutuchah joinít, cáacwã cáti h nemé pboó caandíh duó buugnít, ãt bac bejep wut jĩ. Pánih duó buugná yuhna, caán newédih ãt yéejacap wut jĩ.

³⁶ Páant Jesús ã chãjat dih ni hat cáacwã búdí ãt en wúhi bejep wut jĩ.

—¡En yuh buca! ¡ã naáwát wěpép caá! ¡ã naáwáchahjeh, nemépwã yuh buca caandíh ã jepahna caá! ãt míc niijíp wut jĩ.

---

* 4:32 Mt 7.28-29

37 Jesús páant ã chãjatdih nihat Capernaum tútchi pebh jəmñit ït míc naóh peetép wət jĩ. Búdĩ ãt wət yáanap wət jĩ.

*Simón Pedro ã chũdh dih Jesús ã booaat
(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)*

38 Páant ã chãjat túttimah, judíowã ï míc wáacat m̃m̃m̃ánt Jesús wã ït bac bejep wət jĩ. Bac bejnit, Simónĩh m̃m̃nã ït jũibínap wət jĩ. Caannã ï waád jũibínachah, mi índih tũbit ã pahachah, Simón áa Jesús dih mit naáwáp wət jĩ. Páant tũbit ã pahachah, mit lajap wət jĩ. “Caántdih ma boanaá”, caán m̃m̃dĩh jəmñit Jesús dih ït niijíp wət jĩ.

39 Páant ï niijíchah joinít, Jesús mi pebh jũibí ñhñit, “**Ma yayaá**”, pahatdih ãt niijíp wət jĩ. Páant ã niijíchahjeh, pahat ãt dúucup wət jĩ. Páant ã dúucuchah, ñah ñhñit, ï jeémát pínahdih mit cáagap wət jĩ.

*Dawá w̃ñnitdih Jesús ã booaat
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)*

40 Tõo ñáh jũúwúchah, dawá tũbúp chũúhñitdih Jesús pebhna ït ƭb jũibínap wət jĩ. Dawá mácah w̃ñat queétdih ãt jamap wət jĩ. Nihat ï ƭb jũibínit w̃ñnitdih Jesús ãt teo jáha boanap wət jĩ.

41 Dawá nemépwãdihbat ãt bacat túutap wət jĩ. Páant ã bacat túutuchah,
—jMeém Dios wũúh caá! tũbit ït niij ñaacáp wət yuh jĩ.

Obohjeéhtih, Jesús queétdih jũihñit, “Dios ã wahni caá”, ãt niiját túutcap wət jĩ.

*Jesús Galilea baácboó ã bohé jibat
(Mr 1.36-39)*

42 Daa jũwúchah, ã ípdih wúbát túut niijná, Jesús cãac wihcapboó ãt bejep wut jĩ. Obo-hjeéhtih, cãacwã caandih bid bejnit, ãt jwãáap wut jĩ. Jwãáhñit, caandih ãjeéh jumat náahna, ãt chãwát túutap wut yuh jĩ.

43 —Ñijeéh wã jéih chãocán caá. Biíh tútchinadih moondihbut Dios ã maáh jumat doonadih weemdih naáwát caá náahap. Páant naáwát pinah niijná, Dios weemdih ã wahap be, Jesús queédih ãt niijíp wut jĩ.

44 Pánihna, nihat Galilea baácboó jib bejnit, judíowã ã míc wáacat munná waadnít, Jesús ãpĩ bohénap wut jĩ.

5

*Queéj jũut maonitdih ãjeéh Jesús ã bejat túutat
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)*

1 Biíh yeó jáap, Jesús Genesaret ím jwëejdih ñuhñit, dawá cãacwãdih Dios naáwát dih naóhna ãt chãjap wut jĩ. Caán ã bohéát dih búdí joíhna, Jesús dih ãt tóo péenap wut jĩ.

2 Páant túbit caandih ã tóonachah, Jesús chéne búdí jááj chónadih ãt enep wut jĩ. Caanjĩh queéj jũut maonit ã aabní chóona ãt pahap wut jĩ. Queét ãh jááj chóona pebh ãh ñuonadih chocna ãt chãjap wut jĩ.

3 Pánihna, biíc chóodih Jesús ãt waadáp wut jĩ. Caán chóo mínah Simón wut jĩ ã wüt. Caán chóodih waadnít, “**Weemdih chibít ma tóo púud baca pahanaá**”, ãt niijíp wut jĩ. Páant ã tóo púud baca pahanaachah, Jesús caán chóodih chũudñit, cãacwãdih ãt bohénap wut jĩ.*

* 5:3 Mt 13.1-2; Mr 3.9-10; 4.1

4 Pánih bohé péanit, nin pah Jesús Simóndih át niijíp wut jĩ:

—Íim tac yoób púud bac bejnit, queejwãdih mawat túut niijná, ñíih ñhonádih ñi yoh báahanaá, át niijíp wut jĩ.

5—Bohéní, nihat chei jwĩ júut mawachah yuhna, queejwã í wihcan beé. Obohjeéhtih, páant ma niijíchah joinit bácah, jwĩih ñhonádih jwĩ yoh báaha enmi caá, Simón át niijíp wut jĩ.*

6 Páant niij péa, íim tac yoób púud bac bejnit, ñih ñhonádih ít yoh báahanap wut jĩ. Páant í yoh báahanachah, dawá yoobát queejwã waadná, ñih ñhonádih boloh wáina ít chãjap wut jĩ.*

7 Páant í boloh wáyachah ennit, í pej jumnit queét pebh pahnitdih Simón át ejep wut jĩ: “¡Jwiít dih ñi teo wáac júúwá!” át niijíp wut jĩ.

Pánih teo wáacadih juibínit, chénat pah chóo queejwãdih ít ub yac yáwanap wut jĩ. Dawá queejwã jumna, ñih jãáj chóona át daábíhip wut jĩ.

8-10 Páant dawá queejwãdih ennit, Jesús ã wēpatdih jéihna, Simón búdí át úumup wut jĩ. Pánih úumna, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, Jesús dih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Maá, meém chah wēpni, túini caá. Obohjeéhtih, weémboó yéejni caá. Pánihna, meemdíh wã úumuchah, biáboó ma bejeé, át niijíp wut jĩ.*

—¡Ma úumca bojoó! Buu meém queejwãdih bid jwuhni caá. Obohjeéhtih, meemdíh wã túut nuumúchah, queejwãdih ma bidat pah muntih, cãacwãboodíh bidnit, wíih doonádih ma naóhbirna

* 5:5 Jn 21.3

* 5:6 Jn 21.6

* 5:8-10 Job 7.19-20; Sal 39.13; Is

caá, weemdíh jepahna, wíihwã ï jumat pínah ni-ijná, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

Simón ã úumat biíc yoobó ã pej jumnitbut ït úumap wut jĩ. Santiago, Juan wut jĩ ã pej jumnit. Queét chénewã Zebedeo weh wut jĩ.

¹¹ Pánihna, jwúb ñáan juibínit, queét nihat ñih tewatdih cádahnit, Jesúsjeéh ït bejep wut jĩ.

Bácah moópnidih Jesús ã booaat

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jesús biih tátchiboó ã jumuchah, bácah moópni ã pebh át juibínap wut jĩ. Pánih juibíni Jesúsdi hennit, ã wēpatdih jéihna, páah yoh ñajnit, nin pah át niij úúbup wut jĩ:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih booana caá, át niijíp wut jĩ.

¹³ Páant ã niijíchah joinít, Jesús caandíh teo jáhanit,

—**júu! Wēinit, meemdíh wã booana caá, át niijíp wut jĩ.**

Páant ã niijíchahjeh, moopát nihat át ñuumáh bejep wut jĩ.

¹⁴ Pánihna, Jesús caandíh nin pah át wēp niij naáwáp wut yuh jĩ:

—**Bitadih naóhcanjeh, sacerdotedi h miih bácah ã jwúb ñuumátdih júutudi h ma bejeé. Moisés ã wutatji pah sacerdotewã ï cáo wūhat pínah ni-ijná, chéne jopwādi h ma wūhú, Dios meemdíh ã booaatjidi h ï jéihyat pínah niijná,* át niijíp wut jĩ.**

¹⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, bejnit, dawá cáacwādi h át naóh peetép wut jĩ. Páant Jesús ã chājat dooná chah át wūt yáanap wut jĩ. Caán

* **5:14** Lv 14.1-32

doonádih joinít, ã naáwátdih joyát túut niijná, ï wunatdihbut ã booaat pínah niijná, dawá ã pebhna ïpí wáac juibínap wut jĩ.

¹⁶ Obohjeéhtih, Jesús cáac wihcapboó, ã ípdih uúbúdih ãpí bejep wut jĩ.

*Jéih yoocannidih Jesús ã booaat
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)*

¹⁷ Biíh yeó jáap Jesús cáacwādh ã bohénachah, fariseowā, Moisés ã wutatjidih bohénitbut ït joí chúudap wut jĩ. Queét Galilea baácmant, Judea baácmant, Jerusalén tútchimantbut bejnít, ïtát juibínap wut jĩ. Jesús ã bohénachah, dawá joiná ït chājap wut jĩ. Dios cáacwādh booaat wēpatbut Jesúsdi h bádí ãt jumap wut jĩ.

¹⁸ Páant ã bohénachah, biquína neoná jéih yoocannidih ã lajat chóojĩh Jesús pebh ïtih beo waad béj jwejíhip wut yuh jĩ.

¹⁹ Obohjeéhtih, dawá muúdh ï yáo yapachah ennit, chah bóo coahna caandíh ït beo púuh laab béjep wut jĩ. Pánih púuh laáb juibínít, biquína jeé naanádih ub jwej, íit chājnít, jéih yoocannidih ã lajat chóojĩh Jesús pebh ït cádah deyanap wut jĩ.

²⁰ Pánihna, caán ã booaat wēpatdih ï jenah joyátdih jéihnit, Jesús caán jéih yoocannidih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—**Ma yéejatdih wā yohna caá**, ãt niijíp wut jĩ.

²¹ Páant ã niijíchah joinít, Moisés ã wutatjidih bohénit, fariseowābut íijnít, queétjeh nin pah ït niúj jenah joyóp wut jĩ: “¿Dedé cáac tigaá nin? Diosjeh yéejatdih ã jéih yohna caá. Pánihna, ninboó cáacjeh jumna yuhna, ‘Ma yéejatdih wā yohna caá’, niijná,

‘Dios wã jumna caá’, niij yeena caá ã chãjap”, queétjeh ït niij jenah joyóp wut yah jĩ.

22-24 Páant ï niij jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá páant yeejép ñi niij jenah jói? ‘Ma yéejatdih wã yohna caá’, wã niijíchah joinít, weemdih jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma ñah ñuhú. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac chũi bejeé’, wã niijíchah, caán ã bejechah ennit, wã niiját yoobópdi ã jummatdih ñi jéihbipna caá. Páni jéihna, yéejat yohat wēpat wã bíbohatdihbut ñi jéihbipna caá. Weém nihat cáacwã úd jeñé, Dios ã wahnin nin baácdih moondih jéih boonit, ï yéej chãjatdihbut wã jéih yohna caá. Páant wã jéih yohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wã chãj jútbiipna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

Páant niij péanit, jéih yoocannidih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Ma ñah ñuhú. Ma ñajat chóodih ubnit, míih múbó ma jwúb bejeé, Jesús caandih ãt niijíp wut jĩ.

25 Páant ã niijíchahjeh, nihat ï enechah, jéih yoocanniji ñah ñuh, ã ñajat chóodih ubnit, áih múbó ãt jwúb bac bejep wut jĩ. Páni bejnit, Diosdih búdí ãt wēi naáwáp wut jĩ.

26 Páant ã bac bejechah, nihat en wáhi bej, búdí jenah joinít, queébtut biíc yoobó Diosdih ït wēi naáwáp wut jĩ.

—¡En yah bũca! Búdí náhniat pínahdih bũ jwĩ enna caá, ït míic niijíp wut jĩ.

Jesús Levídih ã jũúwát tútat
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Pánihat túttimah, Jesús wã caán tútchidih jumnitji bac bejnit, biíh tútchina ít bejep wut jĩ. Caán ĩ bejni namá jwěejdih Leví wut jumni ã tewat tólihboó át chũudup wut jĩ. Caán Romanowã maáta ĩ uúbát túatni núodih uúbh wũhni át jumup wut jĩ. Pánihna, Levídih ennit, nin pah caandíh Jesús át niijíp wut jĩ:

—Wãjeéh ma péé jũúwá, át niijíp wut jĩ.

28 Páant ã niijíchah joinít, ñah ñah, ãih tewatdih cádahnit, Jesúsjeéh át bejep wut jĩ.

29 Pánihat túttimah, Leví ãih muúboó Jesús wãdih át numah jeémép wut jĩ. Caán ã nihat pah dawá núodih uúbh wũhntdih, bita ã chéenwãdihbut át numah jeémép wut jĩ.

30 Páant Jesús wã ĩjeéh ĩ jeéméchah ennit, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut queétdih ít iijip wut jĩ. Íjnit, Jesús ã bohénitdih nin pah ít niij jũihũup wut jĩ:

—¿Dépanihna queét dinero numnítjeéh, yéej chãjnitjeéhbut jeémp babh tigaá ñi chãj? ít niijíp wut jĩ.*

31 Páant queétdih ĩ niijíchah joinít, Jesúsboó nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—Tubúp chũúhcannit cohnidih ĩpĩ bidcan caá. Wunnitjeh caá caandíh ĩ bidip.

32 Pánihat pah ‘Weém yéejat wihcanni caá’, niij jenah joinít, teo wáacni pínahdih ĩpĩ bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wã yéejatdih jĩgahnit, wã túat numíhna caá’, niij jenah joinít caá teo wáacni pínahdih ĩ

* 5:30 Lc 15.1-2

bidip. Pánihna, ‘Yeejépwā caá jwiít’, niij jenah joinítidihjeh teo wáacadih wā jūúwáp be, í yéej chājatdih jīgahnit, táiniboodíh í túút nuumát pínah niijná, Jesús át niijíp wut jī.

*Jeémp jwuhcatdih Jesúsdi h í uúbh joyát
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)*

³³ Páant queétdih ā niiját túttimah, queét Jesúsdi h nin pah ít jwúub niij uúbh joyóp wut jī:

—Dios ā wutat pah jwī nuowā ípī jeémp jwuhcap jī. Juan ā bohénitbut, fariseowā í bohénitbut páant í chājna caá. ¿Dépanihna ma bohénitboó páantjeh í jeémp? ít niij uúbh joyóp wut jī.

³⁴ —Nin pah caá ā jumup: Téihya chéoni ā numah jeémpnit bíicdi h ā jum jwuhchah, jīgahcan, ípī táí wēi jeémpna caá. Páant tigaá, wājeéh jum jwuhna, wā bohénit í táí wēi jeémpna caá.

³⁵ Obohjeéhtih, bita caandíh í ub bejat túttimah, ā chéenwā jīgahnit, í jeémp jwuhcan niít. Pánihat pah bita weemdíh í ub bejat túttimah bácah, wā bohénitjeéh wā wihcah, queétdih í jeémp jwuhcan niít, Jesús queétdih át niij jepahap wut jī.

³⁶ Ded pah jwī jeémp jwuhcatdih jwī nuowā í wutatdih, áih jáap bohéátjīh fariseowā í widíhichah enna, Jesús queétdih nin pah át jwúub niij bohénap wut jī:

—Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojīh máa yégueh chóodih nah wai búudhdát ā náahcan caá. Páant ní chājachah nihna, caandíh ní chocat túttimah, jínt bejna, máa chóodih chah āta yewa tagaá. Páant tigaá, jwī nuowā í naáwátjidih, wíih jáap bohéátjīh wid naóhcat caá náahap.

37 Pánihat dée, pah jwuhcanni iguúh macdih nuñúp chóojĩh ĩ chãjniji máa wuh wuhúhdih yáacat ã náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguúh mac pahna, máa wuh wuhúh jéih yúuhcan, áta yewah bej tagaá. Páant ã yewechah, chénat pah áta buud tagaá.

38 Pánihna, jáap macdih, jáap wuh wuhúhboó yáacat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguúh mac, caandih yáacni chóobut ã túi jumbipna caá.

39 Obohjeéhtih, ded máa iguúh macdih ã babhbat túttimah, pah jwuhcanni macdih babhbíhcan, ‘Máa mac chah túini beé’, ã niijbípna caá. Pánihat pah cãacwã wã jáap bohéatdih náahcan, ‘Jwĩ nuowã ĩ bohéatjiboó chah ã túyup be’, ĩ niijbípna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

6

Chooát yeó jáapdih ded pah ĩ chãjat pínahdih Jesús ã bohéat

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

1 Biíc chooát yeó jáapdih Jesús ã bohénitdih bohé bejna, trigo wáapdih át numah chóop yap bejep wut jĩ. Pánih bejna, ã bohénit trigodih úucnit, áih chóodih jéqué yohnit, ĩt jeémp bejep wut jĩ.*

2 Páant ĩ chãjachah ennit, biquína ĩjeéh bejnit fariseowã ĩjnit, Jesúsdih nin pah ĩt niij jãihñup wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá jwĩ chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénit ĩ teo? Pánih teona, Dios ã wutatdih yap yohna caá ĩ chãjap, ĩt niijíp wut jĩ.

* 6:1 Dt 23.25

3-4 Páant ï niijíhah joinít, “Wã bohénit ï yap yohcan caá”, niiját túut niijná, Jesús queétdih nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—Davidji ã bohénit biícđih nuugúp wunna, Dioh munná waadnít, sacerdotewã Diosdih ï wãhnihi pandih át jeémép wut jĩ. Pánih jeémpna, ã bohénitdihbat át wũhup wut jĩ. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewãjeh ï jeémát pínah át jumup wut jĩ. Dios wutna, bitadih caán pandih át jeémát túutcap wut jĩ. ¿Davidwã páant ï chãjatjidih Dios naáwátđih ï daácní náodih ñi bohécannit jĩ? Caán pandih ï jeéméchah yuhna, Diosboó ‘Ñi tái chãjcan beé’, át niijcáp tajĩ.* Pánihat pah, bæ nin trigodih úuc jeémpna, wã bohénitbat Diosdih ï yap yohcan caá.*

⁵ Weém, nihat cáacwã úud jeñé, chooát yeó jáapđih ded pah ï chãjat pínahđih wã jéih wutna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Téihya ágahnidih Jesús ã booaat

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Biíh chooát yeó jáapđih Jesús judíowã ï míic wáacat munná waadnít, ã bohénachah, caandíh joinít cáacwã cãtíh téihya ágahni át jumup wut jĩ. ãih jéihyepmant bóo muj nah át ágahap wut jĩ.

⁷ Moisés ã wutatjidih bohénit, fariseowãbut Jesúsđih ït en ñunnáp wut jĩ. Chooát yeó jáapđih yuhna, Jesús téihya ágahnidih ã booanachah, caandíh naóh yacat túut niijná, eníhna ït chãjap wut jĩ.

⁸ Obohjeéhtih, Jesús páant ï jenah joyátđih jéihnit, téihya ágahnidih nin pah át niijíp wut jĩ:

* 6:3-4 1S 21.1-6 * 6:3-4 Lv 24.9

—Ñah ñahnit, nit cãtíh ma jui ñahúú, át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ñah ñahnit, queét cãtíh át juibí ñahup wut jĩ.

⁹ Pánihna, caandíh naóh yaquínitdih nin pah át niij úúbh joyóp wut jĩ:

—Yeéb ñi jenah joyóchah, ¿jwĩ chooát yeó jáapdih Dios jwiitdih ded pah tigaá ã wut? ¿Túi chãjatdih niit ã wutup? ¿Yeejép chãjatdih niit ã wutup? ¿Wannidih ã booaat túut niit? ¿Cãacdih ã mao yohat túut niit? Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

¹⁰ Páant niijnít, ï jepahatdih pãina, Jesús queét nihatdih át en behep wut jĩ. ï jepahcah ennit, téihya ágahniboodíh nin pah át niijíp wut jĩ:

—Míih téihyadh ma yoo dawúú, át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ãih téihyadh át yoo dawúp wut jĩ. Páant ã yoo dawúchahjeh, ãih téihya át táyah bejep wut jĩ.

¹¹ Obohjeéhtih, queét Jesúsdi naóh yaquínitboó caandíh ã booaatdih ennit, búdí ít íjip wut jĩ. Pánih íijnit, nin pah ít míic niij úúbh joyóp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá caandíh chãjat náah?” ít míic niijíp wut jĩ.

*Jesús doce ã naáwát túutnit pínahdih ã ñíwat
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)*

¹² Pánihat túttimah, bíih yeó jáap Jesús jeéboó Diosdih úúbúdh át bejep wut jĩ. Nihat chei át úúbh daa júúwúp wut jĩ.

¹³ Daanachah, ã naáwát dih joí péenitdih bid bojnít, doce ã bohé bejnít pínahdih át ñíwip wut jĩ, ãih doonádih naóh nit ï jumát pínah niijná.

14 Nit wꞵt jĩ ã ñíonit: Simóndih ñíonit, Pedro ã wꞵt ãt búudhdꞵp wꞵt jĩ. Simón úud Andrésihbꞵt ãt ñíwip wꞵt jĩ. Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé,

15 Mateo, Tomásdihbꞵt ãt ñíwip wꞵt jĩ. Biíh Santiago Alfeo wꞵúhdih ñío, biíh Simón Celote poómpdih bóodih ñío,

16 Judas biíh Santiago wꞵúhdih ñío, Judas Iscariote Jesúsdi eníhcannitdih duó wáini pínahdihbꞵt ãt ñíwip wꞵt jĩ.

*Dawá cãacwãdih Jesús ã bohéát
(Mt 4.23-25)*

17 Pánih ñío péa jwúub dei jũóhnit, jeé ñaj yacapboó ãt chão ñúhꞵp wꞵt jĩ. Páant ã chão ñúhꞵpboó ã naáwát dih dawá joí péenit jum, dawá bitabꞵt ãt jumꞵp wꞵt jĩ. Queét jumnit Judea baác di moón, Jerusalén tátchidih moón, búdí mꞵj jwẽej di jumni Tiro tátchi, Sidón tátchidih moonbát ãt juibínap wꞵt jĩ,

18 Jesús ã bohénachah joyát túut niijná, ã wꞵnatnadihbꞵt ã booaat pínah niijná. Nemép jumnitbꞵt ãt juibínap wꞵt jĩ, nemépwãdih ã bacat túutat pínah niijná.

19 Booaat túut niijná, queét nihat Jesúsdi ãt juibí tewíhip wꞵt jĩ. Caandíh ã juibí teonitdih ã wẽpat ã chũúchah, nihat ãt boonap wꞵt jĩ. Pánihna, wꞵnnitjibꞵt, nemép jumnitjibꞵt ãt táí jumꞵp wꞵt jĩ, buca.

*Dioíh cãacwã ded pah ã jummat pínahdih ã bohéát
(Mt 5.1-12)*

20 Jesús ã bohénitdih ennit, nin pah queétdih ãt niíj bohénap wꞵt jĩ:

“Yeéb moh yéejnit panihnit Dios ã teo wáacatdih bidnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, yeebdíh ã teo wáacbipna caá, Dios ã maáh jum̄pboó ñi túi jum̄at pínah niijná.

21 “Yeéb b̄m̄ n̄m̄gúp w̄nnit panihnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, yeebdíh ã teo wáacbipna caá, w̄d jum̄nit pah ñi túi jum̄at pínah niijná.

“B̄m̄ yeéb j̄inítidih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ã teo wáacbipna caá, ñi túi weñat pínah niijná.

22 “Weém nihat c̄acwã úd jeñédih ñi jepahat j̄ib bita yeebdíh eníhcan, yeejép naóhnit, ñih poómpmant ĩ bacanachah, Diosboó yeebdíh wēi ennit, ã teo wáacbipna caá.*

23 Páant ñi yapachah yuhna, caandíh ñi cádahcatji j̄ib Dios pehbboó ñi j̄ibínachah, túinidih ã w̄hat pínahdih jenah joinít, ñaáp ñahnit, búdí ñi weñeé. Pánih ch̄ajnit ĩ n̄owābut Dios naáwátidih naóh yapanitjidih biíc yoobó yeejép ĩt ch̄ajap w̄t j̄i. Páant queétdih ã yapat pahjeh m̄ntih yeebdíhbut yeejép ã yapachah yuhna, ñi weñeé.*

24 “Obohjeéhtih, yeéb dawá bií dée bíbohnit, Dios ã teo wáacatdih bidcannit, b̄m̄ nin baácboó jum̄na pohba ñi wēina yuh caá. Túttimah, Dios ã peéh ch̄ajachah, búdí moh yéejnit ñi jum̄bipna caá.

25 “Bita yeebbút b̄m̄ dedé ñi náahatdih bíbohnit, w̄d jum̄nit panihnit ñi jum̄na caá. Obohjeéhtih, túttimah, Dios ã peéh ch̄ajachah, tab n̄m̄gúp w̄nnit panihnit, búdí moh yéejnit ñi jum̄bipna caá.

* 6:22 1P 4.14 * 6:23 2Cr 36.16; Hch 7.52

“Bita yeebbát ñi weñat pínahdihjeh chãjnit, buu bádí wēi jwahnitji, Dios ã peéh chãjachah, bádí ñi jãibípna caá.

26 “Diosdih jepahcannitboó yeebdíh ï túi wēi naáwáchah, jñi túi chãja chaáh! Pánihat dée pah jon jãtih ï ñuowãbut ‘Dios naáwátdih naóh yapanit caá’, niijná yuhna, yee naóhnitboodíh ïpĩ túi wēi naáwáp wut jĩ. Pánihna, ñi túut ñuumcáh, Dios yeebdíhbut ã peéh chãjbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

*“Yeebdíh eníhcannitdih ñi túi oyoó”, Jesús ã niij bohéat
(Mt 5.38-48; 7.12)*

27 “Obohjeéhtih, yeéb weemdíh joinít dih nin pah wã naóhna caá: Yeebdíh eníhcannitdih oinit, ñi túi chãjaá.

28 ‘Meemdíh yeejép ã yapa naáh’, yeebdíh ni-ijnít dih, ‘Dios meemdíh ã túi chãja naáh’, ñi niij jwúbanaá. Yeebdíh yeejép chãjnitdih, Diosdih ñi wúbú, queétdih ã teo wáacat pínah niijná.

29 Yeebdíh íjnit, biíc buwá púo tíbdih maonidih, biíh buwámantbut ñi júutú, mawíhna, ã jwúb mawat pínah niijná. Níih cúbah jweyát chóodih dúuc wáinidih, ã náahachah, níih japih bóo chóodihbut ñi wũhuú.

30 Ded moh yéejni ã náahatdih ã wúbúchah, ñi wũhuú. Ded níih bií déedih dúuc wáinidih, ñi jwúubaat túutca bojoó.

31 Bita yeebdíh ï túi chãjat pínahdih ñi náahat pah, yeebbát bitadih ñi túi chãjaá. Queét yeebdíh ï túi chãjcah yuhna, yeébboó queétdih ñi túi chãjaá.*

---

* 6:31 Mt 7.12

32 “Yeebdíh oinitdihjeh ñi oi jwúubanachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannitboó queétdih oinitdihjeh ñpĩ oi jwúubana caá. Pánihna, queét ĩ oyat chah yeébbodíh bitadih oyat caá náahap.

33 Yeebdíh táí chājnītīdihjeh ñi táí chāj jwúubanachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannit biíc yoobó ĩ chājna caá.

34 ‘Wā wayát pah bóo ā jwúubabipna caá’, niíj jehnah joinít, núodih ñi wayáchah, dedé pínah nihcan caá. Yeejépwā yuhna, bitadih páant ĩpĩ wainá caá.

35 Obohjeéhtih, yeebdíh eníhcannitdih ñi oyoó. ĩ táí chāj jwúubaat pínahdih bidcanjeh, táinidih ñi chājaá. Náodih náahnit ĩ wúbáchah, ĩ jwúubaat pínahdih bidcanjeh, ñi wayaá. Pánih chājna, Dios weh ñi jəmúchah, ‘Ma táí chājna beé’, niijnít, caánboó yeebdíh táini ā wūhbipna caá. Caandíh ‘Táina caá’, niijcánnitdih, yeejép chājnītīdihbut Diosboó ā táí chājna caá. Páant ā chājat pah biíc yoobó ñi chājat pínahdih yeebdíh ā wutna caá.

36 Dios jwĩ íp yeebdíh jīgah ennit, ā teo wáacat pahjeh mǎntih, yeebbút bitadih jīgah ennit, ñi teo wáacá”, Jesús āt niijíp wut jĩ.

*“Yeejépwā caá”, bitadih niíj jāihcat
(Mt 7.1-5)*

37 “ ‘Meém yeejép caá’, bitadih ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijcáh, Dios yeebdíhbut ‘Meém yeejép caá’, ā niijcán niít. Bitā ĩ yéj chājachah, ‘Meemdíh peéh chājat caá náahap’, ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijíchah nihna, Diosbut yeebdíh biíc yoobó āta niij tágaá. Bitā ĩ yéejatdih ñi náhnica bojoó. Páant ñi náhnicah, Diosbut ñi yéejatdih ā náhnican niít.

38 Bitadiah ñi tái wāhūú. Ñi tái wāhūchah, Diosbut yeebdíh ã tái wāhūbipna caá. Búdí béguepdih becchidih jui cáj waó bíi chājat dée ã wāhūbipna caá. Ded pah yeéb bitadiah ñi wāhat pah bóojeh mūntih, Diosbut yeebdíh ã wāhūbipna caá.

39 “Jéih encanni biíh jéih encannidih ã duó wáyachah, íit jumūpboó bejna, queét chénat pah biícidih í būug yácbipna caá*
 40 Jáap bohéni caandíh bohéni chah ã jéihcan caá. Obohjeéhtih, nihat ã jéihyat pínahdih ã bohé péanit, caandíh bohénidih biíc yoobó ã jéihbipna caá. Pánihna, yeéb bitadiah duó wáíihna, wā naáwátidih jwíih tái bohéat caá náahap, jéih encannit dée ñi jumcat pínah niijná. Pánihna, wā naáwátidih tái jéihnit, wā bohéat pah mūntih bitadiahbut ñi tái jéih bohébipna caá.*

41 “Nin pah yeéb ñipí chājna caá: Ñi déedih bainí quíib becát ã jumūchah, caanbítidih ñi tái enna caá. Caán bainí oj ã jumūchah yūhna, ñi enat pah, ñi dée ã yéejatbitidih ñipí enna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh búdí quíib becát ã jumūchah yūhna, caandíh ñi jéih encan caá. Caandíh ñi jéih encat pah, búdí yeejép chājna yūhna, ñi míic jéih encan caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi chāj?

42 Yeebdíh búdí quíib becát panihni ã jumūchah yūhna, ‘Némé, ma quíib becátidih weémboó meemdíh wā póoj yohbipna caá’, ñipí niijná caá. Pánihat pah, búdí yéej chājnit jumna yūhna, ‘Némé, tūbit yeejép chājna caá ma chājap. Caandíh ma cádaaha’, ñipí niijná caá. ¿Dépanih tigaá yeéb yeejép chājnit jumna yūhna, búdí ñi yéej chājatidih jenah

* 6:39 Mt 15.14 * 6:40 Mt 10.24-25; Jn 13.16; 15.20

joicánjeh, bita bainí ĩ yéej chãjatdihjeh ñi jenah joí? Yeeb yeejépwáá, ñi yéej chãjatdih jwíih cádahat caá náahap. Páant ñi túut nũmát túttimah, ñi dée ã yéejatdih ñi jéih cádahat túutbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Máa quehe ded pah ã jummat
(Mt 7.17-20; 12.33-36)

⁴³ “Ded túini nah yeejép dahna ã quehcah, yeejép nahbut túini dahna ãpĩ quehcan caá

⁴⁴ Pánihna, ded pah máa nahna ã jummatdih jéihíhna, ãih quehe dahnadilh enat caá náahap. Nemép óot nahdih higo wut jumni dahnadilh ñipĩ bidcan caá. Ei náhdih iguúh ñipĩ bidcan caá.*

⁴⁵ Pánihat dée pah túini cáac ã túi jenah joyát jíib, túinijeh ã naóhbipna caá. Obohjeéhtih, yeejép cáac yeejép ã jenah joyát jíib, yeejépjeh ã wéhebipna caá. Pánihna, cáac ded pah ã jenah joyát biíc yoobó ã naóhbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

Chéne muú teonit naáwát
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ “¿Dépanihna, ‘Maá’, weemdíh niijná yuhna, wã wutadilh ñi jepahcan?

⁴⁷ Ded wã bohéatdih joinít, jepahna, nin pah ã jumna caá:

⁴⁸ Muú chãj pooni panihni ã jumna caá. Túi jenah joiní jwumúp baácilh nũmah baád waadánit, ãih jagápilh ã túi dodhdop be. Pánih chãj péaat túttimah, muj daabáchah yuhna, ãih muú túi chãjni jumna, ã mónócap be.

* 6:44 Mt 12.33   * 6:45 Mt 12.34

49 Obohjeéhtih, ded wā bohéatdih joiná yuhna, jepahcanni táí jenah joicánni muú chājni panihni caá ā jumup. Caánboó óon jihbitjeh baád waadánit, āih jagápdih ā dodhdop be. Pánihna, caán muúdíh ā péaat túttimah, muj ā jwíih daabáchah, āih muú táí chājni nihcah, chéwat boloh bejnit, āac bejna, ā boto peetáh bejep be”, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

7

Soldadowā ī maáhdih teo wāhndih Jesús āt booaat

(Mt 8.5-13)

1 Páant cāacwādh bohé péanit, Jesús Capernaum tútchiboó āt bejep wut jī.

2 Romano cien soldadowā ī maáh Capernaum tútchidih āt jumup wut jī. Caandíh teo wāhni ā oini búdí wunna āt chājap wut jī.

3 Pánihna, Jesús ā juibíat doonádih joinít, judíowā ī maátadh Jesús pebhna āt wahap wut jī, caandíh teo wāhndih booaadh ā bejat pínah niijná.

4-5 Páant ā wahachah, judíowā ī maáta Jesús pebhna juibínit, búdí wábhna, nin pah ít níj naáwáp wut jī:

—Jwiítadh wahni táini caá. Jwiít judíowādh táí oinit, jwí míc wáacat muúdíh chājat pínah dinero ā wūhap jī. Páant ā táí chājat jīb, caandíh ma teo wáac juúwá, ít niijíp wut jī.

6-7 Páant ī niijíchah joinít, Jesús íjeéh āt bejep wut jī. Pánih bejnit, cien soldadowā ī maáh pebhna ī toáh juibínachah, caán bita ā chéenwādh wahnit, nin pah āt níj naáwát túutup wut jī: “Maá,

weem cháh wēpni ma jumuchah jéihna, ma pebhna juibícan, ‘Wíih m̄udíh ma waád jūúwá’, ni-ijní dée nihcan caá. Meemdíh wā tac buugáihcan caá. Pánihna, yúpmahjeh jumna, ma wēpatjīh weemdíh teo wūhndih ma booanaá.

⁸ Wā chah jumnit bita maáta weemdíh ī wutna caá. Weembút soldadowādh wutni caá. Biídh ‘Ma bejeé’, wā niijíchah, āpī bejna caá. Biídh ‘Ma jūúwá’, wā niijíchah, āpī jūóhna caá. ‘Nindih ma chājaá’, weemdíh teo wūhndih wā niijíchah, āpī chājna caá. Pánihna, ma wutat wēpatdhbut wā túi jéihna caá. Ma wutuchahjeh, weemdíh teo wūhni ā boobipna caá”, cien soldadowā ī maáh ā chéenwā Jesúsdh it niij naóh yapanap wut jī.

⁹ Páant ī niijíchah joinít, caán soldadowā ī maáh “Jesús caandíh ā boobipna caá”, ā niij jenah joyádh jéihnit, Jesús búdí āt weñep wut jī. Pánih wēnit, ājeéh péenitdh tac pūd ennit, nin pah queétdih āt niijíp wut jī:

—Caán soldadowā ī maáh judío nihcan yuhna, weemdíh ā túi jenah joyát yeéb judíowābóodíh ā yapna caá, āt niijíp wut jī.

¹⁰ Pánihna, soldadowā ī maáh ā wahnitji áih m̄udíh ī jwúub juibínachah, caandíh teo wūhni booni ātát jumap wut jī.

Éemp wunnih mi wūhjidih Jesús ā booaat

¹¹ Túttimah, Naín wūt jumni tútchina Jesús wā it bejep wut jī. Dawá cāacwābut íjeéh it péenap wut jī.

¹² Pánih bejnit, Naín tútchi jēc pebh ī tóah juibínachah, caán tútchidih moón wunni bácahjidih yohat túut niijná, caandíh ī ub bac jūúwúchah, Jesús wā queétdih it jwāáap wut jī. Beh wili éemp

wənnih mit juməp wət jī. Mi wūh biíc jumni át wənpəp wət jī. Dawá cǎacwābət mijeéh ít ñuun bác jūúwáp wət jī.

13 Páant ī jūúwáchah ennit, Jesús caántdih jīgah ennit, nin pah át niijíp wət jī:

—**Ma jāicá bojoó**, át niijíp wət jī.

14 Páant niijnít, wənni áih báhahji lajni naadíh ã tewechah, caandíh beonit ít chǎo ñúhəp wət jī. Pánih teonit, “**¡Némé, ma boo pəd jūúwá!**” wənnidih át niijíp wət jī.

15 Páant ã niijíchahjeh, wənniji jwúub boo pəd chúudnit, át wéhenap wət jī. Páant ã boonachah, Jesús beh wilidih nin pah át niijíp wət jī:

—**Dáa, ma wūh ã jwúub boona caá, páant mǎntih**, át niijíp wət jī.

16 Páant ã boonachah enna, nihat cǎacwā wúhi bejnit, Diosdih búdí ít weñep wət jī.

—Dios naáwátidih wēp naóh yapani át jui tágaá. Dios jwiít áih cǎacwādih teo wáacadih át jui tágaá, ít míic niijíp wət jī.

17 Páant ã chājatji doonádih nihat Judea baác, pehbbit jumni baácnadibət ít naóh peetép wət jī.

*Juan Daabáni ã wúbh joyát tútat
(Mt 11.2-19)*

18 Jesús páant ã chājatji dooná Juan Daabánidibət át juibínap wət jī. Caán nemat mǎuboó ã jumuchah, ã bohénit caandíh ít juibí naáwáp wət jī.

19 Páant ī naáwáchah joinít, chénewā ã bohénitdih Jesús pebhna át wahap wət jī. “¿Meém Dios ã wahní, jwiít judíowā jwī pǎini niít? ¿Bíhdih bidat

niít náahap?” queétdih át niíj uúbh joyát túutap wut jĩ.

20 Páant ã niijíchah joinít, Jesús pebhna ít bejep wut jĩ. Caanná juibínit, Jesúsdi h nin pah ít niijíp wut jĩ:

—Juan Daabáni jwiít di h wahnit, nin pah ã niíj uúbh joyát túutap be: ‘¿Meém Dios ã wahnit, jwiít judíowã jwĩ páini niít? ¿Bíh di h bidat niít náahap?’ jwiít di h ã niiját túutap be, Jesúsdi h ít niijíp wut jĩ.

21 Í juibínachahjeh, Jesús dawá cãacwã di h booana át chãjap wut jĩ. Nemép jumnit di h but booa, dawá jéih encannit di h but át booanap wut jĩ.

22 Juan ã wahnit í niijíchah joinít, nin pah Jesús queétdih át niíj jepahap wut jĩ:

—Ded pah ñi enatji, ñi joyátjidi h but Juandih naáwã di h ñi bejeé. ‘Jéih encannitji, jéih joicãnnitji, jéih bejcannitjidi h but ã booana beé. Bãcah moópnitji, wunah bejnitjidi h yuh buca ã booanap be.* Moh yéejnit di h ã tái ubat pínah doonã di h but naóhna ã chãjap be.*

23 “¿Ded weemdí h tá i jenah joí cádahcanidi h Dios ã wêi enna caá!” Jesús ã niijíp be’, Juandih niíj naáwã di h ñi bejeé, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

24 Juan ã wahnitji í jwúub bejat túttimah, Juan ded pah ã jumãt di h cãacwã di h nin pah Jesús át niíj naáwãp wut jĩ: “¿Dedé di h enedi h bej tigaá ñipĩ chãj, muú wihcapboó bejna? ¿Jiwi jeémp yílip déedi h johlit ã joh jwejni panihni di h enedi h ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan páni hcan beé. Det biáboó í naáwãchah yuhna, caánboó jweéhcanjeh yoobópdih ãpĩ naáwãp wut jĩ.

* 7:22 Is 35.5-6 * 7:22 Is 61.1

25 Pánih jumnidih bidcan, ¿táini yégueh ðuonídih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, táini yégueh ðuonít, dawá bíí dée bíbohñit, maátaih muúboó ipí jumna caá. Juanboó queét pah nihcan beé.

26 Pánih jumnidihbut bidcan, ¿Dios naáwát dih naóh yapanidih enedih bejnit beé ñi chãj? Páant tigaá Juan ã jumap. Bitá naóh yapanit chah ã jumna caá.

27 Juan ã jwíih naóh waáwát pínahdih jon jãtíh nin pah ít niúj naóh daacáp tají:

‘Á wãúhdih Dios nin pah ã niijíp be: “Ma jãtíh wã naáwát dih naóh waóhni pínahdih wã wah-bipna caá, meémboó ma naáwáchah joinít, í jepahat pínah niijná”, Dios ã niijíp be’, át niúj daacáp tají. *(Mal 3.1)*

28 “Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nihat bita chah Juan Daabáni ã jumna caá. Obohjeéhtih, buu láa páant ã jumuchah yuhna, Dios ã maáh jumapna ded oboh jumnijiboó Juan chah ã jumbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jí.

29 Juandih í nemat pínah jãtíh, ã bohéát dih joinít, nihat cáacwã, Romano maáta í uúbát túutni náodih uúbh wãhñitbut, Juandih ítát daabáát túutap wut jí. Páant Diosdih jepahñit í jumuchah, Jesúsboó ã niijíchah joinít, “Dios ã wutat yoobópdih caá”, ít niijíp wut jí.

30 Obohjeéhtih, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut, Juandih daabáát túutcan, Dios queétdih ã náah yacat pínahdih ít náahcap wut jí.*

---

* 7:30 Mt 21.32; Lc 3.12

31 Páant ĩ jamatdih jéihnit, Jesús nin pah át jwúub niij naáwáp wut jĩ: “Buu láa moón weemdih jepahcannit, nin pah ñi jamna caá:

32 Yoahdih tíohnit wébít pah caá ñi jamap. Tíoh chúdnit, nin pah ĩpĩ míic niij jũihna caá: ‘Jwĩ pelat póoj tíhwichah yuhna, yeébbóó ñi búudíhcan beé. Wannitdih jwĩ jũí tíhwichah yuhna, ñi jũí wáaquíhcan beé’, ĩ míic niij jũihna caá.

33 Páant ĩ chãjat pah, yeebbút biíc yoobó ñipĩ chãjna caá. Juan Daabáni cãacwãjeéh jeémpcan, poonidihbut ãpĩ babhcap jĩ. Páant ã chãjcah enna, ‘Nemép jamni caá’, niij jũihnit, ã bohéatdih ñi jepahcap jĩ.

34 Obohjeéhtih, weém, nihat cãacwã úud jeñé cãacwãjeéh jeémpnit, wãpĩ babhna caá. Páant wã chãjachah ennit, ‘Eneé. Nin búdí jeémpni, máihni caá ã jamap. Romanowã ĩ úubát túutni núodih úubh wãhñit, yeejép chãjnit biíc dih ãpĩ pej jamna caá’, niij jũihnit, weemdíhbut ñi jepahcan caá. Páant niij jũihna, wébít pah caá ñi jamap.

35 Obohjeéhtih, ded pah Dios ã wutat pah wã táí chãjachah enna, ã jenah joyát yoobópdih ã jamatdih ñi jéihbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Yad wili chej jamnijĩh Jesús dih mi puhwat

36 Biíh yeó jáap biíc fariseo, Simón wut jamni, Jesús dih át namah jeémép wut jĩ. ãih maná juibínit, Jesús ãjeéh át jeémép wut jĩ.

37 Simónih muedíh Jesús ã jamat doonádih joinít, queét ĩ jeéméchah, caán tátchidih bóli, deoh nah jamnih, táí chej jamni yí quiít dih mit ub waád

jaibínap wut jĩ. Caán quiít alabastro ĩ niijní jeejĩh ĩ chãjni quiít át jumup wut jĩ.

38 Pánih ab waád jaibínit, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandíh mi oyat júutna, ãih jítchanadih miíh quiíb macjĩh jũí chócniit, miíh waó yoócjĩh mit jõp wiwip wut jĩ. Pánih chãj péa, ãih jítchanadih nomnit, mi ab jũóhni táí chej jumni yíidih p̄ohnit, mit ñáñap wut jĩ.*

39 Páant mi chãjachah ennit, Jesúsdih numah jeémpni Simónboó nin pah caanjéh át niij jenah joyóp wut jĩ: “Nin newé Dios naáwátdih naóh yapani jumna, caandíh teonih yeejép mi jumatdih áta jéih tagaá. Jéihnit, caántdih áta tewat túutcan tagaá. Obohjeéhtih, páant ã chãjcan, naóh yapani yoobát nihcan nacaá”, át niij jenah joyóp wut yuh jĩ.

40 Páant ã niij jenah joyátdih jéihnit, nin pah Jesús caandíh át niijíp wut jĩ:

—Simón, meemdíh bainí wã naáwát túut caá, ded pah mi chãjatdih ma jéihyat pínah niijná, át niijíp wut jĩ.

—Ma naáwá, Bohení, Simón caandíh át niijíp wut jĩ.

41 —Biíc newédih chéne neoná dinerodih ĩ wayáp be. Biícboó chéne jópchi ã tewat jíibdih pohba waí, biíhboó chéne widh ã tewat jíibbitdih ã wayáp be.

42 Queét chénat pah ĩ wayátjidih ĩ jéih jíib chãjcah ennit, queétdih wãhniboó ‘Jum̄ naáh. Ñi jíib chãjcah, ã túina caá’, queét chénat pahdih ã niijíp be. Páant ã chãjachah, ¿ded tigaá caandíh chah ã oibi? Jesús Simóndih át niijíp wut jĩ.

* 7:38 Mt 26.7; Mr 14.3; Jn 12.3

43 —Búdí náo wainíboó caandíh chah ã oibipna caá, Simón ãt niŷ jepahap wat jĩ.

—Yoobópdih ma jepahna caá, Jesús caandíh ãt niijíp wat jĩ.

44 Páant niijnít, yad wilidih júut jáhanit, Simóndih nin pah ãt jwúub niŷ naáwáp wat jĩ:

—Ma jenah joyoó. Ma chéen yoobát wã jamuchah nihna, míh munná wã waád juyúchah, wíh jítchanadih wã chocat pínah niijná, mah weemdíh mata wãh tagaá. Obohjeéhtih, nintboó wíh jítchanadih míh quíib macjĩh jũ chócnit, míh waó yoócjĩh mi jõp wiwip be.

45 Wã juyúchah, meém weemdíh páo tíbdih nomcanjeh, ma túi úbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó weemdíh mi oyat júutna, wíh jítchanadih mi nom cádahcan caá.

46 Wã juyúchah, wíh wao dáhdih yíjĩh puoh jáha ñáicanjeh, ma túi úbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó wíh jítchanadih túi chej jamni yíjĩh puohnit, mi ñáñap be.

47 Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Búdí mi yéj chãjatjidih Dios ãt yoh wãh tagaá. Páant ã chãjatdih jéhnit, weemdíh búdí mi oina caá. Obohjeéhtih, ‘Bainíjeh wã yéj chãjap jĩ’, niŷ jenah joinít, ã yéjat yohat úbhniboó bainíjeh Diosdih ã oina caá. Pánihatdih ma túi jenah joyoó, Jesús Simóndih ãt niijíp wat jĩ.

48 Caandíh páant niŷ péanit, caántdih jwuh nin pah ãt jwúub niijíp wat jĩ:

—Meém yéejat yohnih caá.

49-50 Weemdíh ma túi jenah joyát jíib, ma yéejat peéh iiguípna ma bejatjí déedih, meemdíh Dios ãt

tái ub tagaá. Pánihna, tái wěinit, ma bejeé, ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ãjeéh jeémpnit nin pah queétjeh ít míc niij wábh joyóp wut jĩ:

—¿Dedé newéna tiguaá nin? ¡Yéejat yohat wēpatbut ã bíbohna caá! ít míc niijíp wut jĩ.

8

Jesúswādh biquína yaádh ï teo wáacat

¹ Túttimah, Jesús tútchina yoobó cāacwādh ãt táoh bohé jibip wut jĩ. Dios ã maáh jummat doonādih ãt naáwáp wut jĩ. Doce ã bohénitbut ãjeéh ít jib bejep wut jĩ.

² Biquína yaádhbut ïjeéh ít pej jum bejep wut jĩ. Jesús ã boonanit yaádh, nemép jumnitdih ã boonanitbut ít jumap wut jĩ. María, Mágdala tútchidih bólidih siete nemépwādh Jesús ã bacat túutnihji jum,

³ Juana, Maáh Herodesdih teo wāhni Chuza áabut jum, Susana wūt jumnihbut mit jumap wut jĩ. Dawá bita yaádhbut ïjeéh ít pej jum bejep wut jĩ. Queét yaádh ïih dinerojĩh Jesúswādh ít teo wáacap wut jĩ.*

Wááh momni naáwát (Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Biíc yeó jáap dawá cāacwā ï jumni tútchinamant bejnit, caandíh enat túut niijná, Jesús pebhna ít juibínap wut jĩ. Dawá páant ï wáac juibínachah ennit, ã jenah joiní naáwátjĩh queétdih bohéna, Jesús nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

* **8:3** Mt 27.55-56; Mr 15.40-41; Lc 23.49

5 “Biíc newé waáh momodih ã bejep be. Páant ã waáh bojochah, biquí tíbna namádih ã bugg ñájap be. Namádih bugg ñájni tíbnadih cáacwã í néeh chuñup be. Biíh tíbnadih jwébehwã jũóhnit, í jeemp beedánap be.

6 Biíh tíbna, jeejéh yewéni baác jumupboó ã bugg ñájap be. Bugg ñájnit, chíih jũóhna yuhna, mac ã jōpah bejechah, ã wunah bejep be.

7 Biíh tíbna nemép óot cãtíh ã bugg ñájap be. Pánih bugg ñájni ã chíihichah yuhna, caán nemép óotboó caandíh ã chíih yap bejechah, momniboó mánahnit, ã wunah bejep be.

8 Obohjeéhtih, biíh tíbna túini baácboó ã bugg ñájap be. Pánih bugg ñájna, chíihnit, ã táí quehep be. Pánih quehnit, wawána jumat pah cien tíbna ã quehep be”, Jesús queédih át niijíp wut jĩ.

Caán naáwátjĩh bohé péanit, “¡Ded molít jamma, ã táí joyó naáh!” át niij ej ñaacáp wut jĩ.

*¿Dépanih tigaá ã jenah joyátjĩh át naóhji?
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)*

9 Páant naáwátjĩh ã bohénachah joiná yuhna, beh joicán, ã bohénit ã bohéátjidih ít wúbh joyóp wut jĩ.

—¿Ded pah niij naóh bohé tibeé jwiítidih ma chãj? ít niij wúbh joyóp wut jĩ.

10 Páant í niijíchah joinít, Jesús nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—Ded pah Dios maáh ã jumatdih bitadih naóh jwuhca naáhdih buu yeebdíhjuh wã naóhna caá. Obohjeéhtih, bitadih naáwátjĩhjuh wãpĩ bohéna caá, weemdíh enna yuhna, í beh encat pínah,

wã naáwáchah joiná yuhna, ã beh joicát pínah ni-ijná. Weemdíh ã jepahíhcat jíib páant ã jamna caá,*
queétdih Jesús át niijíp wut jĩ.

*Waáh momni naáwátdih Jesús ã beh joyáát
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)*

¹¹ Túttimah, waáh momni naáwátjidih ã beh joyát pínah niijná, nin pah Jesús queétdih át jwúub niijíp wut jĩ: “Nin pah niij naóhna wã chãjap be: Waáh momni tíibna Dios naáwát panihni caá.

¹² Biquína joinít namáboó bugg ñájni panihni caá. Dios naáwátdih ã joyóchahjeh, nemépwã ã maáh ã joyátjidih ã jenah joyát túutcan caá, jepahcanjeh iiguípna ã bejat pínah niijná.

¹³ Bitá joinít jeejáh yewénibit baácboó bugg ñájni panihni caá. Dios naáwátdih joiná, ã túi wēi jwuhna yuh caá. Obohjeéhtih, ãih caolihboó ñeh jáap choo bejni panihni ã jamachah, bitaboó queétdih deohnit, ã yéej chãjat túutuchah, Diosdih jepah cádahnit, ã jwúub yéej chãjna caá.

¹⁴ Bitá joinítboó nemép óotna cãtíh bugg ñájni panihni ã jamna caá. Dios naáwátdih joinít, ã jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, yeó jáap jumat pah ã chãjat pínahdih queét tubit ã náhni dahwana caá. Búdí dinero bíbohatdihjeh ã wēina caá. ã weñat pínah chãjatdihjeh ã jenah joiná caá. Pánih jenah joinít, chéonit panihnit jamna, Dios naáwátdih jenah joicánjeh, queétdih behat dée wihcan caá.

¹⁵ Obohjeéhtih, bitá joinítboó túini baácđih bugg ñájni panihni caá. Dios naáwátdih túi joinít, jwúub náhnina, caandíh ã cádahcan caá. Pánih jamna, Dios

---

* **8:10** Is 6.9-10

ã náahat pah ãpĩ túi chãjna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Jiiát dah naáwát
(Mr 4.21-25)

16 “Wã bohéat jiiát panihni caá. Ded ãih jiiát dahdih jii péanit, pũbát dahjĩh ãpĩ páah jwejcan caá. Caan dáhdih chúudat páha numpboobát ãpĩ jii jwéjcan caá. Obohjeéhtih, japboó ãpĩ jii cáag jwejna caá, ã yeh iiguíchah, nihat waadnít ã túi enat pínah niijná.*

17 Caán ã yeh iiguíchah, dedé ã bihniiji ã jígohbipna caá. Dedé ã bih chãjatjidihbut nihat cãacwã ã enbipna caá. Wã naáwátidih ã bohénachah, cãacwã ded pah ãih caolih ã jummatdih ã jéihyana caá.*

18 “¡Ñi túi chãja chaáh! Ded pah wã naáwátidih joinít, ñi túi jepahaá. Ded wã naáwátidih túi joiní ã jwũub náhninachah, Dios caandíh chah ã jéihyabipna caá. Obohjeéhtih, ded joiná yuhna, ã jwũub náhnicah, ã jwĩh joyátjidih Dios ã dúuc wáibipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

Jesús ín, ã úudwãbut caandíh ã bidat
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

19 Caán láa Jesús ín ã úudwãbut ã pebhna ãtih jwibínap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, dawá cãacwã ã jumuchah, Jesúsdiht ãt jéih jwãáhcap wut jĩ.

20 Pánihna, bita caanjĩh jumni Jesúsdiht nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Ma ín ma úudwãbut meemdíh bidnit, jóocmant ã pãĩ ñuhna caá, ãt niijíp wut jĩ.

* **8:16** Mt 5.15; Lc 11.33

* **8:17** Mt 10.26; Lc 12.2

* **8:18** Mt 25.29; Lc 19.26

21 —**Ma naáwát túina caá. Obohjeéhtih, nit panihnit wã déewã yoobát ï jumna caá. Dios naáwát dih wã bohénachah, joí jepahnit wã ín panihnit, wã úudwã panihnitbut ï jumna caá, Jesús caandíh át niij jepahap wut jĩ.**

*Búdí johlit, nolihatdihbut Jesús ã yayáát
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)*

22 Biíh yeó jáap Jesús ã bohénit dih jááj chóodih numah waadní,

—**Chóbe conanaáboó ímdih jwĩ chúuh bejjĩh, át niijíp wut jĩ.**

Páant niijnít, ït chúuh bejep wut jĩ.

23 Páant ï chúuh bejehah, Jesúsboó át úwup wut jĩ. ã úwat pónih, búdí johlit át júúwup wut jĩ. Pánih búdí nolihat ã jumuchah, ïih jááj chóo át daábíhip wut jĩ.

24 Páant ã tobohochah, ã bohénit Jesús pebh juibí wucnit, caandíh nin pah ït niijíp wut jĩ:

—¡Bohéní, Bohéní, daabná caá jwĩ chãjap! ¡jwĩ buudbípna caá! caandíh ït niijíp wut jĩ.

Páant ï niij wucuchah, jáanit, Jesús johlit dih, nolihatdihbut **“Ma yayaá”**, át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, johlit, nolihatbut biíc mantjeh át yayáh bejep wut jĩ.

25 —**¿Dépanih tibeé weemdíh ñi táí jengah joicán?** Jesús ã bohénit dih át niijíp wut jĩ.

Páant ã yayánachah en wúhi bejnit, búdí ït úumup wut jĩ. Pánih úumna, búdí jengah joinít, queétjeh nin pah ït míic niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Dedé cáacna tigaá nin? ã naáwáchahjeh, johlit, nolihatbut ã yayáh bejna caá, ït míic niijíp wut jĩ.

Gadara baácdih bóo nemép jumnidih Jesús ã booaat

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Páant ã yapat túttimah, Gadara baácboó Jesús wã ãt cháuh juibínap wut jĩ.

²⁷⁻²⁹ Caanná cháuh juibínit, Jesús wã ã aab béjehah, caán tútchidih bóo nemép jumni Jesús dih ãt jwãáh dei jũwúp wut jĩ. Caán maatápdih yégueh duocán, muudíh jéih jumcanjeh, cáac yohopboó ãpĩ jumap wut jĩ. Maatápdih nemépwã caandíh ãt déheanap wut jĩ. Páant ã déheanachah, cáacwã áih téihya colóhnadidih, áih jítcha colóhnadidihbut ãtah tǒpjĩh ãt chéwep wut jĩ. Pánih chéonit, nemat muúboó ãtih nemep wut yah jĩ. Obohjeéhtih, ã chéwatjidih páud wái daj yohnit, queét nemépwã muú wihcapboó caandíh ãt numah jwei bác bejep wut jĩ. Pánihna, Jesús wã dih jwãáh dei juibínit, nemépwã dih Jesús ã bacat túttuchah joinít, Jesús dih nin pah ãt níj ñaacáp wut jĩ:

—¿Jesús, Dios chah wěpni wũh, dépanihat tútt tigaá weemdíh páant ma chãj? ¿Weemdíh ma peéh chãjca bojoó! ãt níj ñaacáp wut jĩ.

³⁰ Páant ã níj ñaacáchah joinít,

—¿Dedé tigaá ma wũt? Jesús caán nemépdih ãt níjíp wut jĩ.

Páant ã níjíchah joinít, dawá nemépwã jumna, nin pah ãt níj jepahap wut jĩ:

—‘Dawá’ caá wã wũt.

³¹ ¿Búdí iigné íitboó jwiítidih ma wahca bojoó! ãt níj wěp muúbup wut jĩ.

³² Queét pebh, jeé ñaj yacapboó dawá momo muuwã ã bid jeéméchah ennit, —Jwiítidih queét

m̄wã diítna ma wahaá, nemépwã Jesúsdiñh ãt ni-
ijíp wut jã. Páant ã niijíchah joinít, Jesús queétdih ãt
bejat túutap wut jã.

33 Páant ã bejat túutachahjeh, nemépwã newéih
bácahmant bac bejnit, m̄wãdih ã waadáchah, ñáo
dei bej, b̄ug báhnit, m̄wã ãt chíic w̄n beedáh
bejep wut jã.

34 Páant ã yapachah ennit, m̄wãdih en
daonítjiboó ãh tútchina ãt jweí jwúb bejep wut
jã. Jweí jwúb bejna, ã jwááhnitdih naóhnit, ãh
tútchidih moondíhbat páant ã yapat doonádih ãt
naáwáp wut jã.

35 Páant ã naáwáchah joinít, cãacwãboó ãh
tútchimant Jesús ã chãjatjidih enedih ãt bejep wut
jã. Pánih bej, Jesús wã ã j̄m̄pna j̄ibínit, nemépwã
j̄m̄niji yégueh duó, táinijeh jenah joinít, Jesús
pebh ã cháuduchah enna, búdí ãt úm̄p wut jã.

36 Jesús nemépwã j̄m̄nidih ã boanachah en-
nitjiboó, jáap j̄inítidih ded pah ã yapatjidih ãt
naáwáp wut jã.

37 Páant ã naáwáchah joinít, niñat Gadara baácdih
moón búdí úm̄nit, ãh baácmant Jesúsdiñh ãt jwúb
bejat túutap wut jã. Páant ã bejat túutachah joinít,
Jesús wã ãh jãáj chóona ãt jwúb dei bejep wut jã.

38 Páant ã jwúb dei bejehah, nemépwã
j̄m̄nijiboó Jesúsdiñh búdí ãtñ pej j̄m̄hip wut yuh
jã.

39 —Wãjeéh ma j̄wáchah, ãta túi ta yuh caá.
Obohjeéhtih, weém ma Maáh meemdíh j̄gah ennit,
ded pah wã teo wáacatjidih ma déewãdih naáwát
túut niijná, ã pebhboó ma jwúb bejeé, Jesús
caandíh ãt niijíp wut jã.

Páant ã niijíchah joinít, nemépwã jumniiji jwáub bej, nihat áih tútchidih moondíh caandíh Jesús búdí ã teo wáacatjidih át naóh peetép wut jĩ.

Áih yégueh chóodih jaí teonih, Jairo muumdíhbat Jesús ã booaat

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Gadara baácmant Jesús wã ã jwáub cháuh jaibínachah, dawá míc wáac páinit cáacwã wēinit, queétdih ít jwááap wut jĩ.

⁴¹ Jairo wut jumni, judíowã ã míc wáacat muumdíh en daonít ã maáh, Jesús pebh át jaibínap wut jĩ. Jaibínit, bódicha caj yoh ñajnit, Jesús áih muumboó ã bejat pínahdih búdí át uúbup wut jĩ.

⁴² ã nuám biíc wilijeh wut jĩ. Caánt doce jópchi bíbohni, búdí mi wunuchah, caántdih ã booaat pínah niijná, Jesúsdi áih muuná át bejat tútup wut jĩ. Páant ã niijíchah joinít, Jesús Jairojeéh ã bejehah, dawá cáacwã caandíh ít too néeh péenap wut jĩ.

⁴³ Pánihna, queét cātíh biíh wili mácanihat panihat wunnihbüt mit jumap wut jĩ. Doce jópchi caán wunatdih mi bíbohochah, ã cohochah yuhna, át yaicáp wut jĩ.

⁴⁴ Pánih jumna, Jesúsdi yégueh chóo yapat waadih tãahmant mi jaibí tewechahjeh, mi mácanihat panihat wunat át yayáh bejep wut jĩ.

⁴⁵ Páant mi tewechah, Jesús cáacwādh nin pah át níj uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Déhe tigaá wíih yéguehdih jaí teoni? át niijíp wut jĩ.

—Weém meemdíh wã teocan beé, nihat ít niijíp wut jĩ.

—Páant Bohéní, dawá meemdíh ì tóo néeh péena caá, Pedroboó át niijíp wut jĩ.

46 Páant ã niijíchah joinít, Pedrodih nin pah át jwúub niijíp wut jĩ:

—Obohjeéhtih, wunni weemdíh jaí teweçah, booaat wēpat wíih bácahmant ái bejep be, Jesús át niijíp wut jĩ.

47 Páant ã niijíchah joinít, caandíh jaibí teonih, jéih jweicán, úum méménit, Jesús pebh mit bódicha caj yoh ñajap wut jĩ. Pánih bódicha caj yoh ñajnit, nihat cãacwã ì enechah, ded pah mi jaibí teonitjeh booaatjidih caandíh mit naáwáp wut jĩ.

48 Páant mi naáwáchah joinít,

—Némá, weemdíh túi jenah joiná, mat boonap tagaá. Æumcanjeh, wēnit ma jwúub bejeé, Jesús caántdih át niijíp wut jĩ.

49 Páant ã niijíchahjeh, Jairoíh muumánt bej, Jesús wã pebhna jaibínit, Jairoboodíh nin pah át niijíp wut jĩ:

—Jáantjeh ma nuúm mi muujáh bejep be. Páant mi wunuchah, bohénidih ma jwúub bejat túutá, Jairodih át niijíp wut yah jĩ.

50 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít,

—Ma úumca bojoó. Wã wēpatdih ma túi jenah joyóçah, ma nuúm mi boobipna caá, Jesús Jairodih át niijíp wut jĩ.

51-53 Túttimah, Jairoíh muuná jaibínit, ì jãtíh jaibínitji wunnihdih bádí jĩgahnit, ì jañúçah, Jesús át enep wut jĩ.

—Ñi jaí cádaahaá. Caánt wunnih nihcan caá. Æona caá mi chãjap, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, mi wənatdih jéihnit, caandíh ít dehwep wət jĩ. Queédih páant niij naóh péanit, Jairoíh mʉdíh waadnít, ájeéh bejnitdih jóocmantjeh át chāwát túutʉp wət jĩ. Pánihna, Pedro, Santiago, Juan, wənnihji mi mánadih pohba ájeéh át waadát túutʉp wət jĩ.

⁵⁴ Pánih waadnít, Jesús wənnihíh téihyadih teonit,

—¡Bainíhmaá, ma ñah ñəhúú! caántdih át niijíp wət jĩ.

⁵⁵ Páant ã niijíchahjeh, caánt jwúəb boonit, mit ñah ñəhʉp wət jĩ. Mi jwúəb boonachah, Jesús mi mánadih caántdih jeémát át wəhat túutʉp wət jĩ.

⁵⁶ Páant ã boooachah, mi mána búdí ít en wúhi bejep wət jĩ. Obohjeéhtih, caántdih ã booaatjidih bitadih Jesús át naáwát túutcap wət jĩ.

9

Jesús doce ã bohénitdih ã wahat

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Biíc yeó jáap doce ã bohénitdih Jesús ã pebhna bid wáacnit, nemépwādhíh í bacaat pínah, wənnitdihbət í booaat pínah niijná, ã wēpatdih queédihbət át wəhʉp wət jĩ.

² Pánih wəh péanit, queédih át wahap wət jĩ, Dios ã maáh jəmatdih í naáwáchah, cāacwā í jepahat pínah, cāacwādhíh bət í booaat pínah niijná.

³ Pánih wahnit, Jesús queédih nin pah át niij naáwáp wət jĩ:

—Bejna, dedé bíí déedih ñi əb bejca bojoó. Íoh caját nah, wəh wúúh, jeémát, dinerodih yəh bəca ñi əb bejca bojoó. Ñi dəwát chóodihjeh ñi dəo béjeé.

4 Caán tátchidih moondíh bohéna, ded ñi jwíh waadní m̄udíhjuh ñi ũwúú. Caanjíh moondíh bohé péanitjuh caán m̄udíh ñi cádah bejeé.

5 Det tátchidih moón yeebdíh náahcan, ñi naóhni doonádih ĩ joíhcah, bac bejna, ĩ enechah, queétdih Dios ã yohat pínahdih ĩ jéihyat pínah niijná, ñíh zapatosdih tóo dugnit, becchídih ñi péoh mao jéenanaá, át niijíp wut jĩ.*

6 Páant ã niijíchah joinít, nihat tátchibitna yoobó ĩt bejep wut jĩ. Pánih j̄ibínit, Dioíh túini doonádih nihat cãacwãdih naóhnit, wannitdihbut ĩt booanap wut jĩ.

*Maáh Herodes t̄bit ã ũmat
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)*

7 Caán láa Maáh Herodes Jesús ã bohénitbut ded pah ĩ chãjat doonádih jwúub joiná, búdí át ũm̄ap wut jĩ. “Juanji át jwúub boo p̄d j̄óh tagaá”, biquína niij,

8 “Elías át jwúub jígoh tagaá”, bita niij, “Dios naáwãtdih biíh naóh yapaniji át jwúub boo p̄d j̄óh tagaá”, bitabut ĩt niijíp wut yuh jĩ.*

9 Páant ĩ niijíchah joinít, Herodesboó nin pah át niijíp wut jĩ: —Weemjéh tijjĩ Juandih wã waó bóod yohat túut̄ap jĩ. ¿Pánihna, deíh doonádih tigaá wã jwúub joí, páant mantih? át niijíp wut jĩ. Páant niijnít, Herodes Jesúsdiht̄bit át eníhip wut jĩ.

*Cinco mil cãacwãdih Jesús jeémát ã wãhat
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)*

10 Túttimah, Jesús ã wahnitji ã pebhna jwúub j̄ibínit, ded pah ĩ chãjatjidih caandíh ĩt naáwáp wut

* 9:5 Lc 10.4-11; Hch 13.51   * 9:8 Mt 16.14; Mr 8.28; Lc 9.19

jĩ. Páant ĩ naáwáchah joinít, ã bohénitjĩhjah jumíhna, cãacwãdih ãt cádah bejep wut jĩ. Pánih cádah bejnit, Betsaida tútchina ĩt bejep wut yah jĩ.

11 Obohjeéhtih, cãacwãboó ĩ bejatdih jéihnit, queétdih ĩt ñũũn béjep wut jĩ. ĩ ñũũn jwãááchah, Jesús queétdih wēinit, Dios ã maáh jumatdih ãt bohénap wut jĩ. Wũnnitdihbut ãt boonanap wut jĩ.

12 Cheyeh doce ã bohénit nin pah Jesúsdih ĩt niijíp wut yah jĩ:

—Nin pehbbit tútchinaboó nitdih ma bejat tútú, ĩ ũwat tólih pínah, ĩ jeémát pínahdihbut ĩ bidat pínah niijná. Ninjĩhbitjah pohba mũũná ã wihcan caá, ĩt niijíp wut jĩ.

13 —**Yeebjéh queétdih jeémát ñi wãhũá,** Jesús ãt niij jepahap wut jĩ.

—Páant, cinco botoni pan dahna, chéne queejwãbitdihjah jwĩ bíbohna caá. ¿Queét ĩ jeémát pínahdih jĩib chãjadih jwĩ bejmi naniit? ã bohénit ĩt niij ũũbh joyóp wut jĩ.

14 (Cinco mil neonájah ĩt jumup wut jĩ. Yaádh ĩ weh biícđih chah ĩt jumup wut jĩ.)

—**Cãacwã poómp jumap pah cincuenta ñi chúdat tútú,** ã bohénitdih Jesús ãt niijíp wut jĩ.

15 Páant ã niijíchah joinítjah, queétdih ĩt chúdat tútup wut jĩ.

16 Páant ĩ chúduchah, Jesúsboó cinco pan dahnadih, chéne queejwãdihbut ũbnit, chéi ennit,

—**Nin pandih, queejwãdihbut ma wãhat túna caá, Paá,** ã ĩpdih ãt niijíp wut jĩ.

Páant niij péanit, pan dahnadih queejwãdihbut dajnit, cãacwãdih ĩ pãáat pínah niijná, ã bohénitdih ãt wãhup wut jĩ.

17 Pánihna, nihat ït táí jeémp chũúúp wut jĩ. Ï jũdh jeémpnidih doce wũhdih ït ıb yac yáwanap wut jĩ.

“Meém Cristo, Dios ã wahni caá”, Pedro Jesúsdih ã niiját

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Biíh láa Jesús Diosdih ıúbh péanit, ã bohénitdih nin pah át niij ıúbh joyóp wut jĩ:

—¿Weemdíh ded pah tigaá cãacwã ï niij? át niijíp wut jĩ.

19 —‘Juan Daabáni nacaá’, biquína niij, ‘Elías nacaá’, bita niij, ‘Jon jãtíh Dios naáwãtđih naóh yapaniji át jwúub boo pũd jũóh tagaá’, bitabut ï niijná beé, Jesúsdih ït niij jepahap wut jĩ.*

20 —Queét páant ï niijíchah joiná, ¿yeéboó ded pah tigaá ñi niij jenah joí? queétđih át niijíp wut jĩ.

—Meém Cristo, Dios ã wahni caá, Pedroboó át niij jepahap wut jĩ.*

Ã wũnat pínahdih Jesús ã naáwát

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

21 Páant Pedro ã niijíchah joinít, Jesús ã bohénitdih nin pah át jwúub niij naáwáp wut jĩ:

—Dios ã wahni wã jumat doonáđih bitaboodíh ñi naóhca bojoó.

22 Weém nihat cãacwã ıud jeñédih tabit yeejép yapat caá náahap. Jwĩ maáta, sacerdotewã ï maáta, Moisés ã wutãtjidih bohénitbut weemdíh náahcan, ï mao yohat túttbipna yuh caá. Obohjeéhtih, páant ï mawachah yuhna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwúub boo pũd jũóhbipna caá. Páant

* 9:19 Mt 14.1-2; Mr 16.14-15; Lc 9.7-8 * 9:20 Jn 6.68-69

yeejép yapat caá weemdíh náahap, Dios ã jenah joyátjidih biíc yoobó ã yapat pínah niijná, ãt niijíp wut jĩ.

23 Táltimah, queét nihatdih nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

—Ded wíih jumíhna, ã weñat pínahdih jenah joicán, wã weñat pínahboodíh jenah joinít, ã jepaha naáh. Bitá caandíh ï wēi encah yuhna, caandíh tabit yeejép ï chājachah yuhna, ï mao yohíhichah yuhna, weemdíh jepah cádahcat caá náahap.*

24 Ded ã weñat pínahdihjeh jenah joí chājni iiguípna bejni ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ã weñat pínahdih joyáh bojni, wã weñat pínahboodíh chājni, ã buudcán niít.*

25 Ded ã weñat pínahdihjeh chājni, búdí dinero ã bíbohochah yuhna, caandíh dedé pínah nihcan caá. Wã weñat pínahdih ã chājcatji jíib, iiguípna ã bejbipna caá.

26 Pánihna, weém maáh jumna, wã íip ã yeh iigátjĩh, áih túinit ángelwã ï yeh iigátjĩhbut jwúub dei jūóhna, ded weemdíh náahcan, wã naáwátidihbut joííhcannidih wã wēpatjĩh wã yohbipna caá.

27 Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Biquína ninjĩh ñuhnit ñi wunat pínah jātih, Dios ã maáh jumatdih ã júutuchah, ñi enbipna caá, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

*Dios ã yeh iigátjĩh Jesús ã ñuhhat
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)*

* 9:23 Mt 10.28; Lc 14.27; Jn 12.24   * 9:24 Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25

28 Biíc semana túttimah, Diosdih ʘúbát túut ni-ijná, Pedro, Santiago, Juan queét biíc peihcannit-dihjeh jap bóo jeená Jesús át nʘmah púuh laab béjep wʘt jĩ.

29 Caanná ĩ púuh laáb juibínit, Jesús ā ʘúbúchah, ā jígoat át túut nʘmúp wʘt jĩ. Āih móot yeó ā yeh iigát pah yeh iíg, āih yéguehbat biíc yoobó tái baabní át yeh iiguíp wʘt jĩ.

30 Páant ā yeh iiguíchah, Moisés, Elíasji biíc dih ā pebh ĩt jígohop wʘt jĩ.

31 Queébt Jesús biíc yoobó ĩt yeh iiguíp wʘt jĩ. Pánih jígohnit, Dios ā jenah joyátjidih biíc yoobó ā yapat pínah niijná, Jesús Jerusalén tútchiboó ā wʘnat pínahdih ĩt míc wéhenap wʘt jĩ.

32 Páant ā yapachah, Pedro ā chéenwā biíc dih chʘnít jumna, queédih quíib chei át jamap wʘt jĩ. Obohjeéhtih, jwúb jánit, Jesús búdí ā yeh iiguíchah, ā pebh ñʘhndihbat ĩt enep wʘt jĩ.

33 Pánih ñʘhntiji ĩ jwúb buúd júúwáchah, Pedro Jesús dih nin pah át niijíp wʘt jĩ:

—¡Bohéní, ninjĩh jwĩ jumachah, ā túina caá! ¿Biíc peihcanni mʘu dáhnadih, míh pínah, Moiséh pínah, Elíaíh pínahdihbat jwĩ chāj jĩh? át niijíp wʘt yah jĩ. Páant niijná, át jenah joicáp wʘt jĩ.

34 Páant ā niijíchahjeh, mah pōh panihni queédih át dei jayúp wʘt jĩ. Páant ā dei jayúchah, búdí ĩt úmʘap wʘt jĩ.

35 Mah pōh cātíh Dios queédih nin pah át niijíp wʘt jĩ:

—Nin wā wūh, wā oini caá.* Ā naáwáchah,

* 9:35 Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22

caandíh ñi táí joyoó, Dios queétdih át niijíp wut jĩ.*

³⁶ Páant ã niiját túttimah, Pedrowã jwúub enna, Jesús biícjeh ã ñuhachah, ít enep wut jĩ. Páant í enatjidih bitadih ít naóh jwuhcap wut jĩ.

Wãá wunat jumnidih Jesús ã booaat

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Cheibit Jesús wã í jwúub dei juibínachah, dawá cãacwã caandíh ít jwãáap wut jĩ.

³⁸ Páant í jwãáachah, queét cãtíh biíc newé Jesús dih ejnit, nin pah át niij úubáp wut jĩ:

—Bohéni, meemdíh wã úubhna caá. Wã wũúh biíc jumnidih jĩgah ennit, ma teo wáacá.

³⁹ Dawá láa nemép caandíh ãpĩ déheana caá. Pánih déhe buug ñájnit, tubit mémé ñáacnit, chũi bid ñájnit, ãpĩ jac moj chej bac ñaj bejna caá. Pánih chãjna, wã wũúhdih dedé ã noón yaicán caá. Pánihna, ãih bácahdih tubit yéejana caá ã chãjap.

⁴⁰ Páant ã chãjachah, nemépdih í bacaat pínah ni-ijná, ma bohénitdih wã úubáp yuh be. Obohjeéhtih, queétboó caandíh í jéih bacacap be, Jesús dih át niijíp wut jĩ.

⁴¹ Páant ã niijíchah joinít, Jesús queét nihatdih nin pah át niij jũihñep wut jĩ:

—¡Yeéb yeejép wã weemdíh jenah joicánnit ñi jumna caá! ¿Débólíh tigaá weemdíh túí jenah joicán, ñi tac buugábi? át niijíp wut jĩ. Páant niijnít, —Ma wũúhdih wã pebhna ma ub jũúwú, behedih át niijíp wut jĩ.

⁴² Páant ã niijíchah joinít, ã wũúhdih Jesús pebhna ã ub jũúwúchah, nemépboó déhea ub yoh buugánit, tubit caandíh át méméanap wut jĩ. Páant

* 9:35 2P 1.17-18

ã chãjachah ennit, Jesús nemépdih át jãih bacanap wut jĩ. Pánih baca péanit,

—**Dáa, ma wũúh ã túi boona caá buca**, behedih át niijíp wut jĩ.

⁴³ Páant ã bacaatdih ennit, Dios ã wēpatdih nihat cãacwã ãt en wáhi bejep wut jĩ.

*Jesús ã wũnat pínahdih ã jwũúh naáwát
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)*

Páant nemépdih ã bacaatjidih cãacwã búdí ã jeh nah joyóchah, Jesúsboó ã bohénitdihjeh nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

⁴⁴ —**Ñi túi joyoó. Weém yeebdíh bainí wã naáwát túut caá. Weém nihat cãacwã úud jeñédih cãacwã teonit, bitadih ã wãhbipna caá**, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

⁴⁵ Páant ã niijíchah joiná yuhna, Dios queétdih ã beh joyát túutcah, ãt túi beh joicáp wut jĩ. Pánih beh joicán, ã jwũúh úubh joyátji déeji ãt tíquip wut jĩ.

*“Déhe tigaá ñi maáh panihni”, Jesús ã niiját
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)*

⁴⁶ Páant Jesús ã niiját túttimah, ã bohénitboó nin pah queétjeh ãt míic niijíp wut jĩ: “¿Déhe tigaá jwĩ cãtíh jwĩ maáh panihni?” ãt míic niij jãihñap wut jĩ.*

⁴⁷ Páant ã míic niij jãihñatdih jéihnit, bíic wébít dih Jesúsboó ã pebh át wái boj dodhdop wut jĩ.

⁴⁸ —**Det wũihwã jumna, nin wébít panihni, oboh jumnidih wēi jwãáhnit, weemdíhbut wēi jwãáhnit caá. Det weemdíh wēi jwãáhnit, weemdíh wahni-jidihbut wēi jwãáhnit ã jumna caá. Pánihna, ded nin**

* **9:46** Lc 22.24

wébít dée oboh jamniboó ñi maáh panihni ã jamna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.*

*“Ded jwiít dih en jãihcanni jwiít dih teo wáacni caá”,
Jesús ã niiját*

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Páant ã niijíchah joinít, Juanboó Jesús dih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Bohéní, jwí enechah, biíc newé ma wēpatjĩh nemépwá dih ã bacat túutap be. Obohjeéhtih, jwíjeéh jamni ã nihcah, caandíh páant jwí chãjat túutcap be, át niijíp wut jĩ.

⁵⁰ —Páant caandíh ñi niijcá bojoó. Ded yeebdíh en jãihcanni jamna, ñijeéh ã jamna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Samaria baácdih moón Jesús dih ï náahcat

⁵¹ Pánihat túttimah, jeáboó ã púuh laab béjat yeó jáap pínah tóah jãúwáchah, “Weemdíh Jerusalén tútchina bejat caá náahap”, Jesús búdí át niij jenah joyóp wut jĩ.

⁵² Páant niij jenah joinít, biquína ã bohénit dih Samaria baácdih bóo tútchina ï úwat pínah pehb-
boó ï ámoh páñat pínah niijná, ï jãtih át wah waáwá bojop wut jĩ.

⁵³ Obohjeéhtih, caán tútchiboó ï juibínachah yuhna, Jerusalén tútchina Jesús ã bejat doonádih joinít íjna, caán tútchidih moón caandíh ït náahcap wut jĩ.

⁵⁴ Páant ï náahcat doonádih joinít, Jesús ã bohénit Santiago Juanjĩh nin pah Jesús dih ït niij úubh joyóp wut jĩ:

---

* **9:48** Mt 10.40; Lc 10.16; Jn 13.20

—¿Maá, meemdíh ï náahcatji peéh, queét ï íg beedáát pínah niijná, jeámant iigátdih jwĩ dei jǎúwát túut jĩh? İt niijíp wut yuh jĩ.*

⁵⁵ Páant ï niijíchah joinít, Jesús tac púud ennit,

—Yeéb íjnit, ñi peéh chǎjíchah, ã túican caá.

⁵⁶ Weém, nihat cǎacwǎ úud jeñé cǎacwǎdih yohat túut niijná, nin baácboó wǎ dei jǎóhcap jĩ. Obohjeéhtih ï yéjat peéh iiguípna ï bejat déejidih queétdih túi ubat túut niijná, wǎ dei jǎúwáp jĩ, Jesús queétdih ãt niij jǎihñap wut jĩ.

Páant niijnít, biíh tátchina İt bejep wut jĩ.

Biquína Jesúsdih ï péelhat

(Mt 8.18-22)

⁵⁷ Páant Jesúswǎ namáboó ï bejehah, biíc İjeéh péeni Jesúsdih nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

—Deyoób ma bejehah, weembút majeéh wǎ bejmi caá, ãt niijíp wut jĩ.

⁵⁸ —Jia mǎjjiowǎ ĩh mǎú pínah ítnadih ï bíbohna caá. Jwébehwǎbut ĩh yécanadih ï bíbohna caá. Obohjeéhtih, weém nihat cǎacwǎ úud jeñé wĩh mǎujéh pohba wǎ bíbohcan caá. Pánihna, wǎjeéh ma jǎúwáchah, búdí bǎwat meemdíhbut ã jambipna caá, Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ.

⁵⁹ Páant ï bejehah, Jesús biíh İjeéh péeniboodíh

—Wǎjeéh ma jǎúwǎ, ãt niijíp wut jĩ.

—Wǎ bejmi caá, Maá. Obohjeéhtih, wǎ bejat pínah jǎtih wǎ íp ã wǎnuchah, ãih bácahdih wǎ yohat pínah niijná, ‘Ma chǎo jwǎhǎú’, weemdíh ma niijí. Á wǎnuchah, yoh péanit, majeéh wǎ péebipna caá, ãt niijíp wut jĩ.

---

* 9:54 2R 1.9-16

60 —Weemdíh náahcannit wunnit panihnit jumna, queét wunnitdih ì yoho naáh. Obohjeéhtih, meémboó wãjeéh jumni pínah buu ma jũúwá. Wíih tewatboodíh chah jenah joinít, Dios maáh ã jumat dooná, bitadih naáwádih bejat caá meemdíh náahap, Jesús caandíh ãt niijíp wut yuh jĩ.

61 Páant ì bejehchah, biíh ìjeéh péenibut nin pah Jesúsdi h ãt niijíp wut yuh jĩ:

—Maá, majeéh wã bejmi caá. Obohjeéhtih, wã bejat pínah jãtíh ‘Wã bejna caá’, wã pebh moondíh wã niíj babhbat pínah niijná, weemdíh ma wahaá. Pánih chãj péanit, majeéh wã péebipna caá, ãt niijíp wut jĩ.*

62 —Ded wã wutni tewatdih teo jwíihna yuhna, ã weñat pínahdih jwúub jenah joí chãjnit, Diosdih teo wãhni pínah ã jéih jumcan caá, Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ.

10

Jesús setenta y dos ã bohénitdih ã wahat

¹ Túttimah, Jerusalén tútchina bejna, Jesús setenta y dos ãjeéh péenitdih ñíonit, ãt wahap wut jĩ. Pánih wahna, ã bejat pínah tútchinadi h ã jãtíh ì naóh waáwát pínah niijná, chénewã míic ãt wahap wut jĩ.

² Queétdih ã wahat pínah jãtíh, nin pah ãt niíj naáwáp wut jĩ: “Wíih doonádih jepahnit pínah dawá ì jumna yuh caá. Obohjeéhtih, daocánnit naóhni t ì jumuchah, queét jepahíhni t ì joí jwúuhcan caá. Pánihna, yeébbó Diosdih ñi wúúbú, chah dawá naóhni t pínahdih ã wahat pínah niijná.*

* 9:61 1R 19.20 * 10:2 Mt 9.37-38

³ Pánihna, naáwádih ñi bejeé. Bejnit, nin pah ñi túi jenah joyoó: Diosdih jepahcannit, jiowã cãtíh ovejawãdih wahat pah, yeebdíh wã wahna caá.*

⁴ Pánih bejna, dinerodih ɯbcan, wɯh wɯúhdihbut ɯbcan, biíh zapatosdihbut ɯbcanjeh, wěpép ñi bejeé. Dawá cãacwãdih túi naáwát túut niijná, deddih jwááh ɯúbhna, chãocánjeh, bejat caá náahap.

⁵ Ded ñi jwíih waadni mɯúdíh moondíh ‘Dios ã túyat ñijeéh ã jumɯ naáh’, ñi niijí.

⁶ Túinít jumna, páant ñi niijíchah joinít, í túi jepahbipna caá. Obohjeéhtih, túicannit jumna, páant ñi niijíchah yuhna, í jepahcan niít. Páant í jepahcah, caán mɯúdíh moondíh Dios ã túyat ã wihcan niít.

⁷ Yeebdíh jwíih jepahnitjeéh ñi jum jwɯhɯáp. Queét yeebdíh jeémát, babhbatdihbut í wãhɯchah, ñi túi jeémp babhbaá. Yeéb queétdih teo wáacnit bohénachah, queétboó ñi teo wáacat jíib jeémát babhbat í wãhɯchah, ã túina caá. Caán tátchidih moondíh ñi bohé jwɯhna, ñi jwíih jumíbini mɯúdíhjih ñi jum jwɯhɯáp.*

⁸ Ded tátchidih ñi jumíbínachah, yeebdíh jepahnit, dedé jeémátidih í wãhɯchah, ñi túi jeémé.

⁹ Caán tátchidih moón wannitdih booanit, queétdih nin pah ñi niijí: ‘Dios yeebdíh bádí caá ã bidip, áihwã ñi jumát pínah niijná. Wannitdih ã booana, Maáh jumna ã wěpatdih yeebdíh ã júutna caá. Páant ã wěpatdih jéihnit, ñi yéejatdih cádahna, táiniboodíh túut nɯumnít, caandíh ñi jepahaá’, queétdih ñi niijí.

¹⁰ Obohjeéhtih, ded tátchidih jumíbí, bohéna,

* **10:3** Mt 10.16   * **10:7** 1Co 9.14; 1Ti 5.18

wannitdih ñi boanachah yuhna, ï jepahcah, ñih namádih bejnit, nin pah queétdih ñi niijí:

11 ‘Dios maáh jumna, ã wēpat yeebdíh ã júutuchah yuhna, yeéboó caandíh ñi jepahcap jĩ. Pánihna, ñíih tútchi becchídih jwíih jítchamant jwí pit yohna caá. Páant jwí chājat pah, ñi jepahcatji jíib Dios yeebdíhbut ã yohbipna caá’, ñi niijí.*

12 Yeéboó nin pah wã niijátdih ñi túi náhninaá: Sodoma tútchidih moonjí tūbit yeejép chājnit ït jumap wat jĩ. Obohjeéhtih, queétdih Dios ã peéh chājat chah, ã peéh chājat pínah yeó jáapdih ñi bohéátdih jepahcannitboodíh ã peéh chājbipna caá”, Jesús queétdih ãt niijíp wat jĩ.*

Biñ tútchidih moón ï jepahcat

(Mt 11.20-24)

13 “¡Yeéb Corazín tútchidih moón, Betsaida tútchidih moondíhbut Dios búdí ã peéh chājbipna caá! Weém ñíih tútchinadih jumna, Dios ã wēpatjĩh búdí wã teo wáacachah yuhna, ñi jepahcap jĩ. Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moondíhbut Dios ã wēpatjĩh páant wã teo wáacachah nihna, queétoó jáantjeh ï yéejatdih búdí jūinít, ïta túut nuum tágaá.*

14 Pánihna, Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moondíhbut Dios ã peéh chāj láa, Corazín tútchidih moón, Betsaida tútchidih moondíhbut chah ã peéh chājbipna caá.

15 Yeéb Capernaum tútchidih moondíhbut peéh chājna, maáta panihnit chājcanjeh, yeebdíh moh yéejnit Dios ã chājbipna caá.*

* **10:11** Mt 10.7-14; Mr 6.6-11; Lc 9.3-5; Hch 13.51

* **10:12** Gn

19.24-28; Mt 10.15; 11.24

* **10:13** Is 23.1-18; Ez 26.1-28.26; Jl 3.4-8;

Am 1.9-10; Zac 9.2-4

* **10:15** Is 14.13-15

16 “Ded yeebdíh joí jepahni, weemdíhbut jepahni caá. Obohjeéhtih, ded yeebdíh jepahcanni, weemdíhbut jepahcanni caá. Weemdíh jepahcanni, wã íp weemdíh wahnidihbut jepahcanni caá”, át niijíp wut jĩ. Páant ã niij péanachah joinít, ã wahnitboó ít bejep wut jĩ.*

Setenta y dos Jesús ã wahnitji ĩ jwúub juyát

17 Pánih bejnitji wēinit, queét setenta y dos Jesús ã wahnitji ã pebhna ít jwúub jubínap wut jĩ. Pánih jwúub jubínit, nin pah Jesúsdiĥ ít niijíp wut jĩ:

—¡Maá, ma wēpatjĩh jwĩ wutachah, nemépwã yah buca jepahnit, ít bac bej tagaá! ít niijíp wut jĩ.

18 —Japmant wedóát pah ã bejchah, nemépwã ĩ maáh ã buúg jéen júwúchah, wã enep jĩ.

19 ¡Ñi joyoó! Wã wēpat yeebdíh wáát wūhap be, maiwādih, dúowādihbut jwāáhnit, ñi jéih chuñat pínah niijná. Nemépwã ĩ maáh ã wēpatjĩh yeejép ã chājat déedih jāhat wēpat wã wūhap be. Páant wã wūhachah, áih nemépwã yeebdíh ĩ jéih yéejacan niít.*

20 Pánihna, nemépwādih yeéb ñi wutachah, ĩ jepahatdih ennit, búdí ñi wēina yah caá. Obohjeéhtih, nin caá chah búdí ñi weñat pínah pohba: Yeéb Dioíhwã ã pebhboó bejnit pínah ñi jamuchah, áih papélah tólih panihniboó ñi wātna daácní ã jamna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Jesús ã weñat

(Mt 11.25-27)

21 Páant niij naóh péanit, Jesús Táini Espíritu ã wēpatjĩh búdí wēinit, Diosdiĥ nin pah át niijíp wut

* **10:16** Mt 10.40; Mr 9.37; Lc 9.48; Jn 13.20   * **10:19** Sal 91.13

jĩ: “Paá, meém nihat baácdih moón ĩ maáh, nihat jeádih moonbát ĩ maáh ma jumuchah, meemdih búdí wã wëina caá. ‘Jwiít táí jéihnit caá’, niijnítdih wã bohéatdih ma beh joyát tútcap be. Obo-hjeéhtih, jéih jwuhcannitboodih mapĩ jéihyanap be. Páant mapĩ wëi chãjna caá”, ã ípdih át niijíp wut jĩ.

²² Páant ã ípdih niij uúbh péanit, ã pébh joi ñúhntdih nin pah át jwúub niij naáwáp wut jĩ: “Dios, wã íp nihat ã wëpat bíic yoobó weemdihbut ã wúhup be. Ded pah wã jumatdih wã ípjuh caá ã jéihyep. Biíh páant jéihni ã wihcan caá. Ded pah wã íp ã jumatdihbut weemjéh caá wã jéihyep. Det wã ñionitdihbut caandih wãpĩ bohéna caá. Pánihna, jwiítjuh caá caandih jwĩ jéihyep”, át niijíp wut jĩ.*

²³ Páant cãacwãdih naóh péanit, ã bohénitdih tac púud ennit, queétdihjuh nin pah át niijíp wut jĩ: “Yeéb wã wëpatdih ennit, Dios weemdih ã wahatjidih ñi táí jéihna caá. Pánihna, bitabut páant wã jumatdih jéihnit, queétbut táí wëinit ĩ jumna caá.

²⁴ Ñi jengah joyoó. Jon jãtuh Dios naáwãtdih dawá naóh yapanitji, dawá maátajibut yeéb ñi ennidih búdí eníhna yuhna, ĩt encap wut jĩ. Ñi joinídhbut búdí joíhna yuhna, ĩt joicáp wut jĩ”, át niijíp wut jĩ.

Samaria baácdih bóo ã táí chãjat naáwát

²⁵ Biíh láa, Moisés ã wãtatjidih bohénit poómpdih bóo Jesús pebh át juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, nin pah át niij uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Bohéní, Dios pebhna bejihna, ded pah wã chãjbi? át niijíp wut jĩ.

²⁶ —¿Moisés ded pah tigaá át niijjí? Caandih enna, ¿dépah tíí mapĩ niij jengah joí? Jesús át niijíp wut jĩ.

* 10:22 Jn 3.35; 10.15

27 —‘Diosdih chah jenah joí, túi jepahnit, wěina, caandíh búdí ñi oyoó.* Meemjéh ma míc oyat pah m̄antih, bitadihbut búdí ma oyoó’,* Moisés át niij daacáp tajĩ, át niijíp w̄ut jĩ.

28 —Yoobópdih ma jepahna caá. Pánih chãjnit, w̄anna, Dios pebhna ma bejbipna caá,* Jesús caandíh át niijíp w̄ut jĩ.*

29 Páant ã niijíchah joinít, Moisés ã w̄utatjidih bohéni ã túi chãjatdih jútat túut niijná, nin pah át jw̄úub niij úubh joyóp w̄ut jĩ:

—¿Obohjeéhtih, Bohéní, deddih tigaá wã oibi? át niijíp w̄ut jĩ.

30 Páant ã niijíchah joinít, nin ã jenah joiní naáwátjĩh Jesús át niij naóh bohénap w̄ut jĩ:

—Biíc newé Jerusalén tútchimant Jericó tútchina ã dei bejehah, namá tacdih n̄um̄nít cãacwã caandíh jwãáhnit, nihat ãih bií dée, ã d̄uoní chóodihbut d̄úuc wáyat túut niijná, ĩ w̄un mao jwejep be. Páant ĩ w̄un mao jwejni namáboó ã ñajap be.

31 Páant ĩ chãjat túttimah, biíc sacerdote caán namádih dei bejna, ĩ w̄un mao jwejnijidih ã enep yuh be. Obohjeéhtih, enna yuhna, chãocánjeh, ã bóod p̄úud yap bejep be.

32 Túttimah, Leví ã j̄uimená poómpdih bóobut ã bejep be. Caán ñajni pebh j̄uibí ennit, chãocánjeh, caanbút ã bóod p̄úud yap bejep be.

33 Obohjeéhtih, páant ĩ yap bejat túttimah, ñi eníhcanni Samaria baácdih bóo caán namádihjeh m̄antih ã dei bejep be. Pánih dei bejna, caán ñajnidih j̄uibí ennit, caandíh ã j̄igah enep be.

---

* 10:27 Dt 6.5   * 10:27 Lv 19.18   * 10:28 Lv 18.5   * 10:28 Mt 22.35-40; Mr 12.28-34

34 Pánih jǵgah ennit, ã pebh j̄uibínit, yíi, iguíh mac biíc dih ãih yahwítndih ã cohóp be. Coh péanit, yégueh chóojǵh ã chéwep be. Chéo péanit, caandíh d̄uoníji burrodih ub túuh cáagnit, ũwat tólihna j̄umni m̄uuná ã namah bejep be. Caanná ub j̄uibínit, nihát chei ã en dao dáa j̄úwáp be.

35 Cheibit, ũwat m̄ú m̄inahdih caandíh ã en dawát pínah niijná, ã j̄íib ch̄jap be. Pánih j̄íib ch̄jnit, nin pah caandíh ã niijíp be: ‘Nindih ma túi en dao jwáh̄ú. Caandíh ma en dawát pínah j̄íib wã w̄hna caá. Pánihna, chah ma jwúb̄ j̄íib náahachah, jwúb̄ j̄uinít, wã jwúb̄ j̄íib ch̄j j̄áhabipna caá, páant m̄ntih’, Samaria baác dih bóo m̄ú m̄inahdih ã níj naáwáp be, Jesús ãt níj bohénap w̄t j̄i.

36 Páant níj naóh bohé péanit, Moisés ã w̄tatjidih bohénidih nin pah ãt níj ũbh joyóp w̄t j̄i:

—Queét biíc peihcannit bií déedih chewe maonijidih ennit, ¿déhe tibeé túi oini ã j̄um? ãt niijíp w̄t j̄i.

37 —Caandíh jǵgah en teo wáacni ã túi oyop be, ãt níj jepahap w̄t j̄i.

—Pánihna, meembút bejna, biíc yoobó meemdíh eníhcannidih oinit, ma túi teo wáacá, Jesús caandíh ãt níj naáwáp w̄t j̄i.

Martawãjeéh Jesús ã j̄umat

38 Túttimah, Jesús wã Jerusalén tátchina bejnit, bainí tátchidih ít j̄uibínap w̄t j̄i. Í j̄uibínachah, caán tátchidih bóli, Marta w̄t j̄umnih, Jesús wãdih miíh m̄úboó mit ch̄o jwúhat túutap w̄t j̄i.

³⁹ Mi jwan, María wāt jumnihbut mit jumap wāt jī. Mariaboó Jesús ã bohénachah, ã pebh mit joí chúudap wāt jī.*

⁴⁰ Obohjeéhtih, Martaboó yójah jeémát teona, mit íjip wāt jī. Pánih íjnit, Jesús pebh jubínit, nin pah mit niijíp wāt yah jī:

—Maá, wã jwan weemdih mi teo wáacchah, weém biíc wilidihjeh wái náah jumni tewat ã jumna caá. ¿Páant mi teo wáacchah, weemdih ma jǵgah encan níit? Weemdih ma teo wáacat túutá, Marta mit niijíp wāt jī.

⁴¹ —¡Marta, Marta, ma joyoó! Dawá tewatnabit-dih meém tubit jenah joinít, ma múic íjana caá.

⁴² Obohjeéhtih, wã bohéatdih jenah joyát caá chah náahap. Pánihna, Mariaboó chah táinidih mi ñíwichah, caántdih ded mi joyátjidih ã jéih dúuc wáican níit, Jesús Martadih át niijíp wāt jī.

11

Ded pah caá jwí úbát
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Biíh yeó jáap Jesús ã ípdih ã úbúchah, ã bohénitbut ít jumap wāt jī. Páant ã úbh péanachah ennit,

—Maá, Juanji ã bohénitdih Diosdih ded pah í úbát pínahdih át bohénap wāt jī. Caán ã bohéat pah mantih jwiítidihbut ma bohénaá, ít niijíp wāt jī.

² Páant í niijíchah joinít, nin pah queétdih át níj jepahap wāt jī:

—Yeéb Diosdih úbhna, nin pah ñi níj úbú:

---

* 10:39 Jn 11.1

‘Paá, meém chah túini ma jumuchah, meemdíh jwĩ wěina caá. Ma wūt chah yáaat caá jwiít jwĩ náahna caá. Meém maáh ma jumatdih jéihnit, nihat cāacwā ĩ jepaha naáh.

3 Yeó jáap jumat pah jwĩ jeémát pínahdih ma wūhúú.*

4 Bitá jwiít dih ĩ yéej chājatdih jwĩ yohat pah, meembát jwiít jwĩ yéej chājatdih ma yohóó. Nemépwā ĩ maáh jwiít dih ā yéejaihichah, ma teo wáacá, jwĩ yéej chājcat pínah niijná’,

Diosdih ñi niij úúú, ā bohénitdih Jesús āt niijíp wut jĩ.

5 Páant niijnít, ded pah ĩ úúúát pínahdih nin pahbut āt niij naóh bohénap wut jĩ:

—Ded chei tac yoób ā dée pebhna bejnit, ‘Némé, bainí jeémát dih weemdíh ma wūhúú.

6 Wā chéen yúúp jūóhni ā juyúchah, caandíh wā wūhat pínah jeémát wā bíbohcan caá’, ā niijíchah,

7 ā dée múú dítmant nin pah ā niij jepah bacacan niít. ‘Weemdíh tac buggáca bojoó. Jáantjeh jēc nem péanit, wā wehdih wāát numah úwup be. Meemdíh jeémát wūhat déedih, queédih wā wuquihcan caá’, ā dée úúbhndih ā niij jepahcan niít.

8 Yeebdíh wā naóhna caá. Ā dée tíccanjeh ā úúúúchah, jáanit dedé ā náahatdih ā wūhbipna caá.

9 Pánihna, nindih ñi túi náhninaá: Tíccanjeh ñi úúúúchah, ded pah ñi úúúúatdih Dios yeebdíh ā wūhbipna caá. Ded pah ñi náahatdih bidna, ñi bid cádahcah, ded pah ñi bidatdih yeebdíh ā wūhbipna caá. Jēc panihndih wúúmp mao cádahcah, Dios ā wātbpina caá.

---

* 11:3 Pr 30.8-9

10 Det Diosdih táí wúbhñit, ï wúbátjidih ï bíbohñipna caá. Det Diosdih bidñit, caandih ï jwááhñipna caá. Det ï wúúmp mawachah joinít, jéc panihñidih Dios queédih ã wátñipna caá.

11 ¿Ñi wúáh yeebdih queejdih ã wúbúchah, bucdih ñita wáh taniít? Ñita wáhcan tagaá.

12 ¿Mujbai típdih ã wúbúchah, dáodih ñita wáh taniít? Ñita wáhcan tagaá.

13 Yeéb cãacwã yéejñit jumna yahna, ñi wehdih táinidih ñipí wáhna caá. Pánihna, Diosboó táini yoobát jumna, det Túini Espíritu ã waadát pínahdih ï wúbúchah, ñi íp jeáboó jumni caandih ã waadát túutñipna caá, Jesús át niijíp wut jĩ.*

*“Nemépwã ï maáh ã wēpatjĩh Jesús ã booana caá”,
ï niiját*

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

14 Biíh yeó jáap biíc newé wéheat túutcanni nemép jumni Jesús pebh át juibínap wut jĩ. Páant ã juibínachah, Jesús caán nemépdih áih bácahmant át bacat túutur wut jĩ. Páant ã bacat túutuchah, caán newé át jwúub wéhenap wut jĩ, páant muntih. Páant ã jwúub wéhenachah joinít, nihat en wáhi bejñit, búdí ït jenah joyóp wut jĩ.

15 Obohjeéhtih, bita nin pah ït niij naáwáp wut jĩ: “Nemépwã ï maáh, Beelzebú wut jumni, ã wēpatjĩh caá Jesús nemépwãdih apí bacat túutur”, ït niijíp wut yah jĩ.*

* **11:13** Jn 14.13-14; 15.7,16; 16.23-24; 1 Jn 3.21-22; 5.14-15

* **11:15** Mt 9.34; 10.25

16 Bitaboó, “Dios ã wēpatjīhjuh nit ã yoób chājap”, niijná, biíh ã wēp chāj jútatdih ítih bidip wut yuh jī.*

17 Obohjeéhtih, “Beelzebú ã wēpatjīh nemépwādh ã bacat túutna caá”, ï níj jenah joyóchah jéihnit, Jesúsboó nin pah queétdih át níj naáwáp wut jī:

“Det biíc baácdih moonjéh yuhna míc maona, ïta wan beedáh bej tagaá. Ded tútchidih moón biícwā yuhna, míc maona, queébtut ïta jweí peét bej tagaá.

18 Pánihna, Satanás, nemépwā ï maáh áihwādh ã bacanachah, biíc yoobó muntih áta yap tagaá. Weém Satanáih jumna nihna, áihwādh wāta bacacan tagaá. Ñi naóh yacat yoobópdh nihcan caá.

19 Nemépwādh bacanit, ï maáh Beelzebú ã wēpatjīh wā wutuchah nihna, ñijeéh jumnitboó ¿déhe ã wēpatjīh tigaá ïpī baca? Páant ï bacat tútuchah ennit, ‘Í túi chājna caá’, ñipī niijná caá. Pánihna, weém páant wā bacanachah ennit, ‘Á túi chājcan caá’, ñi jéih niijcán caá.

20 Obohjeéhtih, Dios ã wēpatjīh nemépwādh wā bacanachah, Dios ã maáh wēpat ñi cātīh ã jumna caá.

21 “Wēpép newé nihat áih tua nah déenadh bíbohni áih mædh ã wapachah, nihat áih bií dée ã túi jumbipna caá.

22 Obohjeéhtih, biíh caán chah wēpniboó júi míc mao yap yohnit, nihat ã wēp ñihat tua nah déenadh dúuc wái, bií déedihbut dúuc wáinit, ã pej jumnitdh ã pāáhbiipna caá. Pánihat pah weém

* 11:16 Mt 12.38; 16.1; Mr 8.11

chah wēpni jumna, nemépwã ï maáhdih wã jéih yap yohna caá. Yap yohnit, áihwãdih wã dñuc wáibipna caá, wíihwã ï jummat pínah niijná.

²³ “Ded wãjeéh teocanni, weemdih en jãihni, nemépwã ï maáhjeéh ã jumna caá. Pánih jumna, weemdih jepahíhntidih ã ññun yóhna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.*

Bacaniji nemép ded pah ã jwúub waadát
(Mt 12.43-45)

²⁴ “Nemép ï bacaniji mñú wihcapboó jibna, ã jummat pínah biíh mñu pánihnidih ã táoh bidna caá. Pánih bidna yuhna, jéih bid jucán, ‘Weemdih ï bacaniji mñuná wã jwúub bejbipna caá, páant mñutih’, ã míic niij jenah joiná caá.

²⁵ Páant niij jenah joinít, ã jwúub juí enechah, áih mñují táí tóodh ámohni panihni ã jumna caá. Obohjeéhtih, caán cãacboó ã túut nñumcáh, áih jęc páantjeh pãa lajni panihni ã jumna caá.

²⁶ Páant ã jumuchah ennit, nemépboó bita si-ete ã chéenwã chah yeejép wutnitdih bid wáacnit, queétdih ã nñmah waadná caá. Páant yeejép ï wutuchah, ï waadni chah yeejép ã jumbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Ded panihat tigaá weñat yoobát

²⁷ Jesús páant ã niiját pónih, cãacwã cãtíh jumnih nin pah mit niij ejep wut yuh jĩ:

—jMeemdih weép jum noma behanib mi wěina nacaá! mit niij ejep wut jĩ.

²⁸ —Obohjeéhtih, Dios naáwátdih joí jepahnitboó mi weñat chah ï wěina caá, Jesús caántdih át niijíp wut jĩ.

---

* 11:23 Mr 9.40

*Cãacwã Jesús ã wēpatdih ï júutãt túutãt
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)*

29 Páant ã bohénachah, chah dawá cãacwã Jesús pebh ï míic wáac juibínachah, nin pah queédih ãt niij naóh bohénap wut jĩ: “Yeéb bũ láa moón tabit yeejépwã ñi jumna caá. Pánihnit jumna, Dios ã wēpatjĩh ñipĩ chãj júutãt túutãt yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdih páant wã chãj júutcan niit. Jonásjidih Dios ã wēp chãjat pahjeh muntih weemdihbut chãjnit, ã wēpat yeebdih ã júutbipna caá. Páant bóojeh ã wēpat júutãt ã jumbipna caá.*

30 Jonásjidih búdí queej ã jeéméchah, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Dios caandih jwúb ub bacanit, Nínive tútchidih moondih ãt wahap wut jĩ.*Pánihna, ded pah caandih ã yapatjidih ã naáwáchah joinit, Dios caandih ã wahatjidih queét ït jéihyep wut jĩ. Páant ã yapatji pah muntih weém nihat cãacwã úud jeñé wunnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah wã jwúb boo pud júúwáchah, Dios weemdih ã wahatjidih yeebbút ñi jéihbipna caá.

31 Jon játih Salomónji ã táí jéihyat doonádih joinit, Sabá baác dih moón ï maáh wiliji, yúup miíh baácmant ã naáwát dih joyódih mit juibínap wut jĩ. Obohjeéhtih, ninjĩh weém Salomón chah jéihni wã jumachah yuhna, yeébbó weemdih ñi joiíhcan caá. Pánihna, Dios nihat cãacwã ï yéejatji peéh chãjat pínah yeó jáap dih Dios pebh caántboó yeéb biíc dih ñuhnit, yeebdih nin pah mi niij naóh yacbipna caá: ‘Wã joiniji Salomóndih chah jéihni Jesús ã jumachah yuhna, ¿dépanih tibeé yeébbó caandih

* 11:29 Mt 16.4; Mr 8.12   * 11:30 Jon 3.4

ñi jepahcan?' mi niijbípna caá.*

³² Jonásji Nínive tátchidih moondíh Dios naáwátidih ã naóh yapanachah, queét ĩ yéejatdih búdí jãinít, ĩt túut nuumúp wut jĩ. Obohjeéhtih, Jonás chah wēpni ninjĩh wã jumuchah yuhna, weemdíh joíhcan, yeébbóó ñi túut nuumcáp be. Pánihna, ñi túut nuumcátji jíib, peéh chãjat pínah yeó jáapdih Dios pebh Nínive tátchidih moonjí yeéb biícidih ñuhnit, queétbut yeebdíh ĩ naóh yacbipna caá”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.*

Jesús jiiát déedih ã bohéat

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ “Ded jiiátidih jiiinít, jãh cáagcan, pamap dahjĩhbut ãpĩ páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandíh japboó ãpĩ jíi cáagna caá, nihat caán tólihboó waadnít ĩ túi enat pínah niijná.*

³⁴ Ñíih quíib dahna ñíih jiiát dah panihni caá. ã túi jumuchah, ded pah ñi chãjatdih ñi túi enna caá. Obohjeéhtih, yeejép jumna, dupúát dée ã jumuchah, ded pah ñi chãjatdih ñi jéih encan caá.

³⁵⁻³⁶ Pánihna, ñíih quíib dah panihni ã týuchah, wã naáwátidih túi jenah joinít, táinidihjeh ñi chãjbipna caá. Obohjeéhtih, ã táicah, wã naáwátidih jenah joicán, yeejépboodíh ñi chãjbipna caá. Pánihna, jñi túi chãja chaáh! Wã naáwátidih túi jenah joinít ñi jepahaá”, ãt niijíp wut jĩ.

Fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut ĩ táicat

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

* **11:31** 1R 10.1-10; 2Cr 9.1-12 * **11:32** Jon 3.5 * **11:33** Mt 5.15; Mr 4.21; Lc 8.16

37 Jesús queétdih ã naóh péanachah, biíc fariseo Jesúsdiñ ãih muúboó numah jeémédih át bejep wut jĩ. Caanná waád jubínit, ĩ jeémát túut niijná, Jesús wã ĩt jubí chũdũp wut jĩ.

38 Dios queétdih ã túi wēi enat pínah niijná, queét judíowã ĩ jeémát pínah jãtĩ ĩ nuowã ĩ wutãtji pah ĩpĩ téih chocop wut jĩ. Obohjeéhtih, Jesúsboó waadnít, queét ĩ wutãtji pah téih choccanjeh ã jeéméchah enna, caandih numah jeémpni fariseoboó búdí át en wáhi bejep wut jĩ.

39 Páant ã en wáhi bejehah ennit, Jesús nin pah caandih át niij naáwáp wut jĩ:

—Yeéb fariseowã ñih pamapnadih, ñih babhat dahnadihbat jii mantjeh ñipĩ chocna caá, ã túi jíghat pínah niijná. Páant ñi chocochah yuhna, diítboó búdí quei ã jumna caá. Caan pámap jii mantjeh ñi chocat pah, yeebbút biíc yoobó ñi jumna caá. Ñi túi jíghona yuhna, ñi jenah joyát yeejép ã jumna caá. Ñi weñat pínahdihjeh chãjnit, tabit en ñinahnitbat ñi jumna caá.

40 ¡Yeéb jenah joicánnit caá! ¿Pamap jii mant dée, Dios jwĩh bácahdih chãjni, pamap diítboó dée, jwĩh caolihdihbat chãjni nihcan niit? Pánih chãjnit, jwiútdih jéih beedáni caá.

41 Pánihna, pamap diítboobút chocat pah, ñih caolihdih túut numnít, moh yéejnitdih ñi teo wáacá. Pánih chãjnit, pamap quei wíhcat pah, Dios ã enechah, ñi túi jumbipna caá.

42 “¡Yeéb fariseowã búdí yeejép ñi yapbipna caá! Dios ã wutãtdih jepahna, ded chénat pah téihya chej jumni núonadih bíbohñit, biíc náodih caandih ñipĩ wuhna yuh caá. Obohjeéhtih, pánih

wāhna yuhna, bih̄h ã wutadnih̄ ñip̄i joyáh bojna caá. Cãacwādih̄ túi chājatboodih̄ ñi jengah joicán caá. Diosdih̄ ñi oyatdih̄but ñip̄i jengah joicán caá. Dios ã wutad pah, chej jumni núonadih̄ caandih̄ ñi wūhuchah, ã táina caá. Obohjeéhtih̄, bih̄h ã wutadnih̄but jepahat caá náahap.*

43 “¡Yeéb fariseowā bádí yeejép ñi yapbipna caá! Jwiít judíowā jwī míic wáacat muúboó waád jaibínit, waawápna ñip̄i chūudna caá, nihat cãacwā yeebdih̄ ĩ wēi enat pínah niijná. Tútchi tacboó bií dée jíib chājat juúhna bejnit, cãacwā yeebdih̄ ĩ wēi jwāáatdih̄ ñip̄i náahna caá.

44 “¡Yeéb fariseowā bádí yeejép ñi yapbipna caá! Yeéb cãac tacchiana panih̄nit ñi jumna caá. Cãacwā baác diítboó jéih en waadácan, caán tacchi-anajih̄ yáac chūi bejna, ĩ yohniji yagáp ã jumadnih̄ ĩ jéih encan caá. Caan pánihat pah cãacwā ñi bohéatdih̄ joinít, ñih̄ caolih̄dih̄ jéihcan, ñi jengah joyát yeejép ã jumadnih̄ ĩ jéihcan caá”, Jesús queét fariseowādih̄ át niíj jūih̄ñup wut jī.

45 Páant fariseowādih̄ Jesús ã niíj jūih̄ñuchah joinít, Moisés ã wutatjidih̄ túi jéihni jwuh nin pah Jesúsdi h̄ át niijíp wut jī:

—¿Bohéní, queétdih̄ páant niíj jūih̄na, jwiítidih̄but jūih̄ niít ma chājap? át niijíp wut jī.

46 Páant ã niijíchah joinít, Jesús queét Moisés ã wutatjidih̄ bohénitdih̄ jwuh nin pah át jwúub niíj jūih̄ñup wut jī:

—¡Yeebbút bádí yeejép ñi yapbipna caá! Yeéb cãacwādih̄ bádí wái náah jumnidih̄ chājat túutna,

---

* 11:42 Lv 27.30

bainíbitjeh ì yapachah ennit, queétdih jġgah encanjeh, búdí ñipġ peéh chājna caá.

47 “ġYeéb Moisés ā wutattjidih bohénit búdí yeejép ñi yapbipna caá! Dios naáwátdih naóh yapanitjidih ñi ñowā ĩt mao yohop wut jġ. Pánihna, queétdih ñi weñat júutat túut niijná, ĩh tacchianadih ñi túi ámohna caá.

48 Obohjeéhtih, pánih chājna yuhna, ĩ bohéatjidih ñi jepahcan caá. Pánih jepahcan, ñi ñowā ĩ chājatji biíc yoobó ñi chājna caá.

49 “Dios, nihat jéihni jumna, nin pah āt niġ naáwáp wut jġ: ‘Weém wā naáwátdih naóh yapanit pínahdih, wā naáwátdih bohénit pínahdihbut cāacwādh wā wahbipna yuh caá. Obohjeéhtih, cāacwāboó biquína queétdih ĩ mao yohbipna caá. Bitadihbut yeejép ĩ chājbipna caá’, Dios āt niijp wut jġ.

50-51 Nihat Dios naáwátdih naóh yapanitdih ĩ mao yohatji peéh yeéb buu láa moondġh caán waó jġib ā jumnipna caá. Jwġih mao yohni Abeldih ā mao yohatji jġib, púú sacerdote Zacaríasdih, Dioġh muú coah tac yoób ĩ mao yohatji jġibbut, yeéb buu láa moondġh Dios ā peéh chājbipna caá. Queét ĩ jepahcatji pahjeh, yeéb biíc yoobó weemdġh ñi jepahcatji jġib yeebdġhbut ā peéh chājbipna caá.*

52 “ġYeéb Moisés ā wutattjidih bohénit búdí yeejép ñi yapbipna caá! ‘Jwiít Dios ā wutattjih bohénit caá’, niijná yuhna, ā naáwátdih cāacwā ĩ jéihyat déedih ñi jāhna caá. Pánih jāhna, Dios pebhboó ñi wāt waadát déedih bíbohna yuhna, queétdih ñi wāt waadacán caá. Pánih chājna, yeebbút waadcán,

* **11:50-51** Gn 4.8; 2Cr 24.20-21

queétdihbut ñi waadát túutcan caá”, Jesús queétdih ãt niij jũihñup wat jĩ.

53-54 Queétdih páant niij jũih péanit, Jesús ãt bac bejep wat jĩ. Páant ã bac bejehah, fariseowã, Moisés ã watatjidih bohénit biíc dih Jesús dih naóh yacat túut niijná, yeejép ã jepahachah joíihna, tabit caandih ãt wũbh joí ñũn pée bac bejep wat jĩ.

12

“Weém túini caá”, niij yee naóhcat

¹ Páant ã bohéat pónih dawá cãacwã Jesús pebh míc wáac jũibínit, ã míc tóo néeh chã bejehah, Jesús ã bohénitdih nin pah ãt niij naóh bohénap wat jĩ: “¡Yeéb ñi túi chãja chaáh! Fariseowã ã jengah joyát pah ñi jengah joicá bojoó. ‘Weém túinijeh caá’, ã niijíchah yũhna, ãih caolih yeejép ã jumna caá. Páant ã jumat pah yeébboó ñi jumca bojoó. Páant niij jengah joyát, pan paáat panihni ã jumna caá. Jwíih jíghocanni ã jumachah yũhna, túttimah ã jumatdih nihát ã jéihbipna caá.*

² Pánihat pah, ded pah caolih diítboó jumna, jwíih jíghocan yũhna, túttimah ã jíghobipna caá. Ded ñi bih chãjnidihbut túttimah cãacwã ã jéihbipna caá.*

³ Ded pah dupúnarboó ñi niijátjidih baabárboó cãacwã ã joibípna caá. Ded pah yeéb ñíih tólihboó daocánnitdih ñi jeyé niijátjidih, túttimah dawá ã míc wáacarboó ã jwũb wēpép naóh yapabipna caá, ãt niijíp wat jĩ.

*Déhedih tigaá úumat náah
(Mt 10.26-31)*

* **12:1** Mt 16.6; Mr 8.15   * **12:2** Mr 4.22; Lc 8.17

4 “Wã chéenwãá, yeebdíh nin wã naáwát dih ñi túi náhninaá: Ñíh bácahdih mao yohnit pínahdih ñi úumat ca bojoó. Páant ì chājat túttimah, yeebdíh chah yeejép ì jéih chājcan níit.

5 Obohjeéhtih, ñi úumat pínahdih wã naóhna caá. ¡Diosboodíh búdí úumat caá náahap! Caanjéh ñi wnat túttimah, yeebdíh peéh chājna, iiguipna ā jéih wahbipna caá. Pánihna, caandíhjuh caá úumat náahap.

6 “Ñi náhni dahwaca bojoó. Dios yeebdíh oinit, ā quíib buadcán níit. Cinco jwébehwādih chéne júdabit yeéb ñipí jíib teona caá. Botonit ì jumachah yuhna, Diosboó bíic jwébehdíhjuh ā quíib buadcán níit.

7 Obohjeéhtih, jwébehwā chah yeebdíh Dios ā oina caá. Búdí oinit, ñíh waó yoócnajeh débói ā jumadit Dih Dios ā túi jéihna caá. Páant ā oyatdih jenah joinít, ñi náhni dahwaca bojoó”, āt niijíp wut jī.

*“Weém Jesúih caá”, úumcanjeh, niiját
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

8 “Cāacwā ì joyóchah, ded ‘Weém Jesúih caá’, ā niijíchah, weembút wã ípíh ángelwā ì joyóchah, ‘Caánboó wíih caá’, wã niijbípna caá.

9 Obohjeéhtih, cāacwā ì joyóchah, ded ‘Weém Jesúih nihcan caá’, ā niijíchah, weembút wã ípíh ángelwā ì joyóchah, ‘Caánboó wíih nihcan caá’, wã niijbípna caá.

10 Ded weém nihat cāacwā úud jeñédih yeejép wéhenachah yuhna, ā túut nuumúchah, yeejép ā wéheatdih Dios ā yohbipna caá. Obohjeéhtih, ded

Túini Espírituboodíh yeejép wéhenit, ã jéih túut nuumcát jíib, Dios ã yéejatdih ã yohcan niit.*

11 “Wíihwã ñi jumat jíib cáacwã yeebdíh teonit, naóh yacat túut niijná, ñi míc wáacat muúboó, peéh chãjat túutnit pebhboó, bita ñi maáta pebhboobút ĩ ub bejehah, ‘¿Ded pah wã niij jepahbi?’ ñi niij náhni dahwaca bojoó.

12 Caanná ñi juibínachah, Túini Espírituboó ded pah ñi jepahat pínahdih ã jéihyabipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.*

Dawá bií dée bíbohat ã tobohat

13 Páant ã niij naóh péanachah, ĩ cãtíh jumni Jesúsdiñ nin pah át niijíp wut jĩ:

—Bohéni, jwĩ íip báadhda áih bií dée jwiít dih ã wũhachah yuhna, wã úud jeñé nihatdih ubnit, wíih pínahdih ã wũhcap jĩ. Páant ã chãjachah, weemdíh wíih pínahdih caandíh ma wũhat túutá, át niijíp wut yuh jĩ.

14 —Weém bií déedih pãáhni maáh nihcan caá. Pániñ chãjat wíih pínah nihcan caá, caandíh Jesús át niij jepahap wut jĩ.

15 Páant caandíh niijnít, niñat ãjeéh péenitdih nin pah át jwúub niij naáwáp wut jĩ:

—¡Ñi túi chãja chaáh! Dawá bií déedih ñi en ñinahca bojoó. ‘Dawá bií dée bíbohna, wã túi jumbipna caá’, ñi niijná yuh caá. Obohjeéhtih, dawá bií dée bíbohat jíib nihcan caá jeáboó ñi bejat pínah, át niijíp wut jĩ.

16 Páant niij naóhñit, ĩ túi beh joyát pínah niijná, nin ã jenah joiní naáwátjĩh át jwúub bohénap wut

* 12:10 Mt 12.32; Mr 3.29
21.14-15

* 12:12 Mt 10.19-20; Mr 13.11; Lc

jĩ: “Biíc newé dawá bií dée bíbohni, ãih wápchiboó pácahi ã momochah, dawá ã quehep be.

17 Dawá ã quehechah ennit, nin pah ã míic niíj jenah joyóp be: ‘¿Ded pah wã chãjbi? Wĩih pácahi wã ámohat pínah mæú bainí ã jumuchah, ã yáo yapbipna caá.

18 Nin pah wã chãjbipna caá: Caandíh ámohat mæunádih wai yoh jéena péanit, chah búdí ámohat pínah mæunádih wã chãjbipna caá. Pánih chãjnit, ni-hat wĩih pácahidih, wĩih bií déedihbut wã ámohbipna caá.

19 Pánih ámoh péanit, nin pah wã míic niíjbípna caá: “Dawá jópchina túi jummat túut niijná, dawá bií déedih bæu wã bíbohna caá, bæca. Pánih jumnit, choonít, babh jeémpnit, wã wēibipna caá”, wã míic niíjbípna caá’, caán newé ã niíj jenah joyóp yah be.

20 Obohjeéhtih, páant ã niíj jenah joyóchah jéihnit, Dios caandíh nin pah ã niíjíp be: ‘Jenah joicánniابه! Bæu cheijeh ma wæuuchah, míih caolih ã bæudbípna caá. ¿Páant ma wænat túttimah, nihat ma ámohniji bií dée deih pínah tigaá ã jumbi? Meémboó caandíh ma jéih æb bejcan niít’, Dios caandíh ã niíjíp be.

21 Pánihna, ded ãih pínahjeh dawá bií déedih en ñinah æb jwejnit, Dios ã weñat pínahdih bidcanjeh, bæudní ã jumbipna caá”, Jesús cãacwãdih át niíjíp wut jĩ.

*Dios ãihwãdih ã túi en dawát
(Mt 6.25-34)*

22 Páant niíj péanit, nin pah ã bohénitboodíh át jwáæb niíj naóh bohénap wut jĩ: “Ded pah ñi jummatdih ñi náhni dahwaca bojoó. Ñi jeémát pínah,

ñi dawát pínah yéguehdihbut, ñi náhni dahwaca bojoó.

23 Caandíh bidat chah Diosdih túi biícđih ñi jummat pínahboodíh ñi bidíi. Páant ñi bidichah, caán yeebdíh oina, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ã wũhbiḡna caá, ñi túi jummat pínah niijná.

24 Jwébehwãdih ñi jenah joyoó. Queét ñih jeémát pínahdih ñĩ momcan caá. Ñih jeémátđih ámoḡat pínah muuná ñĩ bíbohcan caá. Pánihnit ñi jumachah yũhna, Dios queéđđih ñi jeémát pínahdih ãĩ wũhna caá. Jwébehwãdih oina, ã en dawát chah, yeebdíh oinit, Dios ã túi en daoná caá.

25 Yeéb búdí náhni dahwana yũhna, ñi wunat pínah yeó jáapđih ñi jéih túut nuumcán niit.

26 Pánih jéih túut nuumcán, búdí ñi náhni dahwana yũhna, biíh pínahdihbut ñi jéih túut nuumcán niit. Pánihna, náhni dahwaat dedé pínah nihcan caá.

27 Cháanadihbut ñi jenah joyoó. Caán cháana behna, ã túi jíḡohat pínahdih ãĩ teocan caá. Pánih teocan yũhna, Maáh Salomónji ãih túini yégueh chóo duonít, ã túi jíḡohatji chah, cháanaboó ã túi jíḡohna caá.*

28 Caán cháanadih Dios ã túi jíḡohat túutna caá. Obohjeéhtih, cháana buu déedih jum, cheibit déedih ã diib téh bejna caá. Páant ã diib téhechah, cãacwã ñĩ cáo yohna caá. Páant maátcanjeh ã jumachah yũhna, Dios caán cháanadih túi jíḡohni ã chãjna caá. Caán cháanadih túini yégueh dée pah ã wũhat chah, yeébbodíh Dios yéguehdih ã wũhbiḡna caá. Pánihna, caandíh náhni dahwacanjeh, Diosboodíh

* 12:27 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

ñi táí jenah joyoó.

29 Ded pah ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínahdihbut t̄abit náhni dahwa joi bídca bojoó.

30 Nihat Diosdih jéihcannit bií déedih t̄abit íp̄í náhni dahwa joi bídna caá. Obohjeéhtih, ñi íp̄boó ñi jeémát pínah, ñi d̄uwát pínahdihbut ded pah yeebdíh j̄udhdad̄dih ā jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdíh ā teo wáacat pínahdih táí jenah joiná, búdí ñi náhni dahwaca bojoó.

31 Pánihna, bií déedih ñi bidat chah, Dios ā maáh j̄umatdih bidnit, caandíh ñi táí jepahaá. Pánih jepahnit, áih túini doonádih bitadihbut ñi naáwá, queébt̄ut caandíh í jepahat pínah niijná. Páant ñi ch̄ajachah, Diosboó nihat ñi náahatdih ā táí w̄ahbipna caá”, Jesús át niijíp w̄at j̄í.

*Jeáboó búdí jíib j̄umni panihnidih jw̄í bíbohat
(Mt 6.19-21)*

32 “Yeéb w̄íhwā daocánnit j̄amna ȳahna, Diosdih táí jenah joinít, ñi úumca bojoó. Páant ñi táí jenah joyóchah, Dios ñi íp̄ yeebdíh búdí oinit, w̄ēnit, táinidih ā w̄ahbipna caá. Pánihna, yeebdíh ā pebhboó ā Ɂb bejbipna caá, ājeéh ñi táí j̄umat pínah niijná.

33 N̄íih bií déedih jíib ch̄aj w̄ahna, caán jíibdih Ɂbnit, t̄abit moh yéejnitdih w̄ahat caá náahap. Páant ñi ch̄ajatji jíib, Dios ā j̄umap̄boó ñi j̄uibínachah, yeebdíh táini yoobát̄dih ā w̄ahbipna caá. Páant ā w̄ahni pínah ā b̄uudcán niít. Ded n̄uumní caandíh ā jéih n̄uumcán niít. Pólohwābut í jéih jeémp yéejacan niít.

34 Pánihna, Dios pebhboó ñíih búdí jíib jumni panihni ã jumuchah, Dios ã weñat pínahdih ñi túi jenah joibírna caá. Obohjeéhtih, nin baácboojéh ñíih búdí jíib jumnidih bíbohnit, ñi weñat pínahdihjeh ñi jenah joibírna caá”, Jesús ãt niijíp wat jĩ.

Jesúsdih túi jenah joí páñat

35 “Weemdih ñi jenah joyátdih ñi túi míic ámoh páñaá. Ded pah míic ámoh páñatdih ñi beh joyát pínah niijná, nin bainí naáwátdih yeebdih wã naóhna caá.*

36 Biíc newé ã chéeníh téihya chéwat weñatdih numah jeémédih ã bejep be. Páant ã bejat túttimah, chei ã jwúub juyát pínahdih páina, jēcdih wēpép ĩ jéih wātadih bejat túut niijná, caandih teo wūhñitboó ĩih yégueh chóodih wái aabá chéonit, ĩih jiiát dahnadihbut ĩ jii cáag páina caá. Páant ĩ chājat pah, wã jwúub dei jūúwát pínahdih yeebbát ñi jenah joyátdih ñi túi míic ámoh páñaá.*

37 ĩ maáh ã jwúub juyúchah, caandih teo wūhñit túi páinit, búdí ĩ wēibirna caá. Yoobópdi h yeebdih wã naóhna caá. Páant ĩ túi páñat jíib, ĩ maáhboó teo wūhñit ĩ dūwát dée chóodih duó péa, queétdih chúudat túatnit, jeémát ã wūhbirna caá.

38 Chei tac yoób, daa jūúwúchah, caán ã juyúchah yuhna, túi páina, queét bainí ĩ wēican niit.

39 Nin biih bainí naáwátdihbut yeebdih wã naóhna caá: Nindihbut ñi túi jenah joyoó. Débólih numni cáac numúdi h juyát pínahdih muú mínahboó jéihna, numni ã jéih waadcát pínah niijná, túi jáanit, áih muúdi h áta túi wap tagaá.

* 12:35 Mt 25.1-13   * 12:36 Mr 13.34-36

40 Pánihat pah, weém, nihat cãacwã úud jeñé, ñi jéihcat láa wã jwúub dei jũóhbiḡna caá. Pánih jéihcan, weemdih táí jwãáat túut niijná, ñi jenah joyátdih táí túut nuúm páñat caá náahap”, Jesús át niijíp wut jĩ.*

*Táí teo wãhni, táí teo wãhcanni naáwát
(Mt 24.45-51)*

41 Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó nin pah Jesúsdiḡ át niij úubh joyóp wut jĩ:

—Maá, páant niij naóhna, ¿jwũih pínahjeh niít? ¿Nihat cãacwãih pínah niít? át niijíp wut jĩ.

42 Páant ã niijíchah joinít, nin naáwátjĩh queétdih Jesús át jwúub bohénap wut jĩ: “**Biíc teo wãhni táí jenah joiní, ã maáhdih táí jepahni ã jumap be. Páant ã jumuchah ennit, ã maáh ã bejat pínah jãtíh, nihat bita caandih teo wãhniḡ ã maáh pínah caandih ã waadánap be, queét ã jeémát pínahdiḡ yoobópdih ã wãhat pínah niijná. Pánih waadá péanit, biíh baácboó ã bejep be.**

43 Pánih bejniji áih muuná ã jwúub jayúchah, caandih teo wãhni ã wutátji pah ã chãjachah ennit, caandih búdí ã wẽibipna caá.

44 Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Caandih wẽinit, nihat áih bií déedih en daoní maáh ã waadábipna caá.

45 Obohjeéhtih, biíh caandih teo wãhni táí jepahcan, ‘Wã maáh maatápdih jígoḡcan, buutéḡ ã jwúub jũóhcan niít’, niij jenah joinít, bita teo wãhniḡ neoná yaáhdihbut pũinit, ã jeémp babh máihñap be.

---

* 12:40 Mt 24.43-44

46 Æ náhnican ni yeó jáap, ã pãican ni horadih ã maáhboó ã jwúub jwibipna caá. Pánih jwínít, caandih ã jepahcatji peéh, tubit ã pũibipna caá. Pánih pũi péanit, Diosdih jepahcannit biíc dih iiguipna ã wahbipna caá.

47 Pánihna, ded teo wũhni ã maáh ã weñat pínahdih jéihna yuhna, túi á moh pãican, ã maáhdih jepahcah, ã maáh caandih peéh chãjna, búdí ã pũibipna caá.

48 Obohjeéhtih, ded teo wũhniboó ã maáh ã weñat pínahdih túi jéihcan, yeejép ã chãjachah, ã yéej chãjat jíb búdí áta peéh chãj tagaá. Obohjeéhtih, ã túi jéihcatdih ennit, caandih peéh chãjna yuhna, nump ã pũibipna caá. Pánihna, deddih túi chãjat pínahdih Dios búdí ã jéihyanachah, túi jepahat caá náahap. Ded maáhdih cãacwã búdí wutat wêpatdih ï wũhuchah, túinijeh wutat caá caandih náahap”, Jesús át niijíp wut jĩ.

*Jesús cãacwãdih chéne poómp ã chãjat
(Mt 10.34-36)*

49 “Ñi náahcannidih ñi cáo yohat pah, Dios yéej chãjnitdih peéh chãjna, iiguipna ã yohat pínah ni-ijná, nin baácboó wã dei jũúwúp jĩ. jãtjih páant ã chãjachah nihna, wãta wêi tagaá!

50 Obohjeéhtih, páant ã peéh chãjat pínah jãtjih, weemboó búdí yeejép wã yapbipna caá. Pánih yeejép wã yapat pínahdih jéihnit, tubit wã jãgahna caá.*

51 ¿Ded pah weemdih ñi niij jenah joí? ‘Áih doonádih joinít, niहत cãacwã túi biíc dih ï jwambipna

---

* 12:50 Mr 10.38

caá', ¿ñi niý jenah joí niít? Obohjeéhtih, páant ã nihcan niít.

⁵² Cãacwã wã naáwátdih ï joyát túttimah, biícwãjeh jumna yuhna, biíc peihcannit weemdih jepahnitdih chénewã jepahcannitboó ï míic jũihbipna caá.

⁵³ Behe ã wũúhdih ã jũihñuchah, ã wũúhbut behedih ã jũihbipna caá. Beh wili mi nũumdih mi jũihñuchah, mi nũumbút beh wilidih mi jũihbipna caá. Beh wili mi wũúh áadih mi jũihñuchah, mi wũúh áabut mi chũhdih mi jũihbipna caá. Biquína weemdih ï jepahachah, biquína ï jepahcat júb páant tubit ï míic jũihbipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.*

*Ded pah ã yapat pínahdih ï beh joicát
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)*

⁵⁴ Páant ã bohénitdih naóh péanit, nin pah Jesús ïjeéh péenitdih jwuh át jwúub niý naáwáp wut jĩ: “Yeéboó yeó dei bejepmant mah tólihna ã jũúwúchah enna, ‘Mah buugát túut caá’, ñipĩ niijná caá. Ñi niiját pah ãpĩ buugná caá.

⁵⁵ Mah buugcáp buwámant johlit ã jũúwúchah enna, ‘Cháih chãhat túut nihcan caá’, ñipĩ niijná caá. Ñi niiját pah tubit ãpĩ chãhna caá.

⁵⁶ Obohjeéhtih, yeéb yeejépwã, ‘Wã jéih beedána caá’, niý jenah joiná yuhna, jéihcannit caá ñi jumap. Baác dih, jeádihbut ennit, ded pah ã yapat pínahdih ñi jéihna yuh caá. Obohjeéhtih, wã chãjatdih ennit, wã naáwátdih joiná yuhna, ded pah túttimah ã yapat pínahdih ñi jéihcan caá”, Jesús queét cãacwãdih át niijíp wut jĩ.

---

* 12:53 Mi 7.6

*Yeebdíh eníhcannitjĩh míc ámohat
(Mt 5.25-26)*

⁵⁷ “Ded pah ñi chãjat pínahdih yeebjéh jengah joinít, ñi túi chãjaá.

⁵⁸ Yeebdíh naóh yacni peéh chãjat túttni pebhoo á ñamah bejechah, ‘¿Majeéh túi jumat tút niijná, ded pah tigaá wã chãjbi?’ caandíh ñi niijí, yeebdíh peéh chãjat túttni pebhna á ñb bejcat pínah niijná. Páant caanjĩh ñi míc ámohcah, peéh chãjat túttniboó yeebdíh nemat muúboó á nemat túttnipna caá.

⁵⁹ Páant á nemechah, nihat ñi jíib buudáátdih ñi jíib chãj péaat pínah jãtih, yeéb ñi baccan niít. Pánihat pah, Diosdih ‘¿Majeéh túi jumat tút niijná, ded pah tigaá wã chãjbi?’ niijnít, caandíh ñi jepahaá, yeebdíh á peéh chãjcat pínah niijná”, Jesús át niijíp wut jĩ.

13

Yéj chãjatdih cádahnit, tút nuumát

¹ Caán láa biquína Jesúsdi joinít nin pah caandíh ít niij naáwáp wut jĩ:

—Galilea baácdih moón Jerusalén tútchidih Dioíh muúboó ovejadih cáo wãhnit, Diosdih í wëi úbúchahjeh, Pilatoboó queétdih át mawat tútup wut jĩ. Pánih maonit, oveja meép, cáacwã í maonitji meépjĩh ít widip wut jĩ. ¿Ded panih tigaá páant ít yap? queét Jesúsdi ít niij úbh joyóp wut jĩ.

² Páant í niij úbh joyóchah joinít, nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—¿Ded pah tigaá yeebjéh ñi niíj jengah joí? ‘Páant queét t̄ubit yeejép yapna, nihat bita Galilea baác dih moón ĩ yéejat chah niít ĩt yéej chājap’, ¿yeéb ñi niíj jengah joí niít?

³ Nihcan caá. Dedé yéejatdih biíc yoobó Dios ā peéh chāj bipna caá. Yeébboó ñi yéejatdih cádahcan, táiniboodíh ñi túut n̄umcátji jíib ā peéh chājachah, yeebbát iiguípna ñi bejbipna caá.

⁴ Nindihbut ñi táí jengah joyoó: Siloé wāt jumni jap bóo m̄ú āac jéennit, dieciocho cāacwādih āt tājap wāt jī. ‘Pánih w̄anna, bita Jerusalén t̄utchidih moón ĩ yéejat chah ĩt yéej chāj tagaá’, ¿ñi niíj jengah joí niít?

⁵ Nihcan caá. Obohjeéhtih, yeéb ñi yéejatdih cádahcan, táiniboodíh ñi túut n̄umcán, yeebbát w̄anna, iiguípna ñi bejbipna caá, queétdih āt niijíp wāt jī.

Quehe wihcanni higuera nah naáwát

⁶ Páant niíj péanit, nin naáwátjīh queétdih āt jw̄úb bohénap wāt jī: “Biíc newé āih wápchiboó higuera wāt jumni nah ā jumap be. ‘Caan náh ā quehna nacaá’, niijnít, diquidih ā bejep yuh be. Obohjeéhtih, caan náh ā quehcah, ā bid juicáp be.

⁷ Pánih bid juicán, āih wápchidih teo wāhnidih nin pah ā niijíp be: ‘Weemdíh ma joyoó. Biíc peihcanni jópchi nin higuera nah quehedih wā bidip yuh caá. Obohjeéhtih, ā quehcan caá. Páant ā quehcat jíib ma tib yohoó. Nin nah w̄ih wápchidih ā jumuchah, biíh nahdih wā jéih momcan caá. Ā wihcah, biíh nahdih momnit, caan náh quehedih wāta jeémp tagaá’, caandíh teo wāhnidih ā niijíp be.

⁸ Páant ã niijíchah joinít, caandíh teo wāhni nin pah ã niij jepahap be: ‘Maá, nin jópchidih pohba ã jum jwuh naáh. Nin nah páuj yehmant baád púuda péanit, nuñúp jónópdi h wā yacbi pna caá, míh higuera nah ã quehat pínah niijná.

⁹ Páant wā chājat túttimah, ã quehmi dée caá. Ā quehcat ennit bácah, weemdíh ma yoób tib yohat tútú’, ã maáhdih ã niij jepahap be. Pánihat pah, yeéboó ñi tút nūmát pínahdih Dios ã pāina caá. Maatápdih ã pāina beé. Pánihna, ñi tút nūmcát ennit bácah, yeebdíh ã yoób peéh chājbipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.*

Judíowā ĩ chooát yeó jáapdi h wānnihdih Jesús ā booaat

¹⁰ Bíh láa judíowā ĩ chooát yeó jáapdi h ĩ míc wáacat mūdíh Dios naáwátdih Jesús át naóh bohénap wut jī.

¹¹ Caanjíh nemé p jumnih mit jumup wut jī. Nemé pboó dieciocho jópchi caántdih ã jumuchah, caántboó chóyó bejni h jeh mit jumup wut jī.

¹² Páant mi jumatdih ennit, Jesús caántdih át jūúwát tútup wut jī.

—**Némá, meemdíh wā booa na caá**, át niijíp wut jī.

¹³ Páant niijnít, caántdih ã teo jāhanachahjeh, yoobópdih mit ñuhup wut jī. Pánih boonit, Diosdih búdí mit wēi naáwáp wut jī.

¹⁴ Obohjeéhtih, Jesús chooát yeó jáapdi h caántdih ã booaat peéh, judíowā ĩ míc wáacat mūdíh en daoní maáhboó át íjip wut jī. Pánih íjnit, caánboó míc wáacnitdih nin pah át niijíp wut jī:

* **13:9** Is 5.1-7; Jer 2.21; 8.13

—Biíc semanadih seis yeó jáap jwĩpĩ teona caá. Pánihna, yeéb tubúp chũúhñit booat túutudih jũóhna, caán tewat yeó jáapnadihjih ñi jũúwá. Jwiít jwĩ chooát yeó jáapnadih páant ñi chãjca bojoó, át niijíp wut jĩ.*

¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, Jesúsboó queédih nin pah át niúj jũihñap wut jĩ:

—Yeéb yeenit caá. Yeebjébut chooát yeó jáapdih yuhna, ñih jiwidih, burrodihbut ï jeemát tólihmant watnit, mah ï babhbat pínah niijná, ñipĩ wái bac bejna caá. Pánih chãjna, teo tigaá ñi chãjap.

¹⁶ ¿Nint Abrahamji ã jumadih nemép dieciocho jópchi pohba chéonih dée át bíbohó be. Páant ã chéonihdih chooát yeó jáapdih wã watachah, ã táican niít? át niijíp wut jĩ.

¹⁷ Páant ã niijíchah joinít, tícnit, queét ït jepahcap wut jĩ. Pánihna, nihat cãacwã Jesús ã wẽp chãjatdih ennít, búdí ït weñep wut jĩ.

Mostaza tíib naáwát
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Nin naáwátjĩh cãacwãdih Jesús át jwáub bohénap wut jĩ: “¿Dios ã maáh jumát ded pahna tigaá, yeéb ñi jenah joyóchah? ¿Caandih ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá, wã naóhbi?

¹⁹ Mostaza tíib ded pah ã jumát d ih jenah joinít, Dios ã maáh jumát d ih ñi beh joibípna caá. Caán tíib cão tíbih pah bóo ã jumna caá. Momni ãih wápchiboó caán tíbihdih ã momop be. ã momat táttimah, chíihna, búdí nah ã behep be. Páant caan náh ã behechah, ãih cãcanaboó jwébehwã ï jaamáp be. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jumát. ãihwã

* 13:14 Ex 20.9-10; Dt 5.13-14

daocánnit jwíih jamnitji, táttimah í dao béjbipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

Pan paááni naáwát
(Mt 13.33)

²⁰ “¿Dios ā maáh jamatdih ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá caandíh wā naóhbi?

²¹ Pan paáát ded pah ā jamatdih wā naáwáchah, caandíh ñi beh joibípna caá. Pandih chājíhna, yad wili trigo ojdiḥ pamapdiḥ yacnit, mahjĩh wid, caandíh paááni pínahdiḥbut mipĩ táí widna caá. Pánihna, niḥat mi widniji ā táí paabípna caá. Páant ā jamat pah Dios ā maáh jamat doonádih joinít, cāacwā í túut nũmbípna caá. Pánihna, queét joinítboó bitadiḥ í jwũub naáwáchah, dawá joinít, queétbut í túut nũmbípna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

Bainí jęc naáwát
(Mt 7.13-14,21-22)

²² Táttimah, Jerusalén tútchina bejna, dahwani tútchina, botoni tútchinadiḥbut Jesús Dios naáwátđih naóh bejna át chājap wut jĩ.

²³ Páant ā bejechah, biíc newé caandíh nin pah át niij ũubh joyóp wut jĩ:

—¿Maá, daocánnitjeh niít iiguípna bejnit déejidiḥ Dios ā táí ubnit pínah í jumup? át niijíp wut jĩ.

Páant ā niijíchah joinít, nin naáwátjĩh Jesús át jwũub bohénap wut jĩ:

²⁴ —Yeéb dawá Dios ā jumupboó ñi waádíhna yah caá. Obohjeéhtih, búdí ñi yéejatdih cádahíhcan, ñi jéih waadcán caá. Bainí jęc panihnidih waádíhna, ñi yéejatdih cádahat caá náahap. Pánihna, yeéb

waadát dih bidna, ñi yéejat dih cádahnit, Diosboodíh ñi táí jepahaá.

25 Ñi beh joyát pínah niijná, muú mínah ded pah ã jamatdih wã naóh**bi**pna caá. Chei caán muú mínah ãih jẽcdih ã nemna caá. Páant ã nemat túttimah, yeé**boó** caán jẽcdih juibí, wuúmp maonit, nin pah ñi niij ej**bi**pna caá, ‘Maá, jẽcdih ma wãt juúwú’, ñi niijí**ch**ah, muú mínah**boó** diítmant nin pah ã niij bá**ca**bipna caá. ‘Dedmant ñi juúwátdih wã jéihcan caá. Yeé**b** wã jéihca naáhwádih wã wãtc**an** caá’, ã niijbí**p**na caá.

26 Páant ã niijí**ch**ah joinít, yeé**boó** nin pah ñi jwuúb niijbí**p**na caá, ‘Majeé**h** jeémpnit, jwí bab**h**bar jí. Jwíih tátch**ib**oó jamna, ma naáwátdih jwíútdih ma bohénap jí’, ñi niij ej**bi**pna yuh caá.

27 Yeé**b** páant ñi niijí**ch**ah yuhna, caán**boó** nin pah ã jwuúb niij jepah**bi**pna caá, ‘Obohjeé**h**tih, ye**eb**díh yoobópdih wã jéihcan caá. Pánihna, ni**h**at yéejnit jamna, wã pe**h** juóhcanjeh, biá**boó** ñi bejeé’, muú mínah ã niijbí**p**na caá. Páant ã niiját pah Dios ye**eb**díh ã niijbí**p**na caá.*

28 Pánihna, Abraham, Isaac, Jacob, ni**h**at Dios naáwátdih naóh yapanitjibut, Dios pe**h**h**boó** í jamuchah ennit, yeé**boó** jéih waad**c**án, tubit jígahna, ñí**h** maodíh ñi né**eh** chãác juibí**p**na caá. Pánih jígahna, jóocmantjeh ñi chãobí**p**na caá.*

29 Caán láa ni**h**at baác**d**ih moón Dioíhwã ã pe**h**h**boó** í juibínachah, caán**boó** queétdih ã numah jeémp**bi**pna caá.*

30 Nin baác**boó** oboh jamnitji Dios ã jamupbó**oó**

---

* 13:27 Sal 6.8   * 13:28 Mt 22.13; 25.30   * 13:29 Mt 8.11-12

maáta ã jumbipna caá. Ninboó maáta jumnitji Dios pebhboó moh yéejnit ã jumbipna caá, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

*Jerusalén tátchidih moondih Jesús búdí ã oyat
(Mt 23.37-39)*

³¹ Páant ã niij péanachahjeh, biquína fariseowã Jesús pebhna juibínit, nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Herodes meemdih ã mawih páina caá. Pánihna, biáboó ma jwei béjeé, caandih ãt niijíp wut jĩ.

³² Páant ã niijíchah joinít, nin pah queédih ãt niij jepahap wut jĩ:

—Nin pah caán yeejéparehdih niij naáwádih ñi bejeé: ‘Jesús nemépwádih baca, wunnitdihbut booana caá ã chãjap. Buu yeó jáap, cheibitbut páant ã chãjbipna caá. Pánihna, cheibit daani ã teo péabipna caá’, Herodesdih ñi niijí.

³³ Buu bej, cheibit bej, daanibut bejnit, Jerusalén tátchina wã juibíbipna caá. Dios naáwát dih naóh yapanitjidih caán tátchidih mícjeh ãpĩ mao yohop wut jĩ. Pánihna, caán tátchina wã juibínachah, weemdihbut ã mao yohbipna caá.

³⁴ “Yeéb Jerusalén tátchidih moondih búdí wã jĩgahna caá. Dios naáwát dih naóh yapanitdih maonit, ñi pebhna bita ã wah bojnitdihbut jeejĩh yohnit, yeéb ñipĩ maona caá. Ñi nuowãbut biíc yoobó ãt chãjap wut jĩ. Pánihnit ñi jumachah yuhna, yeebdih búdí wã oina caá. Pánih oinit, mujbaima mi wehdih mi páamat pah, wã pebh yeebdih wã jummat tútna yuh caá. Obohjeéhtih, yeébboó weemdih ñi náahcan caá.

* **13:30** Mt 19.30; 20.16; Mr 10.31

35 Páant ñi náahcat peéh, b_{uu} ñíih tátchidih Dios ã wap cádahbipna caá. Yoobópdihi yeebdíh wã naóhna caá. Ninboó weemdíh ñi jwúub encan niít. Túttimah bóo láa nin baácna wã jwúub dei júuwúchahjeh, weemdíh ñi jwúub enbipna caá. Pánihi ennit, ‘Dios ã wahni, meemdíh bádí jwí wēina caá’, weemdíh ñi niijbípna caá’,* Jesús át niijíp wut jī.

14

Bácah chalanidih Jesús ã booaat

1 Bíih chooát yeó jáapdihi fariseowã ĩ maáh áih m_{uuná} Jesúsdihi numah jeémédih át bejep wut jī. “¿Ded pah caá ã chājbi?” niijná, caán m_{uudíh} moón caandíhjih ĩt túi en ñ_{uunáp} wut jī.

2 Caán m_{uudíh}, bácah chalani át jumup wut jī.

3 Caandíh ennit, Moisés ã w_{ut}tatjidih bohénitdih, fariseowādiht_{ut} nin pah Jesús át niij úubh joyóp wut jī:

—¿‘Chooát yeó jáapdihi tubúp chūúh_{nitdih} ñi booanaá’, Moisés át niijnít jī? át niijíp wut jī.

4 Páant ã niijíchah yuhna, queét ĩt jepahcap wut jī. ĩ jepahcat ennit, Jesús w_unnidih teo jáha booanít, át jwúub bejat túutap wut jī.

5 Pánihi booa péanit, queét fariseowādihi át jwúub úubh joí jūihñup wut jī.

—Jwí chooát yeó jáapdihi ñi wūáh, ñíih momo jiwib_{ut} íitna ã b_{uug} yác bejehchah, yeéb ñita ub p_{uuh} laabácan taniít. ¿Páant ñi chājat, tewat nihcan niít? át niijíp wut jī.*

6 Páant ã niijíchah, ded pah ĩt jepahcap wut jī.

* 13:35 Sal 118.26 * 14:5 Mt 12.11

Téihya chéwat numah jeémát naáwát

⁷ Jesús fariseoíh munná waadnit, bita ã numah jeémpnit pínahboó waád juibínit, waáwápna ì chúudat pínahdih ì ñíwichah, Jesús át enep wut jĩ. Páant ì ñíwichah ennit, queét nihatdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

⁸ —Téihya chéwat numah jeémát yeó jáardih yeebdíh ã bid bojochah, caanná juibínit, waáwápna ñi chúudca bojoó. Páant ñi chúuduchah nihna, ñi chah maáh ã juyúchah,

⁹ ‘Ma chúudni páhadih nindih ma chúudat túutú’, yeebdíh ã niijbípna caá. Páant ã niijíchah joinít, jwéejboó juibí chúudna, ñita tíic tagaá.

¹⁰ Obohjeéhtih, múú mínah yeebdíh ã bid bojochah, jwéejdih bóo páhadih ñi juibí chúudáp. Yeéb páant ñi chúuduchah ennit, ‘Waáwápboó ñi chúud jǎúwú’, múú mínah yeebdíh ã niijbípna caá. Pánihna, yeéb waáwápboó ñi bejchah, bita ã bid bojnít yeebdíh ì táí wēi enbipna caá.*

¹¹ Ded caán míicjeh ‘Weemdíh dedé judhdát wihcan caá’, niijnídih Dios moh yéejni ã chǎjbipna caá. Obohjeéhtih, ded laihcanniboodíh Dios maáh ã waadábipna caá. Pánihna, yeebjéh míic maáta ñi waadáca bojoó. Diosjeh maáta pínahdih ã jéih waadána caá, queét jeémédih juibínitdih Jesús át niijíp wut jĩ.*

¹² Páant niij péanit, Jesús múú mínahboodíh nin pah át jwúub niij naáwáp wut jĩ:

—Ma numah jeémíhna, ma pebh jumnitdih, búdí dinero bíbohnitdih, ma déewādíh, ma pej jumnitdihbut ma bidca bojoó. Meém queétdih ma

* 14:10 Pr 25.6-7 * 14:11 Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 18.14

bidichah, ma táí chājat jíib, queébtut meemdíh bíic yoobó ĩ n̄mah jeémpbipna caá.

13 Obohjeéhtih, bitadih ma n̄mah jeémíhna, moh yéejnit, jéih bejcannit, wio wihcannit, jéih encannitdihbut ma bidiíp.

14 Queétboó meemdíh bíic yoobó ĩ jéih n̄mah jeémpcan níit. Páant ma táí chājatji jíib, táinit ĩ boo pud jāóhni yeó jáapdih Diosboó meemdíh ā táí chājipna caá, Jesús caandíh āt niijíp wut jī.

*Búdí n̄mah jeémát naáwát
(Mt 22.1-10)*

15 Páant ā niijíchah joinít, bíic ĩjeéh chúudni Jesúsdih nin pah āt niijíp wut jī:

—Dios pebhboó ded ā n̄mah jeémpni búdí ā wēibipna caá, āt niijíp wut jī.

16 —Búdí n̄mah jeémát chājni dawá cāacwādh ā bidip be. Páant ā bidichah joinít, queét nihāt ĩ táí wēi jepah jwuhap be.

17 Caán ā yoób n̄mah jeémát yeó jáapdih queédih naáwát náahna, caandíh teo wāhndih wahnit, ‘Nihat jwī jeémát pínahdih ámoh péanit, yeebdíh ā bidip be, buca’, ā niij naáwát túutap be.

18 Caandíh teo wāhni páant ā niij naáwáchah joinít, queét ĩ jamat yoobó nin pah ĩ niij jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh jáap wáapdih jíib chāj péanit, caandíh enedih bejat túut caá wā chājap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh ā pāicat pínah niijná’, ā jwíih bidni ā niijíp be.

19 Biíhbut nin pah ā niij jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh bíicjīh bóo téihya máha jiwíwādh wā jíib chājap be. Pánih jíib chājniqi queédih enedih bejat túut caá wā chājap. Pánihna,

ma maáhdih ma naáwá, weemdíh ã päicat pínah niijná', caanbút ã niijíp be.

²⁰ Biíhbat nin pah ã niijíp be: 'Weém butéh wã téihya chéwep be. Pánihna, numah jeémátboó wã jéih bejcan caá', ã niijíp be.

²¹ Páant ï niijíchah joinít, caandíh teo wũhni ã maáh pebhna jwúub joinít, queét ï niijátjidih ã jwúub naóh yapanap be. Páant ã naáwáchah joinít, ã maáhboó tabit íjnit, nin pah ã niijíp be: 'Tútchi tac yoób búdí namánadih, bainí namánadihbat bejnit, moh yéejnit, jéih bejcanit, jéih encannit, wio wihcannitdihbat jwááhniit, waícanjeh ma ub jũúwáp', ã niijíp be.

²² Pánih naáwádih bejniji jwúub joinít, 'Maá, ma niijátji pah wã chãjap be. Páant wã chãjachah yuhna, páantjeh chúudat ã jũdhna caá', ã niijíp be.

²³ Páant ã niijíchah joinít, ã maáh caandíh ã jwúub wutap be. 'Tútchi jwëejboó búdí namánaboó bejnitdih, bainí namánaboó bejnitdihbat ma jũúwát túutú, chúudatnadih ï túi yáwat pínah niijná'.

²⁴ Meemdíh yoobópdih wã naóhna caá. Queét wã jwíih bidnitboó wã numah jeémátidih ï jeémpan niit', ã niijíp be. Pánihat pah, Dios áihwã pínahdih ã bidichah yuhna, det ï weñat pínahdihjeh chah jenah joiná, caandíh jepahcannit, ájeéh ï jamcan niit. Obohjeéhtih, caandíh jepahnitjeh ã pebhboó ájeéh ï jambipna caá, Jesús át niijíp wut jĩ.

*Jesúsjeéh jwĩ jamíhichah, ã bwat
(Mt 10.37-38)*

²⁵ Biíh láa dawá cãacwã Jesúsjeéh ït bejep wut jĩ. Pánihna, Jesús queétdih tac páud ennit, nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

26 “Ded wã bohéni jumíhna, bita chah weémboodíh oyat caá náahap. ã ípdi, ã índih, ã áadih, ã wehdih, ã déewādh, ã déewā yaáhdihbut ã oyat chah weémboodíh oyat caá náahap.*

27 Ded wãjeéh péé bohéni jumíhna, ded pah ã weñat pínahdih jenah joicát caá náahap. Pánih chājna, wíh ã jumat jíib yeejép yapna yuhna, weemdíh cádahcat caá náahap.*

28 Nindihbut ñi jenah joyoó: Mú teoni jap bóo múdíh ã chājat pínah jātih, ã jíib juyátdih jéihyat tút niijná, caán mú jíib pínahdih ã jwíh jenah enna caá.

29 ã jíib pínahdih ã jwíh jenah encan, ãih múdíh ã jéih péacah enna, bitaboó caandíh í deohbipna caá.

30 ‘Nin pohba ãih múdíh teona, át péa tagaá’, í niij deohbipna caá.

31 Nindihbut ñi jenah joyoó: Maáh biíh maáhjīh í míic mawat pínah jātih, nin pah ã niij jenah joiná caá: ‘¿Weém diez mil soldadowā bíbohnt, caánboó veinte mil soldadowā ã bíbohochah, jwí míic maona, wāta jéih bujáj taniít?’ ã niij jenah joiná caá.

32 Pánt niij jenah joinít, ã bujácacat pínahdih jéihna, biíh maáh ãih soldadowājīh míic mawadih jāóhnt, yúrpjeh í jam jwuhuchah, ‘Jwí míic maoca boj jíih’, niiját tútnt, caandíh teo wāhndih ã wah bojipna caá.

33 Pánihna, wíhwā jumíhna, weemdíh ñi jepahat pínah jātih, ‘Nihat wã yéej chājatdih wã cádahbipna caá. Wíh bíí déedih jenah joicán, Jesúsboodíh je-

* 14:26 Mt 10:37 * 14:27 Mt 10:38; 16:24; Mr 8:34; Lc 9:23; Jn 12:24

nah joiná, caandíhjuh wã jepahbipna caá. Páant wã jepahat jíib, yeejép yapna yuhna, caandíh wã cádahcan niít', niij jenah joyát caá náahap. Páant niij jenah joinít jumna, wíihwã ñi jéih jumbipna caá", Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Buicánni núumni naáwát
(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Páant niij naóhñit, nin biíh naáwátjĩh Jesús queétdih át jwúub bohénap wut jĩ, ã jwíih naáwát dih ĩ beh joyát pínah niijná: "Núumni buiná, jeémátdih ã túi nuñana caá. Obohjeéhtih, núumni ã buyát beedéchah, ñi jéih jwúub buyácan caá.

³⁵ Páníh buicánni dedé pínah nihcah, caandíh yohatjeh caá náahap. Caán ã nihat pah yeéb ñi jumca bojoó. Dios naáwát dih túi joinít, caandíh ñi cádahca bojoó. ¡Ded molít jumna, ã túi joyó naáh!" Jesús át niijíp wut jĩ.

15

Buudní oveja naáwát
(Mt 18.12-14)

¹ Biíh yeó jáapdih dawá cãacwã, Romanowã ĩ maáta ĩ úubát túutnit dinerodih úubh wáhnit, bita Moisés ã wutatjidih jepahcannit "Yeejépwã", niijnítbut Jesús dih joyódih ĩt juibínap wut jĩ.

² Páant ĩ juibínachah ennit, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut íjnit, queétjeh nin pah ĩt míc niijíp wut jĩ:

—Nin newé yeejépwãdih túi wēi jwāáhnit, ĩjeéh ãpĩ jeémpna caá, ĩt niijíp wut jĩ.*

---

* 15:2 Lc 5.29-30

3 Páant ï niijíchah jéihnit, Jesús nin naáwátjĩh queétdih át bohénap wut jĩ:

4 “Cien ovejawādh bíbohni, biíc oveja caandíh ã buudúchah ennit, ¿ded pah tigaá ã chājbi? yeéb ñi jenah joyóchah. Bitá noventa y nueve ovejawādh ï jeémát yílip jumapboó jwejnit, caán buudnídh bididih ã bejbipna caá. Pánihna, caandíh bid junítna, ã cádahbipna caá.

5 Caandíh bid juí wēina, āih daadjíh mao cáagnit, āih muná ã ub jwúb bejbipna caá.*

6 Pánih ub jwúb jubínit, ‘Wíih oveja buudnídh wā bid juyáp be. Pánihna, wājeéh ñi wēi wáac jūwú’, niijnít, ã pebh jumnitdh, ã déewādhbut ã bid wáacbipna caá.

7 Páant ã weñat pah, ded biíc cáac ã yéejatdh cádahnit, ã túut numúchah, Dios pebhboó jumnit búdí ï wēibipna caá. Obohjeéhtih, noventa y nueve panihnit ‘Weemdíh yéejat wihcan caá. ¿Dépanih tigaá wāta túut num?’ níj jenah joinítdh Dios pebhboó jumnit ï wēican niit”, Jesús át niijíp wut jĩ.

Buudní dinero júdu naáwát

8 “Diez dinero júdu bíbohni biíc júdu caántdh ã buudúchah ennit, ¿ded pah tigaá mi chājbi? Jiiát dahjĩh jiniít, mudiíh mi táí tóodh bid beedábipna caá. Caán júdh bid junítna, mi cádahbipna caá.

9 Caán júdh bid junít, ‘Weemdíh buudní dinero júdh wā bid juná beé. Pánihna, wājeéh ñi wēi wáac jūwú’, niijnít, mi pebh jumnitdh, mi déewādhbut mi bid wáacbipna caá.

* 15:5 Is 40.11; Ez 34.11-12; Jn 10.1-16; He 13.20

10 Yoobópdiŋ yeebdíh wā naóhna caá. Páant mi weñat pah, biíc yéejni ã yéejatdiŋ cádahnit, táiniboodíh ã túut nuumúchah, Dioíh ángelwābut búdí ĩ wēibipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

Buudní ã wūh naáwát

11 “Biíc newé chénewā ã weh jumup be.

12 Udyiboó ã ípdiŋ nin pah ã niijíp be: “Wunna, meemdíh wā wūhbiŋna caá”, ma niijnídiŋ bu ma wūhú, Paá’, ã niijíp be. Páant ã niijíchah joinít, ã íp ãih bií déediŋ ã wehdiŋ ã pāáap be.

13 Daocánni yeó jáap túttimah, udyiboó niŋat ãih bií déediŋ ubnit, yúp biíh baácboó jibidiŋ ã bejep be. Caán baácboó jumna, cheha náahdiŋ jíib chāj, yaadh metat jíib wūh, numah jeémát jíib wūh, búdí ã jíib chājap be. Pániŋ jíib chājna, ãih dinerodiŋ ã yoh beedánap be.

14 Páant ã yoh beedáat túttimah, caán baácboó jeémát wihcah, nuugúp láa ã jumup be. Caanbút nuugúpjĩh diib wúnna ã chājap be.

15 Páant jeémát ã wihcah, tewat bididiŋ ã bejep be. Páant ã bid bejehcah, biíc newé caandíh í náah jumni tewat wūhniŋ, ãih momo muwā jumni wáihyat júdaboó caandíh ã wahap be, queétdiŋ jeémát ã wūhat pínah niijná.

16 Pániŋ queétdiŋ inna, queét muwādiŋ wūhni jeémát diŋ búdí ã jeémíhip yuh be. Obohjeéhtih, ã maáh caandíh ã jeémát túatcah, bitabut caandíh dedé jeémát ĩ wūhcap be.

17 Páant ã yapat túttimah, ã jwūb náhninap be, ‘Niŋat wā ípdiŋ teo wūhniŋ jeémát bíboh, ĩ juŋdh jeémpni jeémátbut āpĩ jumna beé. Obohjeéhtih, nin

baácboó jumna, weemdih jeémát wihcah, wənna caá wā chājap.

18 Pánihna, wā íp pebhna wā jwúub bejbipna caá. Caanná jwúub jubínit, wā ípdih nin pah wā niijbípna caá: “Diosdih búdí wā yéej chājna beé, Paá. Meemdihbut wā yéej chājna beé.

19 Pánihna, j’Wūuhá’, buu weemdih ma niijcá bo-joó! Meemdih teo wūhniyeh wā jumbipna caá”, wā ípdih wā niijbípna caá’, caán míicjeh ā niij, jenah joyóp be.

20 Páant niij jenah joinít, ā íp pebhna ā jwúub bejep be.

“Pánih jwúub bejna, ā ípíh mūdih ā tóah be-jechah, ā ípboó caandih yúpmah ā jwāáh enep be. Pánih jwāáh enna, āih caolihjīh búdí jīgahnit, ā wūhdih jwāáadih ā náo ñah bejep be. Jwāáhnit, caandih búdí wēina, ā pin tewep be.

21 Páant ā pin tewechah, ā ípdih nin pah ā niij naáwáp be: ‘Diosdih búdí wā yéej chājap be, Paá. Meemdihbut wā yéej chājap be. Pánihna, “Wūuhá’”, weemdih ma niijcá bojoó’, ā niijíp be.

22 Obohjeéhtih, páant ā niijíchah yūhna, ā ípboó caandih teo wūhntdih nin pah ā niij wətup be: ‘Waícanjeh túini yégueh chóodih ub jūóhnit, wā wūhdih ñi yacaá. Túini téihya yacat júdudih āih téih tíibdihtut ñi yacaá. Āih jítchadihtut túini zap-atos ñi yacaá.

23 Jwī túi in débehani momo jiwí wūhdih ub jūóhnit, ñi mawaáp. Mao péa, quibh péanit, ñi pūubú.

24 “Wā wūuh ā wənah bejna nacaá”, wā niij jenah joyóp yūh be. Būdñí déeji buu ā túi jwúub jūiná

caá, buca. Búdí wēinit, chóbe jeémpjĩh', caandíh teo wāhñitdih ã niijíp be. Páñihna, queét nihat búdí wēinit, ĩ jeémép be.

25 “Obohjeéhtih, úudyi ã jwúub juyúchah, weép jeñéboó momo jiwiwā jumni wáihyat júduboó ã jumup be. Páñihna, ã ípíh mūdídih tóah bejna, ĩ wēi ewechah, ã joyóp be.

26 Páñih joinít, teo wāhñidih nin pah ã niij úubh joyóp be: ‘¿Dépanih eo tigaá queét ĩ chāj?’ ã niijíp be.

27 Páant ã niij úubh joyóchah joinít, teo wāhni caandíh nin pah ã niij jepahap be: ‘Ma úud ã jwúub jainá beé. Ā tui juyúchah, ma íp jwĩ in débehani momo jiwí wūúhdih ã mawat túutup be. Páñih maonijidih jwĩ púub péanachah, numah jeémp wēi eona caá ĩ chājar’, caandíh ã niijíp be.

28 Páant teo wāhni ã niij naáwáchah joinít, weép jeñé ã ípdih tūbit ã íjip be. Íjnit, ã waádíhcap be. Páant ã waádíhcah enna, ã ípboó bac bejnit, ‘Wūuhá, ma waád jūúwú’, caandíh ã niijíp yuh be.

29 Obohjeéhtih, ã ípdih nin pah ã niij jepahap be: ‘Maatápdih meemdíh búdí teo wāhñit, ma naáwáchah wā yap yohcah yuhna, wā pej jumnitdih wā numah jeémát déedih cabra wūúhbitdih weemdíh mapĩ wāhcan beé.

30 Obohjeéhtih, buu yeejép ma wūúh ã jwúub juyúchah, yaádh metat jíib míih dinero yoh beedánidih búdí wēinit, meém ma numah jeémpna caá. Jwĩ in débehani momo jiwí wūúhdih maonit, caandíh ma numah jeémpna caá’, ã ípdih ã niij jūihñup be.

31 “Páant ã niij jūihñuchah joinít, ã íp caandíh

nin pah ã niij jepahap be: ‘Wũuhú, meém wãjeéh mapĩ jumna caá. Nihat wĩih bií déedih míih man caá.

³² Obohjeéhtih, ma úud wũnni déeji bũũ ã túi jwúub juyúp be. Pánihna, wēinit, jwĩ numah jeémp ewechah, ã túina caá’, ã íip weép jeñédih ã niijíp be”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

16

Dinero en daoní ded pah ã chãjat naáwát

¹ Biíh láa Jesús nin naáwátjĩh ã bohénitdih át jwúub bohénap wut jĩ: “Biíc newé búdí dinerodih bíbohni, ãih dinerodih en daoníboó ã túi en daocát ennit, biíh teo wũhniboó ĩ maáhdih ã naóh yacap be.

² Páant ã naóh yacachah, ĩ maáhboó ãih dinerodih en daonídih ã bid bojop be. Páant ã bid bojni ã juyúchah, nin pah caandíh ã niijíp be: ‘Wĩih dinerodih ma túi en daocát doonádih wã joyóp be. Pánihna, wĩih dinerodih túi en daocát jíib weemdíh ma jwúub teo wũhcan niít. Ded pah wĩih dinerodih ma chãjatjidih weemdíh ma naóh daác beedánaá’, ã maáh caandíh ã niijíp be.

³ Páant ã niijíchah joinít, en daoníjiboó caanjéh nin pah ã niij jenah joyóp be: ‘Wã maáh weemdíh yohat túut caá páant ã niijíp. Weém wēpcanni jumna, baác baadát tewatnadih wã bũujácan niít. Weém bitadih dinero wã úubhna, tíic náah jumni wãta úubh tac bũugá tagaá. Pánihna, ¿ded pah tigaá weemdíh chãjat náah?

⁴ Bũũ, wã chãjat pínahdih wã jéihna caá, bũca. Nin pah wã chãjachah, wã teo cádahat túttimah, wã maáhdih jíib bũudánit weemdíh ĩ oibipna nacaá.

Pánih oinit, jġgah ennit, weemdġh ĩ teo wáacbiġna caá', caanjéh ĩ niġ jenah joyóp be.

⁵ Páant niġ jenah joinít, niġat ĩ maáhdih jġib bġudánit yoobó ĩ bid bojop be. Páant ĩ jwġih bid bojni ĩ jġyúchah, nin pah caandġh ĩ niġ wġbh joyóp be: 'ġWā maáhdih débóo tigaá meém ma jġib bġudá?' ĩ niġ wġbh joyóp be.

⁶ 'Jeémát chġjat yġi cien dahwani quiġtnadiġ caandġh wā jġib bġudána caá', ĩ niġ jepahap be. 'Ninboó ma jġib bġudáatdiġ daácni núo ĩ jamna caá. Waġcanjeh jġi chġudnit, ma jġib bġudáatdiġ jwāub deyanit, tac yoobjéh ma daacá', teo wġhni ĩ niġjġp be.

⁷ Páant niġ péanit, biġh jġib bġudánidiġ bid bojnit, nin pah caandġhbat ĩ niġ wġbh joyóp be: 'ġDébóo tigaá wā maáhdih ma jġib bġudá?' ĩ niġjġp be. 'Cien trigo wġh wġúhnadiġ wā jġib bġudána caá', ĩ niġjġp be. 'Ninboó ma jġib bġudáatdiġ daácni núo ĩ jamna caá. Ochentajeh ma daacá', ĩ niġjġp be.

⁸ Páant ĩ chġjatdiġ jġihnit, ĩ maáhbóo āih dinerodiġ en daonġjidiġ nin pah ĩ niġjġp be: 'Meém yeeni yġhna, ded pah túttimah ma túi jumat pġnahdiġ mat jenah joyóp taga', ĩ niġjġp be. Páant ĩ chġjat pah, Diosdiġ jġihcannit, túttimah túi jumat túut niġjná, biġ déenadiġ ĩ túi jġih ubna caá. Ded pah ĩ bíbohat pġnahdiġ Dioġhwāboodġh chah ĩ túi jġihna caá.

⁹ "Yeébboodġh nin pah wā naóhna caá: Moh yéejnitdiġ jġgah ennit, nġih biġ déejġh queétdiġ nġi túi teo wáacá. Páant nġi teo wáacachah, queétdiġ Diosdiġ jepahnit, ĩ pebhboó nġi jġibġnachah, yeebdġh ĩ wġi jwāáhbġpna caá.

¹⁰ "Ded bainġbit bíbohna yġhna, caanjġh bitadiġ

tái teo wáacni jumna, túttimah búde bíbohna, caanjíhbut ã tái teo wáacnipna caá. Obohjeéhtih, ded bainí ã bíbohátjĩh tái chãjcan, túttimah búde ã bíbohnabut, bíc yoobó ã tái chãjcan níit.*

¹¹ Nĩih bí déejĩh ñi tái chãjcat enna, Diosboó ã wēpatjĩh yeebdĩh ã teo wáaccan níit.

¹² Pánihna, nin baácboó jum jwuhna, Dios yeebdĩh ã wũhni bí déejĩh ñi tái chãjcat enna, jeáboó ñi juibínachah, túini yoobátdih ã wũhcan níit.

¹³ Ded Diosdih tái jenah joiní jumna, ãih bí dée pínahdih tũbit ã jenah joicán níit. Obohjeéhtih, bí déedih tũbit bidni jumna, Diosboodĩh ã jéih jenah joicán níit. Pánihna, Diosdih bí déedihbut chénat pah bícdih ñi jéih jenah joicán níit. Diosdihjeh bidat caá náahap”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

¹⁴ Páant ã niijíchah joinít, fariseowã dawá bí déedih bidnit jumna, caandĩh ãt dehwep wut jĩ.

¹⁵ Páant ã dehwechah ennit, Jesús queétdih nin pah ãt niijíp wut jĩ: “Cãacwã ã enechah pohba, yeéb túinit pah tigaá ñi jíghop, ‘Nit tái chãjnit caá’, yeebdĩh ã níj jenah joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, dawá bí déedih ñi bid jenah joyátdih Dios ã jéihna caá. ‘Nit túinit caá’, cãacwã ã níj ennitdih Diosboó ‘Yeejép wã caá’, ã níj enna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Moisés ã wutajdih, Dios ã maáh jumatdihbut Jesús ã bohéat

¹⁶ “Juan Daabáni ã jumat pínah jãtih, Diosjeéh tái jumat túut niijná, Moisés ã wutajdih, Dios

* **16:10** Mt 25.21; Lc 19.17   * **16:13** Mt 6.24

naáwátdih naóh yapanit ï daacátjidihbut cãacwãdih jepahat caá átiñ náahap. Obohjeéhtih, Juanboó Dios ã maáh jumat túini doonádih cãacwãdih ã jwíih naáwáp jï. Buu weem jwúh caán túini doonádih yeebdíh wã naóhna caá. Pánihna, yéejatdih cádahnit, Diosdih jepahat ã buwuchah, det jepahíhñitboó Diosdih búdí bidat caá náahap.*

17 Jeá, nin baácbut ã buudúchah yuhna, Moisés ã wutjatjiboó ã buudcán niít”, Jesús ãt niijíp wut jï.*

Yad wilidih yohcat

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18 “Ded ájeéh bólidih yohnit, biíh wilidih jwúub áa jumna, yeejép ã chãjna caá. Ded biíh áajidih jwúub túut nuúm áa jumna, caántjïh ã yéej chãjna caá”, Jesús ãt niijíp wut jï.*

Moh yéejni Lázaro, dawá bií déedih bíbohni naáwát

19 “Dawá bií déedih bíbohni, dinerobut búdí bíbohni newé ã jumap be. Búdí jíib jumni túini chítah jumni yégueh chóodih ãpï dawáp be. Yeó jáap jumat pah túini jeémátdih míic ãpï jeémép be.

20 Áih muú jêc pebh moh yéejni, Lázaro wut jumni, ãpï ñajap be. Nihat áih bácah áoh peétni ã jumap be.

21 Páant ã ñajachah, mujjiowã áih áhwatnadih déebedih ãpï juibínap be. Dawá bií déedih bíbohni boó ã jeémp jéenanidih Lázaro ã jeémíhip yah be. Obohjeéhtih, caandíh ãpï wúhat túutcap be.

22 Biíc yeó jáap, Lázaro ã wunap be. Abraham ã juma yoobát ã jumuchah, Dioíh ángelwã Abraham pebhna áih caolihdih ï ub bej wahap be. Cubucah,

* 16:16 Mt 11.12-13   * 16:17 Mt 5.18   * 16:18 Mt 5.32; 1Co 7.10-11

dawá bií dée bíbohnibut ã wunup be. Obohjeéhtih, ã wunat táttimah, cáacwã ãih bácahjidih í yohochah, ãih caolih iiguípna ã bejep be.

23 Caánboó jumna, tubit ã tubanap be. Pánih tuba chéi enna, Abrahamdih, Lázaro ã pebh ã ñuhchah, ã enep be.

24 Pánih ennit, Abrahamdih nin pah ã niúj ejep be: ‘Nuwá, weém nin iiguípboó wã jumuchah, weemdíh tubit ã tubna caá. Páant ã tubuchah, weemdíh jġah ennit, ma teo wáacá. Lázarodih ãih téih tíbjġh mahdih taj daabánit, wġih nuúcdih ã cámahat pínah niijná, ma chíiaat túutú’, Abrahamdih ã niúj ejep yuh be.

25 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah yuhna, Abraham caandíh nin pah ã niúj jepahap be: ‘Jumá, meém baácboó jum jwuhna, nihat ma náahatdih ma bíboh beedánap jġ. Obohjeéhtih, Lázaroboó ã moh yéejep jġ. Buh Lázaro ninjġh ã túi jumuchah, meemdíh caá tubit an tubup.

26 Jwġ cātġh jéih bejcat dée ã jumuchah, ded ninmant conna ã jéih dei bejcan caá. Ded conmant ninnabut ã jéih aáb jġóhcan caá’, Abraham caandíh ã niúj jepahap be.

27-28 “Páant ã niijíchah joinít, dawá bií déedih bíbohniji nin pah ã jwúb niijíp be: ‘Nuwah Abraham, wã íp pebhboó bícjġh bóo téihya wã údwã páantjeh í jumup be. Pánihna, wã údwãdih naáwát náahna, Lázarodih ma wahaá, queébtut nin iiguípna í jġóhcat pínah niijná’, Abrahamdih ã niijíp yuh be.

29 Obohjeéhtih, Abraham caandíh nin pah ã niúj jepahap be: ‘Dios naáwátđih Moisésji, bita ã naáwátđih naóh yapanitji í daácni núonadihbut ma

úudwã ï bíbohna caá. Caán naáwátidih ma úudwãdih jepahat caá náahap', Abraham ã niijíp be.

³⁰ Páant ã niijíchah joinít, iiguípboó jumni nin pah ã jwúub niijíp be: 'Yoobópdih tigaá ma niijíp, Nawah Abraham. Obohjeéhtih, bíc wanniiji ï pebhna ã jwúub bejehah, queét caandíh joinít, ïta túut numm tágaá', Abrahamdih ã niijíp yuh be.

³¹ 'Queét Moisés ã daacátjidih túi joicán, bita naóh yapanit ï daacátjidihbut túi joicán, wanniiji ã boopud júwúchah yuhna, queét caandíhbut ï joibícan nacaá', Abraham caandíh ã niijíp be", Jesús át niijíp wat jĩ.

17

*Jwĩyéej chãjat túutat ã tobohat
(Mt 18.6-7,21-22; Mr 9.42)*

¹ Biíh láa, Jesús nin pah ã bohénitdih át niij naáwáp wat jĩ: "Dawá yeebdíh yéej chãjat túutnit ï jumnipna caá. Obohjeéhtih, ï yéej chãjat túutatji jíib, Dios queétdih búdí ã peéh chãjbipna caá.

² Nin wébít panihni weemdíh jáap jepahnitdih ded ã yéej chãjat túutatji jíib Dios caandíh yeejép pohba ã peéh chãjbipna caá. Pánihna, caán ã yéej chãjat túutat pínah jãtih, ãih butdih búdí jeé júdujĩh chéo búudhnit, búdí mujna caandíh ï yohochah, ãta túi taga. Páant ï chãjachah, caán wébít panihnidih ã yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandíh ãta peéh chãjcan taga.

³ Ded pah ñi chãjat pínahdih ñi túi jenah joyoó. Ñi dée yeebdíh ã yéej chãjachah, 'Páant ma chãjatdih ma cádaahá', caandíh ñi niijí. Páant ñi niijíchah

joinít, táinidih ã túut n̄umáchah, yeéboó ã yéej chājatjidih ñi jwúub náhnica bojoó.*

⁴ Pánihna, ñi déeboó biíc yeó jáapdihjeh siete láa yeebdíh yéej chājnít, ‘Páant wā chājatjidih wā jīgahna caá. Chéneji wā jwúub chājcan niít’, ã niijíchah, páant bóo láa ã yéej chājatjidih ma jwúub náhnica bojoó”, Jesús ãt niijíp w̄t jĩ.

Ded pah caá Diosdih túi jenah joyát

⁵ Páant ã niijíchah joinít, Jesús ã bohénit caandíh nin pah ãt niijíp w̄t jĩ:

—Meemdíh chah jwĩ jenah joyát pínah niijná, jwiítidih ma teo wáacá, ãt niijíp w̄t jĩ.

⁶ —Mostaza bainí túbih jumna yahna, chíihna, búdí nah ã behna caá. Pánihat pah, Dios ã wēpatdih bainíjeh jenah joiná yahna, nin pah ñi jéih chājbipna caá: Can búdí máa nahdih ‘Máa nahaá, meemjéh dug ñah bejnít, búdí mujna ma juibí ñahúú’, ñi niiját pahjeh ã bejbipna caá, Jesús queétdih ãt niijíp w̄t jĩ.

Teo wāhni ã tewat naáwát

⁷ “¿Yeebdíh teo wāhni wápchidih teo, ovejawādh en daoníji ã jwúub juyáchah, ded pah tigaá caandíh ñita niij? ‘Ma jeémp jūúwá. Ma jeémát pínahdih ninjñh wā puúb páñap be’, ¿ñita niijtá niít?

⁸ Páant ñita niijcán tagaá. Nin pahjeh caá caandíh ñita niijíp: ‘Wā jeémát pínahdih ma puubbí jwuhúú. Wā jeémp babhbachah, weemdíh ma pái jwuhúú. Wā jeémp péaat túttimah, meem jwáh jeémpnít ma babhbaá’, yeebdíh teo wāhndih ñita niij tágaá.

---

* 17:3 Mt 18.15

9 Yeebdíh teo wāhni ñi wutatdih ã chājachah, caandíh ‘Táina caá’, ñita niijcán tagaá. Páant ñi niiját dih bidcan, ã tewatdihjeh caá apí chājap.

10 Pánihna, teo wāhni ñi jumat pah mun tigaá yeebbát ñi jumap. Dios ã wutatdih jepahni, ‘Táina caá’, ã niiját pínahdih bidcanjeh, nin pah yeebdíh niij jenah joyát caá náahap: ‘Meemdíh teo wāhni jeh mun tigaá wā jumap. Ma wutatdihjeh tigaá wāpí tewep’, ñi niij jenah joyoó”, Jesús át niijíp wut jī.

Diez bácah moópnitdih Jesús ã booaat

11 Biíh yeó jáapdih Jesús wā Jerusalén tútchina bejna, Samaria baác, Galilea baác cātíh ít bejep wut jī.

12 Bainí tútchidih ñi waadáchahjeh, diez bácah moópnitboó yuúp caandíh ít en ñuhap wut jī.

13 Pánih ennit, nin pah ít niij ejep wut jī:

—Maá Jesús, jwiít dih ma jīgah eneeé, ít niijíp wut jī.

14 Páant ñi niij ejechah, Jesús queétdih ennit, nin pah át niijíp wut jī:

—Moisés ã wutatji pahjeh sacerdotewādih ñíih bácahdih jútudih ñi bejeé, caán moopát ã ñuumát dih ñi jéihyat pínah niijná,* át niijíp wut jī.

Páant ã niijíchah joinít, ñi bejehahjeh, ñi bácah moopát át ñuumáh bejep wut jī.

15 Biíc ñeéh jumni áih bácah ã ñuumáchah ennit, Jesús pebhna át jwúb bejep wut jī. Pánih jwúb bejni, Diosdih búdí át wēi ejep wut jī.

---

* 17:14 Lv 14.1-32

16 Pánih wēinit, Jesúh jítcha pebh bódicha caj yoh ñajnit, “Táina caá, Maá”, át niijíp wut jĩ. Caán bácah moópniji Samaria baácdih bóo judío nihcan wut jĩ.

17 —¿Yeéb boonit diez nihcannit beé? ¿Bita nueve dépanih tigaá weñedih ĩ jwúub jũóhcan?

18 Nin bícjeh, judío nihcan yuhna, Diosdih ‘Táina caá’, niijidih ā jwúub jũúwúp be. ¿Dépanih tibeé bita ĩ jũóhcan? Jesús át niijíp wut jĩ.

19 Páant niijnít, bódicha caj yoh ñajnidih

—Ñah ñahnit, ma jwúub bejeé. Wã wēpatdih ma táí jenah joyát jíib ma boonap be, át niijíp wut jĩ.

Ded pah caá Dios ā maáh jummat

(Mt 24.23-28,36-41)

20 Biíh yeó jáapdih fariseowã Jesúslih nin pah ĩt niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Débólíh tigaá nin baáboó Dios ā maáh jum jwíihbi? ĩt niijíp wut jĩ.

—Dios ā maáh jummatdih yeéb cãacwã ñi jéih encan caá.

21 ‘Jãaj, ninjĩh caá ā jumup’, ‘Jãaj, cõj caá ā jumup’, ñi jéih niijcán caá. Obohjeéhtih, weém Dios ā wēpatjĩh yeebdíh wã teo wáacachah, Dios ā maáh jummat ñi cãtíh ā jumna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

22 Páant niij péanit, Jesús ā bohénitdih jwuh nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—Táttimah, búdí yeejép yap láa ā jumuchah, nin baáboó wã jwúub dei jũúwát pínahdih búdí ñi bidbipna yuh caá. Obohjeéhtih, wã jígoj jwuhcan niit.

23 ‘Candih eneeé. Can Dios ā wahní Cristo caá’, niij, ‘Nin Cristodih eneeé’, bita yeebdíh ĩ niijbípna

yuh caá. Páant ì niijíchah yuhna, yeébbóó queédih ñi joyáh bojóó.

24 Wedónachah, nihat yúup jamna yuhna, ì enat pah, weém nihat cáacwã úud jeñé, wã jwúub dei júúwúchah, nihat ì enbipna caá.

25 Obohjeéhtih, páant wã jwúub dei júúwát pínah jãtih, bũũ láa moón weemdíh náahcan, tubit yeejép ì chãjbiipna caá.

26 Weém, nihat cáacwã úud jeñé wã jwúub dei júúwúchah, Noéwã jam láa ì jumatji pahjeh cáacwã ì jwúub jambipna caá.*

27 Caán láa moón nihat jeémp babhnit, téihya chéona ìt chãjap wut jĩ. Pánih chãjna, Diosdih ìt jenah joicáp wut jĩ. Páant ì jamuchah, Noéwãji búdí jãáj chóoboó ì waadát túttimah, Dios pobyit wahnit, caandíh náahcannitdih át mao beedánap wut jĩ. Páant ì jumatji pahjeh mun tigaá wã jwúub dei júúwát pínah jãtih cáacwã ì jambipna caá.*

28 Lot jam láa ì jumatji pahjeh, wã jwúub dei júúwát pínah jãtih, cáacwã ì jambipna caá. Caán láa moón jeémp, babh, jíib chãj, wápchidih taj, mũú ìt chãjap wut jĩ.

29 Páant ì chãjat pónih, Sodoma tútchimant Lotwãji ì jwei béjehahjeh, tũũ iigát panihni iigné jee dáhna jeámant át bũúg jéener wut jĩ. Nihat caán tútchidih moondíh yohna, Dios caán iigátdih át wahap wut jĩ.*

30 Páant ì jumatji pahjeh mun tigaá weém nihat cáacwã úud jeñé, wã jwúub dei júúwúchah, cáacwã ì jambipna caá.

---

* 17:26 Gn 6.5-8   * 17:27 Gn 7.6-24   * 17:29 Gn 18.20-19.25

31 “Caán yeó jáapdih ded ãih muú chahmant bóo coahboó jumni dei bejna, ãih bií déedih ubudih waadcánjeh, yoobópdih ã jwei béje naáh. Wápchiboó jumnibut ãih yéguehnadih ubudih ã jwúub bejca bojo naáh.*

32 Lot áaji ded pah mi yapatdih ñi náhninaá. Dios ã wətatjidih jepahcan, miíh bií déedih oinit, tac páud enna, náumni nah mit wééep wət jī.*

33 Pánihna, ded ã weñat pínahdihjeh jenah joí chājni, iiguipna bejni ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ã weñat pínahdih joyáh bojni, wā weñat pínahboodíh chājni, ã buudcán niít.*

34 “Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Wā jwúub dei jǎohni yeó jáapdih chénewā ñih muú díitna biícđih ñi ũwuchah, weemdíh jepahnidihjeh wā ubbipna caá. Weemdíh jepahcanniboó ã chǎobípna caá.

35 Chénewā yaádh biícđih ñi teweçah, weemdíh jepahnidihjeh wā ub bejeçah, biíh wili chǎobípna caá.

36 Wápchiboó chénewā teonit ñi jumuchah, weemdíh jepahnidihjeh wā ubbipna caá. Biíh ã chǎobípna caá”, Jesús át niijíp wət jī.

37 Páant ã niijíçah joinít, ã bohénit caandíh nin pah ñt úbh joyóp wət jī:

—¿Dedboo tígaá páant ã yapbi? ñt niijíp wət jī.

—Jóopwā ñi jij júuduchah ennit, nuñúp ã moopópoó jéihna, biáboó ñi bidcan niít. Páant ñi jéihyat pah, dedjīh wā jwúub dei jǎuwáçah jéihna, biáboó bidcat caá náahap, Jesús queéđdih át niijíp wət jī.

* 17:31 Mt 24.17-18; Mr 13.15-16 * 17:32 Gn 19.26 * 17:33 Mt 10.39; 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; Jn 12.25

18

Éemp wɔnnih mi ɯ́bh tac bɯ́gáát naáwát

¹ Túttimah, Diosdih ĩ ɯ́bh cádahcat pínahdih bohéna, nin pah Jesús ã bohénitdih át níj naáwáp wɔt jĩ:

² “Biíc tútchidih yéejat peéh chājat túttni ã jumɔp be. Caán Diosdih ɯ́mcan, cāacwādhbut āpĩ túi chājcap be.

³ Caán tútchidih éemp wɔnnihbut mi jumɔp be. Pánihna, peéh chājat túttni pebhna juibínit, ‘Weemdih eníhcan, yeejép chājnidih ma peéh chājat tútú’, mi níijíp be.

⁴ Páant mi níijichah yuhna, dawá láa caánboó ‘Wā peéh chājcan níit’, caántdih ã níijíp be. Páant ã níijichah yuhna, caántboó caandih chah mi ɯ́bh tac bɯ́gánap be. Páant mi ɯ́bh tac bɯ́gánachah yap joiná, caanjéh nin pah ã níj jenah joyóp be: ‘Weém Diosdih, cāacwādhbut wā ɯ́mcan caá.

⁵ Páant wā jumɔchah yuhna, nintboó mi ɯ́bh tac bɯ́gána, weemdih mi chɯ́ábipna caá. Pánihna, caántdih yeejép chājnidih wā peéh chājat tútɔbipna caá’, ã níijíp be”, Jesús át níijíp wɔt jĩ.

⁶ Páant níijnít, Jesús queétdih nin pah át níj jéihyanap wɔt jĩ: “Caán yéejat peéh chājat túttni ded pah ã chājatdih ñi túi jenah joyoó.

⁷ Caán túicanni yuhna, caandih ɯ́bh tac bɯ́gánidih ã teo wáacap be. Diosboó túini jumna, ã ñionit ã teo wáacat pínahdih búdí ĩ bidichah, queétdih maatápdi ã páñat tútcan níit.

⁸ Pánih túi teo wáacnit, queétdih yeejép chājnitdih waicanjeh ã peéh chājɔbipna caá. Pánih túi jepahni ã jumɔchah yuhna, weém nin baácboó jwúɯb dei

jüóhna, daocánnit Diosdih táí jenah joinít dih wã bid jumí dée caá. Pánihna, yeebboó caandíh ñi táí jenah joí cádahca bojoó”, ãt niijíp wut jĩ.

Chénewã Diosdih úbhñit naáwát

⁹ Páant niij péanit, “Jwiítboó túinit caá. Bitaboó yeejépwã caá”, niij jenah joinít dih Jesús nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

¹⁰ “Chénewã Diosdih úbhñi ã chãjap be. Biíc fariseo ã jumap be. Biíh Romanowã ã maáh ã wutni dinerodih úbhñi ã jumap be.

¹¹ Pánihna, fariseo ñuhñit, nin pah Diosdih ã niij úbúp be: ‘Weém bií déedih nuumní, yaáhdih yéej chãjni nihcan caá. Nin Romanowã ã maáh ã wutni dinerodih úbhñi ã yéej chãjat pahbat wã chãjcan caá. Bitã ã yéej chãjat pah wãpĩ chãjcan caá. Pánih táí jumna, “Túina caá”, meemdíh wã niijná caá.

¹² Weém semana jumap pah chéne yeó jáap jeémp jwuhcanjeh, wãpĩ úbhñi caá. Ded cien dinero júdudih wã jíib ubna, diez júdudih meemdíh wãpĩ wãhna caá. Ma wutãt pahjeh wãpĩ táí chãjna caá’, fariseo ã niij úbúp be.

¹³ Obohjeéhtih, dinerodih úbhñiboó ã yéej chãjatdih jíghahna, yuúrbít yaíh dno ñuhñit, japboó en ñahacanjeh, Diosdih nin pah ã niij úbúp be: ‘Dios, weém yéejni caá. Weemdíh jíghah ennit, ma teo wáacá’, ã niijíp be.

¹⁴ Yoobórdih yeebdíh wã naóhna caá. Caán dinerodih úbhñi ãih muuná ã jwúub bejehchah, ‘Caán túini caá’, Dios caandíh ã niij enep be. Obohjeéhtih, fariseoboodíh ‘Caán túini caá’, Dios ã niij encap be. ‘Weém túini, dedé yéejat wihcanni caá’, niijnídih ‘Meém táicanni caá’, Dios ã niij enna caá.

Obohjeéhtih, ‘Meemjéh caá táini. Weém yéejni wã jumuchah, weemdíh ma jġgah en teo wáacá’, niijníboodíh Dios ã wēi enna caá”, Jesús ãt niijíp wut jġ.*

Jesús wébítidih ã úbát

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Biíh láa, cãacwã ĩ túhñitidih ã teo jãha úbát pínah niijná, Jesús pebhna ĩt ub jaibínap wut yah jġ. Obohjeéhtih ã bohénitboó queétdih ennit, ĩt jipónih jãihñap wut jġ.

¹⁶ Páant ĩ jãihñuchah ennit, Jesús wébítidih jãúwát tútñit, ã bohénitboodíh nin pah ãt niijíp wut jġ:

—Queét wébít wã pebhna ĩ jãúwá naáh. ĩ jãúwát déedih ñi jãhca bojoó. Queét panihnit Diosdih chah ĩ túi jenah joiná caá. Páant moonájeh Dioíhwã ĩ jéih jumna caá.

¹⁷ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nit Diosdih ĩ túi jenah joyát pahjeh yeéboó ñi jenah joicáh, Dios ñi maáh ã nihcan niít, ãt niijíp wut jġ.

Dawá bií déedih bíbohni Jesúsdiħ ã úbh joyát

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Páant niijníji Jesús ã bohénit biícđih ã bejehchah, judíowã ĩ maátajeéh jumni caandíh úbh joyódih ãt jaibínap wut jġ.

—¿Túi Bohení, páantjeh Diosjeéh túi jumíhna, ded pah tiguaá wã chãjbi? ãt niijíp wut jġ.

¹⁹ —¿Dépanih tiguaá ‘Túini’, weemdíh ma niij? Diosjeh caá táini.

²⁰ Dios ã wutatnadih ma jéihna caá. ‘Ma áa nihcannihjġh ma yéej chãjca bojoó.* Cãacđih ma

* **18:14** Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 14.11   * **18:20** Ex 20.14; Dt 5.18

mao yohca bojoó.* Ma nuumcá bojoó.* Ma yeeca bojoó.* Ma mánadih túinijeh ma chājáp’,* Dios ā niijíp jī. Caán ā wutnatnih jepahat caá náahap, Jesús āt niijíp wut jī.

21 —Wébít jumna, wā yap yohcatji pah, buubut biíc yoobó wā yap yohcan caá, Jesúsdih āt niijíp wut jī.

22 —Diosjeéh ma túi jumat pínah, bainí meemdíh ā judhna caá. Nihat míih bií déedih jíib chājadih ma bejeé. Pánih jíib chājnit, caán jíibdih moh yéejnitdih ma wūhú. Páant ma wūhuchah, nin baácboó ma bíbohatji chah táini míih pínah Dios pebhboó ā jumbipna caá. Wā niiját pah chāj péa, wājeéh ma pée jūúwá, Jesús caandíh āt niijíp wut yuh jī.

23 Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joiná yuhna, caánboó dawá bií déedih bíbohni jumna, áih bií déedih jíib chāj wūhíhcan, búdí āt jīgahap wut jī.

24 Páant ā jepahcatdih ennit, Jesús nin pah āt niijíp wut jī:

—Ded dawá bií déedih bíbohni Diosdih ā jepahíhichah yuhna, caandíh ā buona caá.

25 Camelloboó awí íitbitdih ā waad yábac bejihichah nihna, āta buo tagaá. Pánihat pah, dawá bií déedih bíbohni Dios ā maáh jumapboó ā waadíhichah, búdí ā buona caá, āt niijíp wut jī.*

26 Páant ā niijíchah joinít, bita caandíh nin pah ít niijíp wut jī:

—Páant ma niijíchah bácah, Dioíh pínah ded ā jéih jumcan níit, ít niijíp wut jī.

* 18:20 Ex 20.13; Dt 5.17 * 18:20 Ex 20.15; Dt 5.19 * 18:20 Ex 20.16; Dt 5.20 * 18:20 Ex 20.12; Dt 5.16 * 18:25 Pr 11.28

27 —Cãacwã ded pah ï jenah joyátjïhjah ï túi chãjïhna yuhna, Dios pebhboó ï jéih bejcan niít. Diosjah caá iiguípna bejnit déedih ã túi ubup. Caanjéh tigaá nihardih chãj beedáni. Dedé jéihcat pínah caandih ã wihcan caá, Jesús át niij jepahap wut jï.

28 Páant ã niijichah joinít, Pedroboó caandih nin pah át niijíp wut jï:

—Weemdih ma joi jwáhúú. Majeéh péeat túut niijná, jwiítboó nihardih jwï cádahap jï, át niijíp wut jï.

29-30 —Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Diosdih jepahni áih mæúdh, ã mánadh, ã déewãdh, yaddih, ã wehdih cádah bejnit, nin baácboó ã jum jwuhchah, Dios chah dawá caandih ã wãhbiipna caá. Pánihna, ã wunat túttimahbut, Diosjeéh páantjeh ã jambipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jï.

*Jesús ã wunat pínahdih ã jwáhúú naáwát
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)*

31 Páant niij péanit, Jesús doce ã bohénitdih chibít yúup búúg át numah bejep wut jï. Pánih bejnit, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jï: “Bainí yeebdih wã naáwíhna caá. Búú Jerusalén tútchina bejna caá jwï chãjap. Caanná jwï jãibínachah, Dios naáwãdh naóh yapanit jon jãtih ï daacátji biíc yoobó weém nihát cãacwã úud jeñé wã yapbipna caá.

32 Weemdih teonit, judíowã nihcannitdih ï jwáhúú wãh yapabipna caá. Páant ï wãh yapanachah, queétdih weemdih deoh naóhñit, mao mác cói jãha, yeejép wéhe, pãinit, ï mao yohbipna yah caá.

33 **Obohjeéhtih, biíc peihcanni yeó jáap táttimah, wá jwúub boo pud jüóhbirna caá”,** queétdih át niijíp wut jĩ.

34 Páant ã niijíchah joiná yuhna, ã bohénit ded pah ã naáwát dih ít beh joicáp wut jĩ.

*Jéih encannidih Jesús ã booaat
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)*

35 Jesúswã Jerusalén tátchina bejna, Jericó tátchina ít toáh jubínap wut jĩ. Caanjĩh jéih encanniboó namá jwéejdih chúudnit, dinero úbhna át chãjap wut jĩ.

36 Pánih chúudnit, dawá ã pebh í yap bejchah joinít, queétdih nin pah át niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá dawá cãacwã í yap bej? át niijíp wut jĩ.

37 —Jesús, Nazaret tátchidih bóo ã yap bejna caá, caandíh ít niij jepahap wut jĩ.

38 Páant í niijíchah joinít, caán át ej jwíhip wut jĩ.

—¡Jesús, David juma, Dios ã wahní, weemdíh ma jĩgah eneé! át niij ñaác ejep wut jĩ.

39 Páant ã niij ñaác ejchah joinít, Jesúsdih waóhntiboó, nin pah ít niijíp wut jĩ:

—¡Ma laihca bojoó! caandíh ít niij jíponih jũihñap wut jĩ.

Páant í niij jũihñachah yuhna, caánboó chah át wēp ejep wut jĩ.

—¡David juma, Dios ã wahní, weemdíh ma jĩgah eneé! át jwúub niij ñaác ejep wut jĩ.

40 Páant ã niij ñaác ejchah joinít, Jesúsboó chão ñúhnti, caandíh ã pebhna át ub bejat túutap wut jĩ. Páant ã bejat túutuchah joinít, jéih encannidih Jesús pebhna ít ub bejep wut jĩ.

Ã pebhna ã ub juibínachah, nin pah caandíh ãt niij
 uúbh joyóp wut jĩ:

41 —¿Ded pah wã chãjat tigaá ma náah? ãt niijíp
 wut jĩ.

—Maá, jéih enatdih caá wã náahap, ãt niij jepa-
 hap wut jĩ.

42 —¡Ma enee! Weemdíh táí jenah joiná, ma
 boona caá, Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ.

43 Páant ã niijíchahjeh, jéih encanniji ãt yoób enep
 wut jĩ, buca. Pánih ennit, Jesúsjeéh bejna, Diosdih
 búdí ãt wëi naáwáp wut jĩ. Pánihna, bita caán jéih
 encanniji ã enechah ennit, queébtut Diosdih búdí
 ãt wëi naáwáp wut jĩ.

19

Zaqueo Jesúsdiñ ã jwãáát

1 Jesús wã Jericó tútchina juibínit, bac bejat túut ãt
 chãjap wut jĩ.

2 Caán tútchidih Zaqueo wut jumni ãt jumup
 wut jĩ. Caán Romanowã ã maáta dinerodih uúbat
 túutnit ã maáh jumna, búdí dinero ãt bíbohóp wut jĩ.

3 “Caán dedna tigaá”, niijnít, Jesúsdiñ ãt eníhip
 wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, ã eníhichah yahna, jap-
 canni dahbit ã jumuchah, dawá cáacwã caandíh ãt
 jãhap wut jĩ.

4 Pánihna, Jesús ã yap bejehah, táí enat túut
 niijná, cáacwãdih ñáo yap bejnit, sicómoro wut
 jumni nahdih aab béjnit, caanjĩh Jesúsdiñ ãt pã
 lajap wut jĩ.

5 Caanjĩh ã pã lajachah, caan náh pújdiñ Jesús
 juibí ñahnit, Zaqueodih chéi ennit,

—jZaqueo, waícanjeh ma dei jũúwá! Bũu míih mũũboó wã chão jwũhbiŋna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

⁶ Páant ã niijíchah joinít, Zaqueoboó wẽpép dei jũóh, búdí wẽinit, ãih mũũná Jesúsdiŋ át numah bejep wut jĩ.

⁷ Jesús caandíh ã pej jũm bejehah ennit, niŋat cãacwã íjnit, queétjeh nin pah ít míic niijíp wut jĩ:

—Jesús tũbit yéejniíh mũũná ã bejna caá, ít niijíp wut jĩ.

⁸ ãih mũũná numah jũibínit, queédih át numah jeémép wut jĩ. Pániŋ jeém̄p chũdniji Zaqueoboó ñah ñũhniŋ, Jesúsdiŋ nin pah át niijíp wut jĩ:

—Maá, meemdíh bainí wã naáwát túut caá. Wã yéejatdiŋ cádah, túiniboodíh túut numniŋ, moh yéejnitdiŋ niŋat wĩih bií déedih tac yoób wã wũhbiŋna caá. Ded dinero wã yee mũbhniŋdiŋ cuatro láa wã jwũũbabipna caá, át niijíp wut jĩ.

⁹ Páant ã niijíchah joinít, nin pah caandíh Jesús át niijíp wut jĩ:

—Abrahamji Diosdiŋ ã jepahat jíib, Dios caandíh át túi mũb̄p wut jĩ. Bũu meembút Diosdiŋ ma jepahat jíib, Abrahamji ã jũima yoobát ma jũmna caá. Páant ma jũmũchah, meém, majeéh jũmniŋtũt iiguípna bejniŋt déejidiŋ Dios ã túi mũbna caá.

¹⁰ Weém niŋat cãacwã mũd jeñé, bũũdnít paniŋnitdiŋ bidniŋt, túi mũbat túut niijná, wã jũúwép be, Jesús át niijíp wut jĩ.*

*Dinero júdũna naáwát
(Mt 25.14-30)*

---

* 19:10 Ez 34.16

11 Páant ã niijíchah joinítboó Jerusalén tútchi pebhjeh jumna, caanná juibínit, “Maáh ã waadbípna nacaá”, ĩ niij jenah joyátdih jéihnit, nin pah queétdih át niij bohénap wut jĩ:

12 “**Āih baácdih moondih wutat túut niijná, ĩ maáh wūh biih baáboó maáh waad jwúhdih ã bejep be.**

13 **Ā bejat pínah jãtih, chénat pah téihya caandih teo wūhndih ã bid wáacap be. Ī wáac jayúchah, queét nihtdih biíc yoobó búdí jíb jumni míic dinero júdnadidh ã wūhup be. Wūhnt, ‘Wã jwúub jūwát pínah jãtih, nin dinerojih ñi jíb chãj teo páñaá’, ĩ maáh pínah queétdih ã niijp yuh be.**

14 **Obohjeéhtih, ãih cáacwã caandih eníhcan, ã maáh jumadidh náahcan, biquínadidh chah maáhdidh naáwádidh ĩ bejat túutup be. ‘Jwiitboó caán ã maáh jumadidh jwĩ náahcan caá’, ĩ niij naáwát túutup yuh be.**

15 **“Obohjeéhtih, caánboó maáh waadnít, ã jwúub juyúp be. Jwúub jwinít, ĩ tewatdih jéihyat túut niijná, caandih teo wūhndih ã jwúub bid wáacap be.**

16 **Jwíh waóh jwiní nin pah ã niijp be, ‘Maá, ma wūhni júdujih jíb chãj teonit, diez júddidh wã jwúub jíb ubup be’, ã maáhdidh ã niijp be.**

17 **Páant ã niijíchah joinít, ‘Ma túi chãjap be. Weemdih túi teo wūhni ma jumna caá. Bainíbitjihjeh ma túi chãjat jíb, diez tútchinadidh moondih ĩ maáh meemdih wã waadána caá’, ã maáh caandih ã niijp be.**

18 **Caán túttimah jwiníboó ‘Maá, ma wūhni júdujih jíb chãj teonit, cinco júddidh wã jwúub jíb ubup be’, ã maáhdidh ã niijp be.**

19 Páant ã niijíchah joinít, ‘Meém ma túi chãjat jíb, cinco tútchinadih moondíh ï maáh meemdíh wã waadána caá’, ã niijíp be.

20 “Obohjeéhtih, túttimah jumíboó ‘Maá, ma eneé. Weemdíh ma wãhni júduh yégueh chójih wã túi tai jwej ámohop be.

21 Meém tabit úum náah jumni caá. Bitadih momat túut, dicat túutnit, meemjéh caán jíbdi mapí ubna caá. Páant ma chãjatdih jéhnit, meemdíh wã úumap be’, ã maáhdih ã niijíp be.

22 Páant ã niijíchah joinít, ‘Meém weemdíh ma túi teo wãhcap be. Ma niijátjihjeh meemdíh wã jwáub naóh yachipna caá. ¿Weém úum náah jumni níit? ¿Bitadih momat túutni, dicat túutni níit?

23 Páant wã jumachah nihna, wíh dinerodih dinero jwejat munná ma ámohochah, áta túi tagaá. Páant ma chãjachah, caán muddíh teonit weemdíh chah ïta wãh tagaá’, ã niijíp be.

24 Páant níj péanit, pehbbit ñahnitdih nin pah ã niijíp be: ‘Caandíh wã wãhni júduh dúuc wáinit, chénat pah téihya júdujih túi teoniboodíh ñi wãhúú’, queédih ã niijíp be.

25 Páant ã niijíchah joinít, ‘¡Obohjeéhtih, Maá, caánboó chénat pah téihya júdu jáantjeh ã bíbohna caá!’ caandíh ï niijíp be.

26 Páant ï niijíchah joinít, ‘Ded ã bíbohnijih túi teonidih chah wã wãhbipna caá. Obohjeéhtih, ded ã bíbohna yuhna, ã túi teocat jíb, ã bíbohnidih wã dúuc wáibipna caá.*

27 Weemdíh eníhcannit, ï maáh wã jummatdih náahcannitdih, ninna ub júóhni, wã enepdih ñi mao

---

* 19:26 Mt 13.12; Mr 4.25; Lc 8.18

yohoó', ĩ maáh ã niijíp be", Jesús ãt niijíp wut jĩ.

*Jesús wã Jerusalénna ĩ waadát
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)*

28 Páant niij péa, cãacwãdih chibít yuápbit waóh bejnit, Jerusalén tútchina Jesús wã ĩt toáh púuh laab béjep wut jĩ.

29 Pánih toáh púuh laab béjnit, Betfagé wūt jamni, Betania wūt jamni tútchina pebh, Olivo Jeé púujdih ĩt juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, Jesús chénewã ã bohénitdih wahnit, nin pah queétdih ãt niijíp wut jĩ:

30 —Con jíghni tútchibitdih ñi bejeé. Waád juibínitjeh, burro wúuh cãacwãdih duo jwúhcannidih ñi jwááhbipna caá. Caandih ĩ chéwat tōpdih watnit, ñi ub jwúub juúwá.

31 Yeebdih enni '¿Dépanih caandih watnit, ub bej tigaá ñi chãj?' ã niij úbh joyóchah joinít, 'Jwĩ Maáh ã náah jwuhna caá', ñi niij jepahaá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

32 Páant ã niijíchah joinít, ĩt bejep wut jĩ. Caanná juibínit, Jesús ã niijátji pahjeh ĩt jwãáap wut jĩ.

33 Pánihna, burro wúuhdih ĩ watachah ennit,
—¿Dépanih caandih wat ub bej tigaá ñi chãj? ã monó ĩt niij úbh joyóp wut jĩ.

34 —Nindih jwĩ Maáh ã náah jwuhna caá, ĩt niij jepahap wut jĩ.

35 —Páant ta tigaá. Ñi ub bej jwuhwá, ĩ niij jepahachah joinít, Jesús ã páñapboó ĩt ub jwúub bejep wut jĩ. Pánih ub juibínit, Jesús ã chúudat pínah niijná, ĩh jih bóo yégueh chóonadih too dagnit, burro wúuhdih ĩt cáagap wut jĩ.

36 Pánih páuh laáb cháudnit, ã bejechahjeh, ã jãtìh waóhñit, caán ì maáh pínahdih ì weñat júutna, ìih jih bóo yéguéh chóonadih too dugnit, namádih ìt jwej waáwáp wut jĩ.

37 Pánih bejnit, Jerusalén tútchina toáh juibí, Olivo Jeé páujdih dei juibínit, Jesús ã wēp chãjatjinadih náhninit, Diosdih búdí wēina, nin pah ìt niij ejep wut jĩ:

38 —¡Túina caá, Dios! ¡Meém caá nin jwĩ Maáh pínahdih mat wahap taga! ¡Nin ma wahnidih ma túi teo wáacá! Páant jwĩ maáh ã jumuchah, majeéh jwĩ túi jumbipna caá. ¡Nin baác dih jumnit jeáboó jumnitbut meém chah wēpni Maáhdih ì wēi naáwá naáh! ìt niij wēi ejep wut jĩ.*

39 Páant ì niij wēi ejechah joinít, ìjeéh péenit fariseowã nin pah Jesúsdi h ìt niij juihñap wut jĩ:

—¡Bohéní, páant bóojeh! Ma bohénitdih ma ej cádahat tútutú, ìt niijíp wut yah jĩ.

40 Obohjeéhtih, Jesús queétdih nin pah ãt niij jepahap wut jĩ:

—Yoobópdi h yeebdí h wã naóhna caá. Queét ì yayáchah, nin ñajni jee dáhnaboó ãta wēi ej tagaá, ãt niijíp wut jĩ.

41 Páni hna, Jerusalén tútchina toáh juibínit, caandí h enna, caán tútchidih moondí h jìgahna, ãt juñáp wut jĩ.

42 Pánih jãinít, nin pah ãt niijíp wut jĩ: “Yeéb Jerusalén tútchidih moón bue yeó jáapna ded pah ñi túi jumat pínahdih jéihna nihna, ãta túi tagaá. Obohjeéhtih, weemdí h jepahcan, ñi túi jumat pínahdih ñi beh joicán caá.

* 19:38 Sal 118.26

43 Maátcanjeh yeebdíh eníhcannit ñíih tátchidih í túi bóod chūi ñuh púud bejbipna caá, yeéb tátchi diitboó jumnit ñi jéih jwei báccat pínah niijná.

44 Pánih chājna, ñíih tátchidih í túi boto mao jéena beedábipna caá. Nihat yeéb diitboó jumnitdih, ñi wehdihbut í mao yoh beedábipna caá. Dios yeebdíh teo wáacni pínah weemdíh ã wahachah yuhna, ñi jepahcatji jíb páant yeejép ã yapbipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

*Jíb chājnitdih Dioíh mummánt Jesús ã ñuun báccaat
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)*

45 Jerusalén tátchidih waád juibínit, Dioíh muú jóocmant bóo juúhdih Jesúswã ít waad béjep wut jĩ. Pánih waad béjnit, Diosdih í wúhat pínah nuñápwardih jíb chājnitdih Jesús át ñuun bácanap wut jĩ. Pánih ñuun bácanit, queétdih nin pah át niúj jéihñap wut jĩ:

46 —Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niúj naóh daacáp tají: ‘Wíih muú weemdíh úbát muú pínah caá’, Dios ã niijná caá,* át niúj daacáp tají. Obohjeéhtih, yeébboó Diosdih úbúdih júóhntidih yeenit, chah ñi jíb waadá úbhna, numnít í wáac juyát muú pínah ñit chājap taga,* át niijíp wut jĩ. Queétdih jūih péanit, át bac bejep wut jĩ.

47 Yeó jáap jumat pah Jesús Dioíh muuná bohénadih ápĩ bejep wut jĩ. Páant ã bohénachah ennit, sacerdotewã í maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, bita maátabut caandíh ít mao yohíhip wut yuh jĩ.*

* 19:46 Is 56.7   * 19:46 Jer 7.11   * 19:47 Lc 21.37

48 Obohjeéhtih, ã bohénachah joinít, nihat cãacwãboó bádí ït weñep wut jĩ. Páant ï weñechah jéihnit, ï mao yohat túut niijná yuhna, ït jéih teo jwuhcap wut jĩ.

20

Jesús ã wēpat

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Biñ yeó jáap Jesús Dioíh maá jóocmant bóo juúhboó cãacwãdih át bohénap wut jĩ. Páant ã bohénachah, sacerdotewã ï maáta, Moisés ã wutajdih bohénit, bita maátabut caandih nin pah ït niij úbh joyóp wut jĩ:

² —Jwiútdih ma naáwá. ¿Deíh wēpatjĩh tibeé jwín páant ma chãj? ¿Déhe tibeé meemdih páant ã wut? ït niijíp wut jĩ.

³ Páant ï niijíchah joinít, Jesúsbut nin pah át niij úbh joí jwúubanap wut jĩ:

—Weembát yeebdih wã úbh joibípna caá.

⁴ ¿Juan Daabánidih déhe tigaá át daabáát tútji? yeéb ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wutjican taniít? ¿Cãacwãjeh niít ït daabáát tútjip? Jesús queédih át niijíp wut jĩ.

⁵ Páant ã niijíchah joinít, queétjeh nin pah ït míc niijíp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá jwí niij jepah bií? ‘Dios caandih át wutup taga’, jwí niij jepahachah, caánboó ‘Páant ã jumachah yuhna, ¿dépanih tí caandih ñi jepahcan?’ jwiútdih ã niij jũhbipna caá.

⁶ Obohjeéhtih, ‘Juan Dios naáwátdih naóh yapani yoobát ã jumap jĩ’, nihat cãacwã ï niij jenah joiná caá. Páant ï niij jenah joyóchah, jwiútbó ‘Cãacwãjeh caandih ït daabáát tútjip taga’, jwí niij

jepahachah, queét jee dáhnajĩh yohnit, jwiít dih ï maobipna caá”, ït niijíp wut jĩ.

⁷ Pánih míic wéhe péanit,

—Jwĩ jéihcan caá, ït niijíp wut jĩ.

⁸ —Caán láa bácah weemdih wutnidih weembát yeebdih wā naóhcan niít, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Jiwá iguĩhadih yeejép teo wāhnit naáwát

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Páant niij péanit, nin naáwátjĩh cāacwādh ãt bohénap wut jĩ: “Biíc newé jiwá iguĩhdih ã momop be. Mom péanit, bitadh ãih iguĩhadih en dawá túttnit, biih baácboó jib jwuhadh ã bejep be. Pánih bejniji maatápdih ã jíghcap be.*

¹⁰ Túttimah, iguĩ ei láa, ãih iguĩ jíibdh náahna, caandih teo wāhndih ãih iguĩhana ã wah bojop yah be. Obohjeéhtih, caanná ã juibínachah, iguĩhadih en daonítboó caandih teonit, ï maáih pínahdh wāhcanjeh, ï pũi ñũun yóh jwáuba bojop be.

¹¹ Túttimah, iguĩha mínah biih caandih teo wāhndih ã jwáub wahap yah be. Obohjeéhtih, ã juibínachah enna, caandíhbut biíc yoobó yeejép niijnít, jíib wāhcanjeh, ï mao ñũun yóh jwáuba bojop be.

¹² Páant ï chājat túttimah, biíhdih jwuh ã jwáub wahap yah be, páant muntih. Obohjeéhtih, caandíhbut biíc yoobó ï mao ñũun yóh jwáuba bojop be.

¹³ “Páant ï chājatjidih ennit, iguĩha mínah nin pah caanjéh ã niij jenah joyóp be, ‘Bũũ biíc peihcanni

* 20:9 Is 5.1

lâa wã wahnitjidih ït yeejép chãjap tagaá. ¿Buu ded pah tigaá wã chãjbi? Wã wũúh wã oinidih wã wahachah, caánboodíh yeejép chãjat úamnit, ï jepahmi nacaá', ã niij jenah joyóp yah be.

14 Obohjeéhtih, iguíhadih teonitboó ï maáh wũúh ã jayúchah ennit, nin pah ï míic niijíp be: 'Jwĩ maáh ã wunuchah, ninboó iguíha mínah ã jumbipna caá. Pánihna, nin iguíhadih jwiítjeh bíbohat túut niijná, ¿caandíh jwĩ mao yoh jĩh?' ï míic niijíp be.

15 Páant niijnít, ï maáh wũúhdih teonit, iguíhamant ub bac bejnit, ï mao yohop be.

“Pánih mao yohat doonádih joinít, ï maáhboó ¿ded pah tigaá queétdih ã chãjbi?

16 Áih iguíhana jwúub juibínit, ã wũúhdih ï mawatji peéh queét teonitdih ã mao yohbipna caá. Queétdih mao yoh péanit, áih iguíhadih bitaboodíh ã wũhbirna caá”, Jesús cãacwádih át niijíp wat jĩ.

Páant ã niijíchah joinít,

—¡Ma niiját pah ã yapca bojo naáh! cãacwã ït niijíp wat jĩ.

17 Páant ï niijíchah joinít, Jesús queétdih ennit, nin pah át niijíp wat jĩ:

—Obohjeéhtih, caan páh tigaá ã jumbipna caá. Caandíhjah muntih Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niij naóh daacáp tajĩ:

‘Muu teonit túini jee dáhnadih ñíonit, ï náahcanni dahdih ï yohop yah be. Obohjeéhtih, queét ï yohni dahdihjah tigaá Dios ã ñíwip. Caandíh ñíonit, áih muu pánihnidih chãjna, caán muudíh túi jenah enat túut niijná, choójboó caan dáhdih ã jwíh jwejep be. Caán jee

pánihni Dios ã wahni pínah tigaá', ãt niíj
daacáp tajĩ. *(Sal 118.22)*

18 Pánihna, ded jéih encanni dée pah caan dáhdih
tóoc buugní áih bácah dajni ã jumbipna caá. Obo-
hjeéhtih, deddih caan dáh ã buúg jéen néehnit,
ã boto yoh bojipna caá. Páant ã yapat dée,
ded weém Dios ã wahnidih jepahcan, buudní ã
jumbipna caá", Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

19 Jesús caán naáwátjĩh ã bohénachah joinít,
"Jwiít dih niijná caá ã chãjap", Moisés ã wutajidih
bohénit, sacerdotewã ã maátabut ãt niíj jéihyep wut
jĩ. Pánih jéihnit, Jesús ã naóh péanachahjeh, ãt
tewíhip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, cáacwãboodíh
úmna, Jesús dih ãt jéih teo jwuhcap wut jĩ.

Romano maáta ã uúbat túutni dinero júdu
(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

20 Pánih jéih teo jwuhcan, débólih teonit, ã
maátadh wuhat túut niijná, caandíh encanni pah-
jeh, ãt en ñuún péenap wut jĩ. Pánihna, bita túinit
pah jíghnitdihbut Jesús pebh ãt wahap wut jĩ,
mácah ã jepahachah, ã naóh yacat túut niijná.

21 Queét yeenitboó Jesús dih nin pah ãt niíj uúbh
joyóp wut yuh jĩ:

—Bohéní, yeecanni jumna, Dios ded pah jwiít dih
ã chãjat túutatdih yoobópdih ma bohéatdih jwĩ
jéihna caá. Ded pah cáacwã jwĩ niijíchah, maáta
ã jumuchah yuhna, úmcanjeh yoobópdih mapĩ
naóhna caá. Páant yoobópdih naóhni jumna, nin jwĩ
uúbh joyátdih ma jepahaá:

22 ¿Roma baác dih moón ã maáh César ã uúbat
túutni dinero júdu dih caandíh jwĩ wuhuchah, ã túi
niít? ãt niijíp wut jĩ.

23 Páant ï niijíchah, ï yeeatdih jéihnit, nin pah queétdih Jesús át niij wábh joí jwáubanap wut jï:

24 —Dinero júddih weemdih ñi júutú. ¿Caán júddih deih móot, deih wūt tigaá ã jum? át niijíp wut jï.

—Cesaríh móot, áih wūtbut ã jumna caá, ït niij jepahap wut jï.

25 —Caán láa bácah caán júdu Cesaríh pínah caá. Pánihna, áih pínah ã jumchah, caandih wūhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioíh pínah mácah ã jumchah, Diosboodih ñi wāhū, Jesús queétdih át niijíp wut jï.

26 Páant ã niij jepahachah joinít, queét caandih mácah jepahat túttíhnitboó joí yai ñūh bejnit, ït jéih jwáub yee wábh joicáp wut jï.

*Cāacwā ï jwáub boo pud jūwát pínah
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)*

27 Páant queétdih ã jepahat túttimah, biquína saduceowā jwah Jesús pebh ït juibínap wut jï. Queét saduceowā “Cāacwā wūnna, ï jwáub boo pud jūóhcan niít”, niijnít ït jumap wut jï.*

28 Pánih jenah joinít, nin pah Jesúsdi ït niijíp wut jï:

—Bohéní, nin pah Moisés át niij daacáp tajï: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh ã wūnchah, ã údboó weép jeñé áajidih jwáub áa jumat caá náahap. Pánihna, ã údboó áa wih jwūhcanni jumna, éemp wūnnihdih ã bíboho naáh, ã úd jeñé báadhda weh pah ï weh jumat pínah niijná’, jwiútdih Moisés át niij daacáp tajï.*

* 20:27 Hch 23.8 * 20:28 Dt 25.5

29 Biíc weh sietewã ï j̄m̄ap be. Weép jeñéboó áa j̄m̄, weh wihcanjeh ã w̄n̄ap be.

30 ã úudboó weép jeñé áajidih ã jwúb áa j̄m̄ap yuh be. Páant áa j̄mat túttimah, weép jeñé pahjeh m̄antih, weh wihcanjeh caanbút ã w̄n̄ap be.

31 Túttimah bóobut weép jeñé áajidih jwúb áa j̄m̄na yuhna, caanbút weh wihcanjeh ã w̄n̄ap be. Páant mícjeh queét nihat ï b̄úd beedép be.

32 Páant mi weha mána ï w̄n̄ beedát túttimah, ï áajibut mi w̄n̄ap be.

33 Pánihna, queét nihat ï áa j̄m̄nihji, nihat cãacwã ï jwúb boo pud j̄úwúchah, ¿ded áa tigaá mi yoób j̄mbi? saduceowã Jesús dih ït niij úbh joyóp w̄t yuh j̄.

34 Páant ï niijíchah joinít, Jesús nin pah ãt niij jepahap w̄t j̄:

—Nin baácboó j̄m̄na, yad pínahdih ïp̄ úbna caá. ï weh yatádihbut ïp̄ w̄hna caá.

35-36 Obohjeéhtih, w̄n̄nitji ï jwúb boo pud j̄úwát túttimah, Dios weh j̄m̄na, jeáboó j̄m̄nit, ángelwã pah ï jwúb w̄ncan niít. Pánih jwúb w̄ncan, ï jwúb áa j̄m̄can niít.

37 Obohjeéhtih, w̄n̄nitji ï boo pud j̄úwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wã niij naóhna caá: Moisésji iigní chálih dih ã enatjidih nin pah ãt niij daacáp tají: ‘Dios nin pah weemdih ã niijíp j̄: “Weém Abraham, Isaac, Jacob ï Maáh caá”, ã niijíp j̄’, Moisés ãt niij daacáp tají.*

38 ï w̄nat túttimah yuhna, ‘ï Maáh caá’, Dios ãt niijíp w̄t j̄. ‘ï Maáh caá’, ã niijátjidih jéihnit, báadhnit ï j̄matdih jw̄ jéihna caá. ¡Dios

* 20:37 Ex 3.6

báadhnitdihjeh Maáh ã jumna caá! Pánihna, cãacwãih bácah ã wunuchah yuhna, ñih caolih páantjeh ã báadhna caá, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

³⁹ Páant ã niijíchah joinít, bita Moisés ã wutatjidih bohénitboó,

—Ma táí jepahap be, Bohéní, ñt niijíp wut jĩ.

⁴⁰ Páant ã jepahachah joinít, úumna, bitabut caandíh ñt jwúub úubh joicáp wut jĩ.

¿Cristo déhe ã jumna tigaá?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jesús queédih nin pah ãt jwúub niij úubh joyóp wut jĩ:

—‘Dios ã wahni pínah Cristo David jumna ã jumbipna caá’, ñ niij naóhna caá. ¿Páant niij naóhna, ded pah niij bohé tigaá ñ chãj?

⁴² Davidjijeh Salmos ñ niijní tólihdih nin pah ãt niij daacáp tajĩ:

‘Wã Maáhdih Dios nin pah ã niijná caá: “Wã jéihyepmant bóo buwámant ma chúudá.

⁴³ Pánih chúudnit, nihardih ma wutuchah, meemdíh en jãihnitdih wã yap yohat túutbipna caá”, ã niijná caá’, Davidji ãt niij daacáp tajĩ. *(Sal 110.1)*

⁴⁴ Páant niij daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, ãt niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchah yuhna, ¿ded pah Cristo David jumna ãt jumji? Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Moisés ã wutatjidih bohénit ñ táicát

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Páant niij péanit, nihát ãjeéh péanit ñ joyóchah, nin pah ã bohénitboodíh Jesús ãt niij naáwáp wut jĩ:

⁴⁶ “;Moisés ã wutatjidih bohénitdih ñ táí chãja chaáh! Queét maátñi yégueh táini chóo ðonít,

căacwă ĩ enepdih ĩpĭ táoh jib bejna caá. Bii dée jĭib chăjapboó bita queétdih túi wěi jwăáh uábátdih ĩpĭ náahna caá. Jwiit judiowă jwĭ bohéat mŭudĭh waáwápboó ĩpĭ chúdna caá, nihat căacwă queétdih ĩ túi wěi enat pĭnah niijná. Numah jeémépboobút bejnit, waáwápboó mĭicjeh chúdna, ĩpĭ wěina caá.

⁴⁷ Obohjeéhtih, queét éemp wŭnnit yaádĭh mŭunádĭh ĩpĭ dúuc wáina caá. Páant queét yaáhdĭh ĩ dúuc wáina yuhna, căacwă ĩ enepdih Diosdih maatápĭh ĩpĭ uábĭhna caá, queétdih ĩ wěi enat pĭnah niijná. Páant ĩ chăjat jĭib Dios queétdih búdí ă peéh chăjbĭpna caá”, Jesús ăt niijĭp wŭt jĭ.

21

Éemp wŭnnih Diosdih mi wăhat (Mr 12:41-44)

¹ Jesús ă enechah, Dioĭh mŭudĭh jumni dinero júdna ámohat paihdĭh búdí dinero bíbohnitboó Diosdih ĩ wăhni júdnadĭh ĩt yacap wŭt jĭ.

² Páant ĩ yacachah, éemp wŭnnihbŭt chéne júdŭbitdĭh mi yacachah, ăt enep wŭt jĭ.

³ Páant ĩ yacachah ennit, nin pah ă bohénitdĭh ăt niij naáwáp wŭt jĭ:

—Nint éemp wŭnnihboó moh yéejnih yuhna, queét chah mi wăhŭp be.

⁴ Queét búdí dinero bíbohnit, ĩ náahcanni júdnadĭh Diosdih ĩ wăhŭp be. Obohjeéhtih, caántboó bainĭbit bíbohnih nihat biĭh pah bóonadĭh mi jĭib chăjat déedĭh Diosdih mi wăh beedánap be, ăt niijĭp wŭt jĭ.

*Dioíh m̄udíh bita ĩ yohat pínah
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)*

⁵ Biquína ã bohénit Dioíh m̄udíh wēi ennit, nin pah ĩt niíj míc wéhenap w̄ut jĩ:

—Nin m̄ú túini caá. Túini jee dáhnajĩh ĩt chãjjip taga. Nin diítboó cãacwã Diosdih ĩ w̄h̄nib̄ut túini caá, ĩt niijíp w̄ut jĩ.

⁶ Páant ĩ niijíchah joinít, nin pah queétdih Jesús ãt niijíp w̄ut jĩ:

—Maátcanjeh, nihat b̄u ĩi wēi ennidih yeebdíh eníhcannitboó ĩ boto mao jéena beedábipna caá. Biíc jee dáh biíh dahjih lajni ã wihcan niít, ãt niijíp w̄ut jĩ.

*Péeni yeó jáap jãtíh ded pah ã yapat pínah
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)*

⁷ Páant ã niijíchah joinít, queétboó nin pah ĩt niíj uúbh joí enep w̄ut jĩ:

—Bohéní, páant ma niiját ¿débólih tiguaá ã yapbi? ¿Ded pah tiguaá jwíit jwĩ jéihbi? ĩt niijíp w̄ut jĩ.

⁸ Páant ĩ niijíchah joinít, nin pah ãt niíj jepahap w̄ut jĩ: “¡Yeéb ĩi túi chãja chaáh! Bitá ĩ yeeatdih ĩi joicá bojoó. ‘Weém Cristo caá’, niíj yeenit, dawá ĩ jãóhbipna caá. ‘Yeejépwã ĩi maáta ĩ wēpat dúuc wáinit, yeebdíh túi ub̄ni pínah ã jumna caá’, ĩ niijíchah yuhna, yeéboó ĩi joyáh bojoó.

⁹ Dawá baácđih moón ĩ míc mawat doonáđih joinít, biíh baácđih moón ĩ maátadih yohíhna, ĩ míc mawat doonáđihbut joiná, ĩi umca bojoó. Péeni yeó jáap jãtíh páant ã yapbipna caá. Obohjeéhtih, caán péeni yeó jáap caán láajeh ã nihcan niít.

10 “Caán láa biíc baácđih moón biíh baácna bejnít, ĩ míc maobipna caá. Pánihna, nihát baácboó búdí míc mawat ā jumbipna caá.

11 Dawá pebhboó búdí baác méméat, nuugúp láa, wēpép wunat ā jumuchah, dawá ĩ wunbipna caá. Nin baácboó tubít yeejép ā yapachah, jeámantbut úm náah jumni ā jíghbipna caá.

12 Obohjeéhtih, páant ā yapat pínah jātih, yeebdíh eníhcannitboó teonít, yeejép ĩ chājipna caá. Pánih chājnit, ñi míc wáacat muđíh moón maátadih naóh yacnit, nemat muúboó ĩ nemat tútbitipna caá. Wíihwā ñi jumat jíib dawá baácđih moón ĩ maátadihbut yeebdíh ĩ naóh yacbitipna caá.

13 Yeebdíh páant yeejép ĩ chājachah, wíih doonáđih queéđih ñi naóhbipna caá.

14 Páant ā yapat pínahđih jéihnit, ĩ naóh yacachah, ded pah ñi jepahat pínahđih jātih ñi jenah joicá bojó.

15 Weémboó ded pah ñi naáwát pínahđih wā jéihyabipna caá. Páant ñi naáwáchah joinít, yeebdíh naóh yacnit ĩ jéih níj jwúubacan níit.*

16 Ñi mána, ñi údwā, ñi déewā, ñi pej jumnitbut yeebdíh naóh yacnit, ñi maátadih ĩ tewat tútbitipna caá, nemat muúboó ĩ nemat pínah níijná. Biquínadih nemat muúboó nem, bitadih ĩ mao yohbipna caá.

17 Pánihna, wíihwā ñi jumat jíib, nihát yeebdíh ĩ en jūihbipna caá.

18 Páant ĩ chājachah yuhna, Dios yeebdíh ā táí wapbitipna caá, ñi buđcát pínah níijná.

19 Páant yeebdíh yeejép ĩ chājachah yuhna, Dios-

---

* 21:15 Lc 12.11-12

dih cádahcan, wanna yuhna, Diosjeéh páantjeh ñi táí jumbipna caá.

20 “Bíih baácdih moón soldadowã Jerusalén tátchidih ñi ñuh púuda bojipna caá, diítboó jumnit ñi jéih jwei báccat pínah niijná. Páant ñi ñuh púuda bojochah ennit, ‘Nin tátchi buudná caá ã chãjar’, ñi niíj jéihbipna caá.

21 Pánih jéihnit, Judea baácdih jumnit jeená ñi jwei béje naáh. Jerusalén tátchi diítna jumnitboó ñi jwei bác beje naáh. Wápchiboó jumnit jweiná, tátchina ñi jwúub waad béjca bojo naáh.

22 Páant ñi jweicáh, caán láa Diosdih jepahcanit judíowãdih ñi yap yohatji jíib ã peéh chãjachah, yeebdíhbut ã chũúhbipna caá. Páant ñi yéejat peéh ã chãjachah, jon jãtíh Dios naáwátidih naóh yapanit ñi daacátjidih bíic yoobó ã jumbipna caá.*

23 Dedh wudu jumnihdih, weh túuhnihdihbut jweyát chah ã buobipna caá. Caán láa Dios judíowã ñi yéejatdih búdí íjnit, queétdih búdí ã peéh chãjbipna caá. Páant ã chãjachah, nin baácdih moón tãbit ñi jĩgahbipna caá.

24 Biquínadih ñi mao yohbipna caá. Bitaboodíh teonit, ñih baácna jummat yoobó ñi ub bejbipna caá. Jerusalén tátchidih moondíh beedánit, queét judíowã nihcannit caán tátchidih waadní, maáta ñi jumbipna caá. Túttimah, Dios ã jenah joyátji pah, maáta ñi jummatdih ã jwúub dúuc wáibipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

*Nihat cãacwã úud jeñé ã jwúub dei jũúwát pínah
(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)*

---

* 21:22 Os 9.7

25 “Caán péeni yeó jáap tóah jǔúwáchah, yeó, widh, cúiwābut mácah ĩ jígohbipna caá, Dios ded pah ā chājat pínahdih cāacwā ĩ jéihyat pínah ni-ijná. Búdí muj ā nolihat yáaat pah ā yáabipna caá. Pánihna, jeáboó jumni mácah jígohatdih ennit, búdí yáaatdihbut joiná, nihat baácđih moón tubit úumnit, búdí ĩ náhni dahwabipna caá.*

26 Pánih úumnit, nin baác ded pah ā yapat pínahdih búdí jenah joinít, jeámant jumni ā túut nuumúchah enna, náhni joicánnit pah ĩ jumvipna caá.

27 Páant ā yapachah, weém nihat cāacwā úud jeñé, maáh waadníji, mah tólihjīh, búdí yeh iigátjīhbut wā jwúub dei jǔóhbipna caá. Páant wā jwúub dei jǔúwáchah, nihat cāacwā ĩ enbipna caá.*

28 Pánihna, wā jwúub dei jǔúwát pínahdih ded pah ā júut waáwátđih ennit, úumcan, ñi náhni dahwaca bojoó. Yeebdíh táí ubni waícanjeh wā jǔóhbipna caá.

29 “Higuera nah, biíh nahbut ded pah ā jummatdih ñi náhninaá.

30 Caan náh jáap wawá ā jumuchah ennit, jópchi ā tóah jǔúwátđih ñipí jéihna caá.

31 Pánihat pah wā niijátji biíc yoobó ā yapachah ennit, ‘Jesus nin baácboó maáh jumudih ā jwúub dei jǔúwát pínah bahnijeh ā jedhna caá’, ñi niij jéihbipna caá.

32 “Yoobópđih yeebdíh wā naóhna caá. Wā niijátji biíc yoobó ā yapat pínah jǎtjeh, nihat caán júut waáwátđih ennitboó ĩ wancan níit.

---

* 21:25 Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.31; Ap 6.12-13   * 21:27 Dn 7.13; Ap 1.7

33 Nihat nin baác jeábut ã bũdbípna caá. Obo-hjeéhtih, wã naáwátboó bũdcánjeh, nihat biíc yoobó ã yapbipna caá.

34 “¡Yeéb ñi túi jenah joyó chaáh! Búdí numah jeémátdih chāj, babh máihnit, dawá bií déedih bíbohatdihjeh jenah joiná, wã jwáub dei jũwát pínahdih ñi jenah joicán niít. Pánih jenah joicán, ñi jéihcat láa yeebdih ñi yéejat peéh chājadih wã jũóhbirna caá.

35 Nihat baácđih moonbát ĩ jenah joicát láa wã jwáub dei jũóhbirna caá.

36 Pánihna, yeó jáap jummat pah túi jenah joinít, Dios ã teo wáacatđih ñi wúbú, yeejép ã yapachah yuhna, weemđih ñi cádahcat túut niijná. Pánih yap yohnit, weemđih cádahcan, weém nihat cāacwā úud jeñé pebh tíccanjeh ñi ñũhbirna caá”, Jesús át niijír wut jĩ.

37 Yeó jáap jummat pah Dioih mũúboó bohénit, cheyeh jummat pah tútchimant jwáub bac bejnit, Olivo Jeéboó Jesús wã ĩpĩ jumap wut jĩ.*

38 Pánihna, cāacwāboó Jesús ã naáwáchah búdí joíhñit, cheibitjeh jáanit, Dioih mũúboó ĩpĩ juibí páñap wut jĩ.

22

Judas maátajĩh ã míic wéheat

(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-11; Jn 11.45-53)

1 Paacánni pandih jeémát yeó jáap, Pascua ĩ ni-ijní, bahnibit át jũdhũp wut jĩ. Caán yeó jáapnadih dawá cāacwā Jerusalén tútchina ĩpĩ míic wáacap wut jĩ.*

* 21:37 Lc 19.47   * 22:1 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

² Caán láa sacerdotewã ã maáta, Moisés ã wuatatjidih bohénit biíc dih, Jesús dih ã tewat pínah dih ãt míc wéhenap wut jĩ. Obohjeéhtih, ã tewechah, nihat cáacwã íijnit, queétdih ã míc mawat pínah dih ãt úumap wut jĩ. Pánih úumna, cáacwã ã encah, ded pah Jesús dih teonit, ã mawat pínah dih ãt bidip wut jĩ.

³ Páant ã bidat pónih, nemépwã ã maáh, Judas, Iscariote ã niijní dih ãt waadáp wut jĩ. Caán Judas, Jesús ã bohéni ã jumachah yuhna, áih jenah joyát dih ãt túut numúp wut jĩ.

⁴ Pánih jenah joyát túut numníji Jesús pebh queétdih duó wáyat túut niijná, sacerdotewã ã maáta, Dioih muddih wapnit ã maátadihbut naáwá dih ãt bejep wut jĩ.

⁵ Páant ã naáwáchah wéi joinít,
—Cáacwã ã encah, ded pah soldadowã Jesús dih ã tewat pínah niijná, ma duó wáyat pínah jíib, meemdh jwĩ jíib cháj bipna caá, Judas dih ãt niijíp wut jĩ.

⁶ Páant ã niijíchah joinít, jepahna, cáacwã ã encah, Jesús pebhna ã duó wáyat pínah dih Judas ãt jenah joi bí dip wut jĩ.

Jesús ã bohénit biíc dih ã pée jeémát

(Mt 26.27-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷ Paacánni pandih jeémát yeó jáap, oveja wáuh dih ípĩ maoni yeó jáap, Pascua ã niijní yeó jáap dih,

⁸ Pedro, Juandihbut ã numah jeémát pínah muddih bidat túutna, Jesús ãt wahap wut jĩ. Pánih wahnit, nin pah queétdih ãt niijíp wut jĩ:

—Pascua yeó jáapdih biícđih jwĩ jeémát pínahđih, ñi ámoħbi jwũħuú, át niijíp wut jĩ.

⁹ Páant ā niijíchah joinít,

—¿Dedjĩħ tigaá ámoħodih jwĩ bejbi? ĩt niij ııbh joyóp wut jĩ.

¹⁰ —Jerusalén tútchidih ñi waadáchah, wáam dahjĩħ mah beoni yeebdíħ ā jwāáħbipna caá. Ājeéh bejnit, ā waadní mııđih yeebbát ñi pée waadá.

¹¹ Waadní, caán mıı mínahđih nin pah ñi niij ııbh joyó: ‘ “¿Deyoob tigaá Pascua jeémátđih wā bohénitđih wā ñumah jeémát tólih pínah ā ĵam?” Bohéni ā niijná beé’, caandíħ ñi niijí.

¹² Páant ñi niijíchah joinít, búdí chah bóo tólih, niħat jwĩ náahat ĵam beední tólihđih ā ĵúutbipna caá. Caán tólihboó Pascua jwĩ jeémát pínahđih ñi chāĵaá, queét chénewāđih át niijíp wut jĩ.

¹³ Páant ā niijíchah joinít, Jerusalén tútchina ĩt bejep wut jĩ. Caanná ĵııbínit, niħat Jesús ā niijátĵi pah ĩt jwāáap wut jĩ. Pánihna, queéđđih ĵúutni tólihđih waadní, Pascua ĩ jeémát pínahđih ĩt chāĵap wut jĩ.

¹⁴ ĩ jeémát hora ā ĵııyúchah, ĩ ámoħni tólihna ĵııbínit, Jesús ā bohénitđih át ñumah jeémép wut jĩ.

¹⁵ Páant ĩ jeéméħahĵeh, nin pah queéđđih át niijíp wut jĩ:

—ıWā wıınat pínah ĵátih, nin Pascua jeémátđih yeebdíħ búdí wā ñumah jeémııħip be!

¹⁶ Yoobópđih yeebdíħ wā naóħna caá. Dios pebh-boó jwĩ ĵamat pínah ĵátih, chéneĵi nindih wā jwııb jeémp jwııħcan níıt. Dios ā ĵenah joyátĵi pah ā maáh ĵamııpboó biícđih jwĩ jwııb jeémpbipna caá, queéđđih át niijíp wut jĩ.

17 Páant niij péanit, jiwá iguáh mac jamni pamapdih ubnit, “**Túina caá, Paá**”, Diosdih niij péanit, ã bohénitdih át wāhup wat jī.

—**Dáa, yeebjéh ñi babhbaá.**

18 **Weém páant bóojeh wā babh péa jwuhna caá. Dios ã maáh jamapboó biíc dih jwī jwúub babhbipna caá, Jesús át niijíp wat jī. Páant ã niijíchah joinít, ãt babhbat wat jī.**

19 Páant ã babhbat túttimah, pandih ubnit, “**Túina caá, Paá**”, Diosdih niij péanit, ã bohénitdih át daj wāhup wat jī.

—**Nin pan wīh bácah panihni caá. Nindih wā dajat pah, weemdíh ã maobipna caá, yeebdíh wā túi ubat pínah niijná. Pánihna, yeebdíh wā wan wāhatdih náhninit, nindih ñi jeémé, queétdih át niijíp wat jī.**

20 Pascua jeémátdih jeémp péanit, Jesús biíh pamapdih jwúub ubnit, nin pah queétdih át niijíp wat jī:

—**Nin iguáh mac wīh meép panihni caá. Wīh meépjīh ñi yéejat jíib buúdáátdih jíib chājna, Dios biíc dih ñi túi jumat pínah niijná, yeebdíh wā wan wāhbipna caá.***

21 **Obohjeéhtih, ñi joyoó. Weemdíh eníhcannitdih duó wáini pínah wā pebh ã chúudna caá.***

22 **Wā íp jon jātih weemdíh ã watatji biíc yoobó wā wanbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitdih duó wáiniboodíh Dios bádí ã peéh chājnipna caá, Jesús queétdih át niijíp wat jī.**

23 Páant ã niijíchah joinít, “¿Déhe tigaá ã duó wáibi?” queétjeh ãt míc niij úbh joyóp wat jī.

* 22:20 Jer 31.31-34 * 22:21 Sal 41.9

“¿Déhe tigaá maáh panihni ã jumbi?” ã míc niiját

24 Pánih jeémpnajehe, ã bohénitboó nin pah ãt míc niij úubh joyóp wut jĩ: “¿Jwĩjeéh jumni déhe tigaá maáh panihni ã jumbi?” ãt niijíp wut jĩ.*

25 Páant ã míc niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih ãt niij naáwáp wut jĩ: “**Judíowã nihcannit ã maáta ãih cáacwãdih tubit wutnit caá. Pánih chãjna, ‘Yeebdíh wã túi teo wáacna caá’, queétdih ãpĩ niijná yuh caá.**

26 Obohjeéhtih, queét ã chãjat pah, yeéb ñi chãjca bojoó. Ded chah jumíhna, úudyí pah ã jumna naáh. Maáh jumíhna, teo wãhni pah ã jumna naáh.*

27 Jeémp chãudnitdih teo wãhnitboó jeémátdih ãpĩ cáagna caá. Pánihna, jeémpnitboó maáta panihnit ã jumna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñi Maáh jumna yuhna, teo wãhni pah wã jumna caá.*

28 “Yeéb wãjeéh pée cádahcan, yeejép ã yapachah yuhna, ñi jweicáp be.

29 Páant ñi jumachah, wã íp weemdíh maáh ã waadáat pah muntih, yeebdíhbt maáta wã waadábipna caá,

30 doce judíowã poómp ã maáta ñi jummat pínah niijná. Páant bólihna yeebdíh wã jwúub numah jeémp babhbipna caá”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.*

Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát

(Mt 26.30-35; Mr 14.26-31; Jn 13.36-38)

31 Páant queétdih niij naóh péanit, Pedroboodíh nin pah ãt jwúub niij naáwáp wut jĩ:

* **22:24** Mt 18.1; Mr 9.34; Lc 9.46   * **22:26** Mt 20.25-27; 23.11; Mr 9.35; 10.42-44   * **22:27** Mt 20.28; Mr 10.45; Jn 13.12-15   * **22:30** Mt 19.28

—Simón, Simón, meemdih bainí wã naáwíhna caá. Yeéb nihat weemdih ñi cádahat pínah niijná, Satanás Diosdih át ʉúbúp wʉt yʉh be.

32 Obohjeéhtih, ma cádahcat pínah niijná, weémboó meemdih búdí wã ʉúbúp be. Pánihna, jwʉúb tʉi jenah joinít, bita wíihwādh ma teo wáacá, queébtʉt biíc yoobó ñ jwʉúb tʉi jenah joyát pínah niijná, Pedrodh át niijíp wʉt jĩ.

33 —Maá, majeéh weemdíhbtʉt nemat mʉúboó ñ nemechah, ñ mawachah yʉhna, weémboó meemdih wã cádahcan niít, Pedro át niijíp wʉt yʉh jĩ.

34 —Pedro, meemdih yoobórdih wã naóhna caá. Bʉʉjeh mʉjbai ã ewat pínah jǎtih, biíc peihcanni láa ‘Caandih wã jéihcan caá’, ma niij yeebipna caá, Jesús caandih át niijíp wʉt jĩ.

Caandih ñ tewat pínahdih Jesús ã naáwát

35 Pedrodh páant niij péanit, nihat ã bohénitdih nin pah Jesús át jwʉúb niij ʉúbh joyóp wʉt jĩ:

—Wíih doonádih naáwát tʉʉtʉna, yeebdih wã wachah, dinerodih ʉbcan, bií déedih yacat pínah wʉh wʉúhdih ʉbcan, zapatosdihbtʉt ʉbcah yʉhna, ʉnáahat yeebdih ã jumnit jĩ? át niijíp wʉt jĩ.*

—Jwiítidih náahat ã wihcan jĩ, ñt niij jepahap wʉt jĩ.

36 —Obohjeéhtih, bʉʉ láa ded dinero bíbohni, bií dée yacat pínah wʉh wʉúhdih bíbohniwtʉt ã ʉb beje naáh. Íbat naadh bíbohcani áih jih bóo yégueh chóodih jíib chǎj wǎhñit, caán jíibjĩh íbat naadh

* 22:35 Mt 10.9-10; Mr 6.8-9; Lc 9.3; 10.4

ã jíib chãja naáh. T̃bit tobohat láa jũóhna caá ã chãjap.

³⁷ Dios naáwát dih naóh yapanit nin pah weemdíh ìt niíj daacáp tají. ‘ “Yeejép chãjni caá”, niijnít, caandíh ì peéh chãjbipna caá’, ìt niíj daacáp tají.* Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Páant ì niíj daacátji biíc yoobó weemdíh eníhcannit ì chãjbipna caá, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

³⁸ —jMaá, ma enee! Ninjĩh chéne íbat naá ã jumna caá, queét ìt niijíp wut jĩ.

—jPáant bóojeh! Caandíh ñi jengah joí cádaahaá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

*Getsemaní pácahi jumapboó Jesús ã wúbát
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)*

³⁹ Páant niíj péa, bac bejnit, cheyeh jummat pah ãpĩ bejepboó Olivo Jeenaá ãt jwúb bejep wut jĩ. Á bohénitbat ájeéh ìt bejep wut jĩ.

⁴⁰ Caanná juibínit, Jesús nin pah queétdih ãt jwúb niijíp wut jĩ:

—Yeebdíh Satanás ã yéjeat tútuchah, caandíh jepahcat tút niijná, Diosdih wúbát caá náahap, ãt niijíp wut jĩ.

⁴¹ Páant niíj péa, chibít yuúpbít bej, bódicha caj yoh ñajnit,

⁴² “Paá, ma náahna, weemdíh ma wunat tútca bojoó. Obohjeéhtih, weém wã wuníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wã wun wãhbirna caá”, ãt niijíp wut jĩ.

⁴³ Páant ã niíj wúbúchahjeh, Dios ã wahni ángel caandíh jíghnit, ãt teo wáacáp wut jĩ.

---

* 22:37 Is 53.12

44 Tubit jġgahnit, Jesús ã ípdih búdí ãt uúbúp wut jġ. Pánih uúbhnit, búdí tãp bejna, meépjġh widni ãt chínap wut jġ.

45 Pánih uúbh péa, jwúub ñah ñuhnit, ã bohénit pebh ãt jwúub juibínap wut jġ. Páant ã jwúub juibínachah, búdí jġgahnit, tubit chunná, ítát ũwah bejep wut jġ.

46 Páant ĩ ũwuchah ennit, Jesús queédih nin pah ãt niġ wucup wut jġ:

—Ñi jáa bojoó. ¿Dépanih ũo tigaá ñi chãj? Yéejatdih táı yap yohat túut niġná, Diosdih uúbát caá náahap, ãt niġjġp wut jġ.

Jesúsdih enġhcannit caandġh ĩ tewat

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Jesús páant ã niġíchahjeh, dawá cãacwã ĩt juibínap wut jġ. Judas, Jesús ã bohéniji, queédih ãt duó wái juibínap wut jġ. Pánih duó wái juibínit, Jesúh púo tíbdih nomnit, caandġh ãt uúbúp wut jġ.

48 Páant ã uúbúchah, Jesús caandġh nin pah ãt niġ uúbh joyóp wut jġ:

—¿Judas, weém niġat cãacwã úud jeñédih púo tíb nomnit uúbhna, weemdġh enġhcannitdih júut niġt ma chãjap? ãt niġjġp wut jġ.

49 Páant ã niġíchah, Jesús ã bohénit ded pah ã yapat pínahdih jéihnit, nin pah caandġh ĩt niġjġp wut jġ:

—¿Maá, nin jwġ bíbohni íbat naajġh queédih jwġ mao jġh? ĩt niġjġp wut jġ.

50 Páant ĩ niġíchahjeh, biíc Jesús ã bohéniboó sacerdotewã ĩ maáhdih teo wũhniġh jéihyepmant bóo moli chóodih ãt dúuc bóod yohop wut jġ.

51 Páant ã dúuc bóod yohochah ennit,

—Páant ñi chājca bojoó, Jesús queédih ãt niijíp wut jĩ.

Páant niijnít, ãih moli chóo jumapjiboó teo jāhanit, boanachah, jáap chóo ãt jígohop wut jĩ.

⁵² Pánih boonanit, sacerdotewã ã maáta, Dioíh mædíh wapnit soldadowã ã maáta, bita maáta biíc dih caandíh tewedih juibínitdih nin pah ãt niij úabh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanihna næmnídih tewat pah íbat naaná, máa quiítnadihbut ubnit, weemdíh tewedih ñi jũóh?

⁵³ Yeó jáap jumap pah Dioíh mæúboó ñijeéh wã jumuchah yuhna, weemdíh ñi teocap be. Obohjeéhtih, bæ nemépwã ã maáhdih jepahnit, ded pah ñi weñat pínahdih Dios ã chājat túutna caá, Jesús queédih ãt niijíp wut jĩ.*

Pedro ã yeeat

(Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72; Jn 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Pánih Jesús dih teonit, sacerdotewã ã maáih mæuná ãt ub bejep wut jĩ. Páant ã ub bejechah, Pedroboó yæpjuh ãt en péenap wut jĩ.

⁵⁵ Maáih mæuná waád juibínit, Jesús dih teonitji soldadowã wáihyat júdu díitboó tæ ãt cáo jwejep wut jĩ. Pánih cáonit, ãt méé chúud páuda bojop wut jĩ. Pedrobut ã cātíh ãt méé chúudup wut jĩ.

⁵⁶ Páant ã chúuduchah ennit, biíc teo wāhnih queédih nin pah mit niijíp wut jĩ:

—Ninbut Jesús jeéh jumni beé, mit niijíp wut jĩ.

⁵⁷ Obohjeéhtih, Pedro nin pah ãt niij yeenap wut jĩ:

—Caandíh wã jéihcan caá, ãt niijíp wut jĩ.

* 22:53 Lc 19.47; 21.37

58 Tálttimah, biíh jwuh Pedrodih ennit,

—Meembát ïjeéh jamni caá, át niijíp wut jĩ.

—Nihcan caá, Pedro át jwúub niij yeenap wut jĩ.

59 Biíc hora táttimah, biíh jwuh bitadilh nin pah át niijíp wut jĩ:

—Yoobópdih tigaá ninbat Jesúsjeéh jamniji caá. Caandih péenit Galilea baácdih moón míicjeh caá. Ninbat Galilea baácdih bóo jamna, ájeéh péeni man tigaá, át niijíp wut jĩ.

60 —¡Ma niijnídiw wā jéihcan caá! Pedro át jwúub niij yeenap wut jĩ.

Páant ā niijíchahjeh, mujbai át ewep wut jĩ.

61 Páant ā ewechahjeh, Jesús Pedrodih át tac púud enep wut jĩ. “**Buu chei mujbai ā ewat pínah jãtìh, ‘Weém nin newédìh wā jéihcan caá’, biíc peihcanni láa ma niij yeebìpna caá**”, Jesús ā niijátjidih Pedro át náhninap wut jĩ.

62 Pánih náhninit, bac bej, bádí át jañúp wut jĩ.

Jesúsdih deohnit, ï puñat

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Jesúsdih wapnit soldadowā caandih yeejép deohnit, ït puñap wut jĩ.

64 Pánih pāinit, āih quíibdiw nem chéonit, nin pah ït niij úubh joí dehwep wut jĩ:

—¿Déhe tibeé meemdih pāi? ït niijíp wut jĩ.

65 Pánih chājnit, Jesúsdih yeejép ït niij jūihñap wut jĩ.

Maáta Jesúsdih ï naóh yacat

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Baáb jéenechah, judíowā ï maáta, sacerdotewā ï maáta, Moisés ā wutatjidih bohénitbat ït míic

wáacap wʉt jĩ. Páant ĩ míc wáacachah, soldadowã Jesúsdih ĩt ʉb waad béjep wʉt jĩ.

⁶⁷ Caanná ĩ ʉb waád jʉibínachah, queét míc wáacnitboó nin pah Jesúsdih ĩt niúj ʉbʉh joyóp wʉt jĩ:

—Jwiít dih yoobóp dih ma naáwá. ¿Meém Dios ã wahni Cristo niít? ĩt niijíp wʉt jĩ.

—Yeebdíh wã naáwáchah yʉhna, ‘Yoobóp dih nih-can caá’, ñi niijbípna caá.

⁶⁸ Yeebdíhbut wã ʉbʉh joyóchah, ñi jepahcan niít.

⁶⁹ Obohjeéhtih, Dios chah wēpni ã jéihyepmant bóo bʉwámant weém nihat cáacwã ʉad jeñé chʉudnit, nihatdih wã wʉt bípna caá, Jesús queétdih át niúj jepahap wʉt jĩ.

⁷⁰ —Páant niijná, ¿Meém Dios wʉʉh niít? ĩt niúj ʉbʉh joyóp wʉt jĩ.

—Caan tígaá weém, Jesús át niúj jepahap wʉt jĩ.

⁷¹ Páant ã niúj jepahachah joinít, queétjeh nin pah ĩt míc niúj wéhenap wʉt jĩ:

—Nin Diosdih búdí ã yéej naáwáchah, jwĩ joiná caá. Pánihna, bíih naóh yacni pínahdih bidat náahcan caá, ĩt niijíp wʉt jĩ.

23

*Maáh Pilato pebhna Jesúsdih ĩ ʉb bejat
(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)*

¹ Queét maátajeh míc wéhe péanit, Jesúsdih Pilato pebhna ĩt ʉb bejep wʉt jĩ.

² ã pebhna ʉb jʉibínit, Jesúsdih nin pah ĩt niúj naóh yacap wʉt jĩ:

—Nin newé jwĩ déewãdih ã yee naáwáchah, jwiít jwĩ joyóp be. Jwĩ maáh Césardih dinero ã wʉhat

túatcap be. ‘Weém Dios ã wahni Cristo ñi maáh caá’, ãpĩ niijíp be, Pilatodih ãt niijíp wut jĩ.

³ Páant ã niijíchah joinít, Pilato Jesúsdiñ nin pah ãt niij wábh joyóp wut jĩ:

—¿Meém judíowã ã maáh niít? ãt niijíp wut jĩ.

—**Ma niiját pahjeh tigaá**, Jesús ãt niij jepahap wut jĩ.

⁴ Páant ã niijíchah joinít, Pilato sacerdotewã ã maátadiñ, bita en ñahnitdihbat nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Nindih dedé peéh mawat wihcan caá, ãt niijíp wut jĩ.

⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, queét chah ãt naóh yacap wut jĩ.

—Caán niñat ã bohénitdih yeejép ã chãjat túatna caá. Galilea baácdih moondíh jwíih bohénit, Judea baácdih moondíh, nin tútchidih moondíhbat yeejép ãpĩ bohéna caá, ãt niijíp wut jĩ.

Herodes Jesúsdiñ ã wábh joyát

⁶ Páant ã niijíchah joinít, Pilatoboó queétdih nin pah ãt niij wábh joyóp wut jĩ:

—Galilea baácdih moondíh jwíih bohéna, ¿nin Galilea baácdih bóo niít? ãt niijíp wut jĩ.

⁷ —Caán baácdih bóo tigaá, ãt niij jepahap wut jĩ.

Páant ã niij jepahachah joinít, Galilea baácdih moondíh Herodes maáh ã jmhachah, Pilato Herodes pebhna Jesúsdiñ ãt wahap wut jĩ. Pascua yeó jáapnadiñ Herodes Jerusalén tútchiboó juibíni ãt jmh jwahap wut jĩ.

⁸ Páant ã wahni Herodes pebhna ã juibínachah, Herodesboó caandíh ennit, búdí ãt weñep wut jĩ.

Jesús ded pah ã chãjat doonádih joiníji maatápdih Jesús ã wêp chãjatdih búdí ãt eníhip wut jĩ.

⁹ Pánihna, Jesús Herodes pebhna ã juibínachah, Herodes maatápdih átiñh joí ñunáp wut yah jĩ. Obohjeéhtih, caandíh Jesús áť jepahcap wut jĩ.

¹⁰ Sacerdotewã ĩ maáta, Moisés ã wutajjidih bohénitbut, Herodes pebhna juibí ñahnit, Jesúsdiñ chah yeejép ĩť naóh yacap wut jĩ.

¹¹ Túttimah, Herodes áih soldadowã bíicdiñ yeejép niijnít, Jesúsdiñ ĩť dehwep wut jĩ. Pánih deohnit, túini yégueh chóo, maáh ã dawat dée chóodiñ yacnit, Pilato pebhna ĩť wah jwúaba bojop wut jĩ.

¹² Pánihna, caán yeó jáapjeh Jesúsdiñ ĩ míc wah jwúaba boj ñahna, Herodes Pilatojih ĩť míc wêi jwíhip wut jĩ. Páant ĩ chãjat pínah jãtiñ ĩť míc eníhcap wut jĩ.

Jesúsdiñ ĩ mao yohat tútat

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.38-19.16)

¹³ Jesúsdiñ Pilato pebhna ĩ jwúab ub juibínachah, Pilatoboó sacerdotewã ĩ maátadiñ, judíowã ĩ maátadiñ, cáacwãdihbut áť míc wáacat tútat wut jĩ.

¹⁴ Páant ĩ míc wáacat túttimah, nin pah queétdih áť niíj naáwap wut jĩ:

—Nindiñ weemdíh ub jũóhniť, ‘Cáacwãdih yeejép chãjat túatni caá’, ñi niíj naóh yacap be. Páant ñi niíj naóh yacachah joinít, yeéb ñi enechah, caandíh wã úbh joí beedánap be. Obohjeéhtih, dedé peéh mawat caandíh ã wihcan caá.

¹⁵ Herodesbut caandíh úbh joí enniť, dedé ã yéejatjidih bid juicánjeh, jwĩ pebhna áť jwúaba bojop taga.

16 Pánihna, caandíh puñat túutnitjeh, wã bacabipna caá, Pilato queétdih átihi niijíp wut yuh jĩ.

17 Pascua jumat pah nemat muúboó jumni ĩ náahnidih Pilato apĩ bacanap wut jĩ.

18 Pánihna, “Jesúsdih wã bacami caá”, ã niijíchah joinít, nihat cãacwã nin pah ĩt niij ñaacáp wut jĩ:

—¡Caán newédih bacacanjeh, ma mao yohat túutú! ¡Barrabásboodíh jwiít dih ma baca wãhuú! ĩt niijíp wut jĩ.

19 Jerusalén tútchiboó jumnit Romano maátadih ã yohíhatji jíib, bitadih ã mao yohatji jíibbut, Barrabás nemat muúboó át jumap wut jĩ.

20 Pánihna, Pilato Jesúsboodíh bacaíh nit, cãacwãdih át jwúub úbh joyóp wut jĩ, páant mantih.

21 Obohjeéhtih, páant ã bacaíhichah joinít,

—¡Cruzboó péoh dodh nit, caandíh ma mao yohat túutú! ĩt niij ñaacáp wut jĩ.

22 Páant ĩ niij ñaacáchah joinít,

—Yeéb páant ñi niij ñaacáchah, ¿dedé tigaá caán ã yéej chājatji jum? Obohjeéhtih, dedé ã yéejat peéh mawat ã wihcah, caandíh wã mao yohat túutcan níit. Pánihna, puñat túutnitjeh, wã bacabipna caá, Pilato queétdih át niij jepahap wut jĩ.

23 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, chah ĩt yoób ñaacáp wut jĩ, buca.

—¡Jesúsdih cruzboó péoh dodh nit, ma mao yohat túutú! ĩt niijíp wut jĩ.

Páant tubit ĩ niij ñaacáchah joiná, Pilato ã jenah joyát túut nuumnít,

24 ĩ niiját pah át chājat túutap wut jĩ.

25 Pánih jepah nit, cãacwãdih mao yohni, nemat muúboó jumni, cãacwã ĩ úbhni Barrabásboodíh

Pilato ãt bacanap wut jĩ. Jesúsdih cruzboó ãt yoób mao yohat túutap wut jĩ, buca.

*Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ĩ mawat
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)*

²⁶ Jesúsdih soldadowã cruzdih bewanit, caandih mao yohat túut niijná, ĩt ub bejep wut jĩ. Pánih ub bejnit, Simón wut jumni, Cirene tútchidih bóodih ĩt jwãáap wut jĩ. Jerusalén tútchidih ã waád juibínachah, caandih Jesúh cruzdih ĩt bewat túutap wut jĩ. Pánih bewat túutnit, Jesús túttimah caandih ĩt péeat túutap wut jĩ.

²⁷ Jesúsdih ĩ ub bejchah, dawá cáacwã caandih ĩt en péenap wut jĩ. Yaádhbut caandih búdí ĩt ñaac júi péenap wut jĩ.

²⁸ Páant ĩ ñaac júi péenachah, tac páud ennit, Jesús queét yaádh dih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Yeéb Jerusalén tútchidih moón yaadá, weemdih ñi jaicá bojoó. Yeéb mícjeh, ñi wehdihbut juñát caá náahap.

²⁹ Bih yeó jáap yeebdih yeejép ã yapachah, ‘Weh wihcannit yaádh chah wëinit ĩ jumna caá’, ñi ni-ijbípna caá.

³⁰ Pánihna, úum jweíhna, ‘Jeená jwiútdih ma jãh jãúwú!’ ñi niijbípna caá.*

³¹ Ñi jenah joyoó. Weém táini wã jumachah yuhna, weemdih yeejép chãjnit, yeéb yéejnitboodih bácah, chah yeejép ĩ chãjbipna caá, ãt niijíp wut jĩ.

³² Jesúsdih, chénewã yéej chãjnitdihbut ãjeéh mao yohat túut niijná, Waó lidíp Dah wut jumni jeéboó soldadowã ĩt ub bejep wut jĩ.

* 23:30 Os 10.8; Ap 6.16

33 Caán jeená jubínit, Jesúsdih cruzboó péohnit, ït p̄ad dodhdop w̄ut jĩ. Yéejnidihbut biíh cruznadih péohnit, ït p̄ad dodhdop w̄ut jĩ. Biíc yéejnidih Jesús ã jéihyepmant bóo b̄uwámant, biíhdih ã wáyámant bóo b̄uwámant, Jesúsdih tac yoób ït dodhdop w̄ut jĩ.

34 Páant ï péoh dodhdat túttimah, cruzboó ñ̄hñit, Jesús ã ípdih nin pah át niij úáb̄ap w̄ut jĩ: **“Weemdíh mao yohnit ï yéejatdih ma yohoó, Paá. Ded pah ï ch̄ajatdih ï beh joicán caá”**,* át niijíp w̄ut jĩ.

Cruzboó ñ̄hñitdih wapnit soldadowã Jesúih yégueh chóojidih “¿Deíh tigaá ã j̄ambi?” míic niijnít, tíhwat júdanabitjĩh ït yoh tíhwiw w̄ut jĩ.

35 Dawá c̄aacwã pehb̄bit ït en ñ̄h̄ap w̄ut jĩ. Judíowã ï maátabut en ñ̄hñit, Jesúsdih nin pah ït niij deoh naáwáp w̄ut jĩ:

—C̄aacwãdih tái teo wáacni jamna, Dios ã wahní Cristo nihna, caanjéhb̄ut ã míic teo wáaca naáh, ït niijíp w̄ut jĩ.

36 Soldadowãb̄ut caandíh deoh naóhñit, ã pehb̄ jubínit, bijni iguúh macdih Jesúsdih babhbat túutna, ïtih toonap w̄ut yuh jĩ.

37 Pánih toonit, queétb̄ut nin pah ït niij deoh naáwáp w̄ut jĩ:

—¡Meém judíowã ï maáh jamna nihna, ma wēpatjĩhjuh ma míic tái teo wáacá! ït niijíp w̄ut jĩ.

38 **“NIN JUDÍOWÃ ï MAÁH CAÁ”**, ï niij daácni náodih Jesúih wao cháh cruzboó ït nah péoh búdh̄dap w̄ut jĩ.

---

* 23:34 Sal 22.18

39 Biíc péoh dodhni Jesúsdiñ nin pah át niij jãihñap wut jĩ:

—¡Meém Dios ã wahní Cristo jumna nihna, ma wēpatjĩh ma míc teo wáacá! ¡jwiítidihbut ma teo wáacá! át niijíp wut jĩ.

40 Obohjeéhtih, páant niij jãihnidih biíh yéejniboó nin pah át niij jãih jwáubanap wut jĩ:

—¡Caandíh páant ma niijcá bojoó! ¿Páant niijná, Diosdiñ ma úmcan niít? Meemdíh peéh mawat biíc yoobó caandíh ã jumna caá.

41 Jwiít yéej chãjnitdiñ ï peéh mawachah, yoobópdih caá. Obohjeéhtih, nin ã yéej chãjcah yuhna, caandíh ï peéh maona caá, át niijíp wut jĩ.

42 Páant niij péanit, Jesúsdiñ nin pah át niijíp wut jĩ:

—Jesús, meém maáh waadná, weemdíh ma túi náhninaá, át niijíp wut jĩ.

43 —Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Bũ yeó jáapjeh Túini Pebhboó wãjeéh ma jumbipna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

Jesús ã wunat

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Páant ï péoh dodhdat túttimah, yeó jáap tac yoób át ñupúáh bejep wut jĩ. Pánihna, niñat baác ñupúniji biíc peihcanni horas túttimah át jwáub baabáh bejep wut jĩ, páant muntih.

45-46 Páant ã jwáub baabáh bejat pínah jãtíh, Jesús nin pah át niij ñaacáp wut jĩ:

—Wíh caolihdiñ ma ubú, Paá, át niijíp wut jĩ.*

Páant niij péanit, át wunah bejep wut jĩ. Páant ã wunachahjeh, Dioíh mú diítboó ï jãh yaíhni búdí

* 23:45-46 Sal 31.5; Hch 7.59

wuapni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah át chāwáp wut jī.*

⁴⁷ Páant niijnít, Jesús ã wunuchah ennit, pebh ñhni soldadowã ï maáhboó Diosdih wēinit,
—Nin yéejniji át nihcan tagaá, át niijíp wut jī.

⁴⁸ Pánihna, nihat enedih wáac juibínitji Jesús ã wunuchah ennit, búdí jǐgahnit, ñih munáboó ït jwúub bejep wut jī.

⁴⁹ Obohjeéhtih, nihat Jesúsdi h jéihnit, Galilea baácmant ãjeéh jǐóhñit yaádhbut Jesúsdi h yuápbít ït en ñuhup wut jī.*

Jesúih bácahjidi h ï yohat

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Caán láa José wut jumni, Judea baácdih bóo, Arimatea tútchimant Jerusalén tútchina juibíniji át jumup wut jī. Yoobópdi h chājni, Dios ã maáh jumati di h páini wut jī. Judíowã ï maátajeéh jumna yuhna, Jesúsdi h ï mao yohat tútati di h át náahcap wut yuh jī.

⁵² Pánihna, José Pilato pebhna Jesúih bácahjidi h uúbúdi h át bejep wut jī.

⁵³ Pánih uúbh péanit, Jesúih bácahjidi h ub deya, táini yégueh chóojǐh tainit, wunnitdi h ï yoh jwuhca naáh jeé íitboó át yohop wut jī.

⁵⁴ Jesús ã wunni yeó jáap judíowã ï chooát pínahdi h ï ámohat yeó jáap wut jī. Pánihna, ï chooát pínah hora jǐtihbitjeh ã jumuchah, Jesúih bácahjidi h túi ámohcanjeh át yohop wut jī. Chooát yeó jáap túttimah át túi ámoh péalhip wut yuh jī.

* **23:45-46** Ex 26.31-33; 2Cr 3.14   * **23:49** Lc 8.2-3

55 Galilea baácmant Jesúsjeéh jũóhñit yaádh, ã yohat pínah íitboó Jesúsíh bácahjidih ã ùb bejechah, Joséjeéh ìt en péenap wut jĩ. Pánihna, caán jeé íitna jũibínit, ãih bácahjidih ã yohochah, ìt enep wut jĩ.

56 Pánih en péa, ìih munná jwúub bejnit, Jesúsíh bácahjidih ì ñáñat pínah chej jumni núona, chej jumni macdihbut ìt ámohop wut jĩ. Pánihna, chooát hora ã jayúchah, Moisés ã wutatji pahjeh ìt choonáp wut jĩ.*

24

Jesús ã boo pud jũwát

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

1 Domingo yeó jáap baáb jéenechah, queét yaádh ì ámohñi chej jumnidih ùbnit, Jesúsíh bácahdih ì yohopjiboó caandíh ñáñadih ìt bejep wut yuh jĩ.

2 Caandíh ì yohopji íitna jũibínit, caán íitdih nematji jeé júdudih bita ì pútú dodhdatji pah ã jumuchah, ìt enep wut jĩ.

3 Pánih ennit, caán íitdih waad béjnit, ì Maáh Jesúsíh bácahjidih ìt bid juicáp wut jĩ.

4 Pánih bid juicán, “¿Ded pah tigaá ãt bej?” ìt niúj jenah joyóp wut jĩ. Páant ì niúj jenah joi ñúhuchah, chéne neoná yeh iigné yégueh chóo ðaonít, queét yaádh pebh ìt jígoh ñuhup wut jĩ.

5 Páant ì jígoh ñuhuchah ennit, búdí úumna, queét yaádh ìt páah yoh ñajap wut jĩ. Páant ì páah yoh ñajachah ennit, ángelwã queétdih nin pah ìt niúj úubh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá wannitdih ì yohopboó Jesúsdihi ñi bid?

---

* 23:56 Ex 20.10; Dt 5.14

6 Caán ninboó ã wihcan caá. Jáantjeh ã boo pꝛd jũúwꝛp be. ¿Galileaboó ñijeéh jꝛm jwꝛhna, yeebdíh ã niijátjidih ñi náhnican niít?

7 **Weém nihat cãacwã úud jeñédih yeejépwãdih ï wãhachah, cruzboó péoh dodhñit, ï mao yohbipna caá. Páant ï mawachah yꝛhna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwꝛub boo pꝛd jũóhbirna caá', yeebdíh ã niíj naáwátjidih ¿ñi náhnican niít? ït niijíp wꝛt jĩ.***

8 Páant ï niijíchah joinít, Jesús ã niijátjidih ït náhninap wꝛt jĩ.

9 Páñih náhninit, Jesús once ã bohénitji, bita biícidih ï jꝛmꝛpna ï enatjidih naáwádih ït jwꝛub bejep wꝛt jĩ.

10 Queét yaádh María Mágdala tútchidih bóli, Juana, biíh wili María Santiago ín, bita yaádhbꝛt ïjeéh bejnit Jesús ã bohénitjidih ït naáwáp wꝛt jĩ.

11 Obohjeéhtih, ï naáwáchah joiná yꝛhna, “Nih yána caá. Déhenit yaadábeh caá”, niíj jenah joinít, queét yaádhidih ït joyáh bojop wꝛt jĩ.

12 Obohjeéhtih, Pedroboó ï naáwáchah joinít, Jesúih bácahjidih ï yohopjina át ñáo ñah bejep wꝛt jĩ. Caanná jꝛibínit, jeé íit díitna péeb jéen ennit, Jesúih bácahjidih ï pinni chóojijeh ã ñajachah, át enep wꝛt jĩ. Páñih en, búdí jenah joinít, ãih mꝛúboó át jwꝛub bejep wꝛt jĩ.

*Emaús tútchina bejnitdih Jesús ã jíghat
(Mr 16.12-13)*

---

* 24:7 Mt 16.21; 17.22-23; 20.18-19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

13 Caán yeó jáapjeh chénewã Jesúsjeéh péenitji Emaús tútchina ït bejep wut jĩ. Jerusalén tútchimant Emaús tútchina once kilómetros wut jĩ.

14 Pánih bejna, nihat Jesús ded pah ã yapatjidih queétjeh míic wéhe bejna ït chãjap wut jĩ. Jesús cruzboó ñuhnit, ã wanatjidih, ã jwúub boo pud jũwátji doonádihbut míic wéhe bejna ït chãjap wut jĩ.

15 Páant ï míic wéhe bejehchah, queétdih ñuún jwãáh juibínit, ïjeéh Jesússeh át bejep wut yah jĩ.

16 Obohjeéhtih, caandíh ït beh encap wut jĩ.

17 Pánih ñuún jwãáh juibínit, Jesús queétdih nin pah át niij wúbh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanihatdih míic wéhe bej tigaá ñi chãj? át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah, chãonít, wëicanjeh, caandíh ït en ñuhup wut jĩ.

18 Pánih en ñuhnit, Cleofas caandíh nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—¿Meém Jerusalén tútchidih nih jibni niít? ¿Buu yeó jáapna caán tútchiboó ded pah ã yapatjidih ma jéihcan niít? át niijíp wut jĩ.

19 —¿Dedé ã yapatjidih niij tigaá ñi chãj? Jesús át niij wúbh joyóp wut jĩ.

—Jesús, Nazaret tútchidih bóodih ã yapat. Caán Dios naáwátidih naóh yapani jamna, ã naáwát wëpni, ã chãjatbut wëpni beé. Páant ã jamatdih Dios ã enechah, nihat cãacwãbut ï enep be.

20 Túttimah, Dioíh muudíh en daonít maáta, bita jwĩ maátabut caandíh peéh mawat pínah niijná, Romanowãdih ï wúhuchah, queét cruzboó péoh dodhnit, ï mao yohop be.

21 ‘Romanowã ã wãtatdih Jesús jwiít judíowãdih ã táí ubbipna caá’, níj jenah joinít, búdí wěina jwĩ chãjap yuh be. Obohjeéhtih, ã wunap be. Bũũ ã wunat túttimah biíc peihcanni yeó jáapjeh ã yapna caá.

22 Biquína jwiít biíc dih Jesús báadhajeéh péenit yaádh jwiít dih ã naáwáchah, jwĩ joí wúhi bejep be. Bũũ cheibitjeh Jesúsdih ã yohopji jeé ítna juibínit,

23 ãih bácahjidih ãt bid jwicáp wat be. Bid jwicánjeh, jwĩ pebhboó jwúub jwinít, ángelwãdih ã enatjidih jwiít dih ã naáwáp be. ‘Jesús ã boo pad júúwúp be’, ángelwã queédih ã níj naáwátjidih jwiít dih ã jwúub naóh yapanap be.

24 Bita jwĩjeéh jumnitbut Jesúsdih yohopji jeé ítna ãt bejep wat be. Caanná juibínit, queét yaádh ã naáwátji pah ãt enep wat be. Obohjeéhtih, Jesúsdih ãt encap wat be, Emaús tútchina bejnit Jesúsdih ãt níj naáwáp wat jĩ.

25 Páant ã níjíchah joinít, Jesús nin pah queédih ãt níj naáwáp wat jĩ:

—Yeéb táí jenah joicánnit jumna, Dios naáwát dih naóh yapanit nihat ã daacátjidih páantjeh ãi joyáh bojna caá. Páant ãi joyáh bojat jíib, ãi beh joicán caá. Táí joinít, ãi beh joyóchah, áta táí tagaá. Nin pah Dios naáwát dih naóh yapanit ãt níj daacáp tajĩ.

26 ‘Dios ã wahni pínahdih cáacwã búdí yeejép chãjnit, ã mao yohbipna caá. Páant ã mawat túttimah, Dios caandíh boonanit, ã pebhboó maáh ã waadábipna caá’, naóh yapanit ãt níj daacáp tajĩ, Jesús ãt níjíp wat jĩ.

27 Túttimah, Dios ã wahni Cristodih ded pah ã yapat pínahdih nihat Dios naáwát dih naóh yapanit ã daacátjidih Jesús queédih ãt beh joyánap wat jĩ.

Moisés ã daacátjidih jwíih bohé, túttimah nihát bita naóh yapanit ï daacátjidihbut ãt bohénap wut jï.

28 Páant ï míic wéhe bejna, ï jwíbiát pínah tútchidih ï toáh bejehah, Jesús caán tútchidih yap bejni pah ãt nihip wut jï.

29 Páant ã yap bejihichah ennit, “Jwíjeéh ma chão jwúhúú. Tõo ñáh jũóhna caá ã chãjap”, Jesúsdiht ït niijíp wut jï.

Páant ï niijíchah joinít, ïjeéh ãt chão jwúhup wut jï.

30 Pánihna, ï jeéméchah, Jesús pan dahdih ubnit, Diosdih nin pah ãt niij úúbáp wut jï: **“Jeémát ma wúhat túina caá, Paá”**, niij péanit, queétdih ãt daj wúhup wut jï.

31 Páant niij úúbhnit, ã daj wúhuchahjeh, caandíh ït yoób beh enep wut jï, buca. ï beh enechahjeh, Jesús ãt buudáh bejep wut jï.

32 ã buudáh bejehah ennit, nin pah ït míic niijíp wut jï:

—Namáboó jwiútdih jwááhnit, Dios naáwátdih ã bohé júúwúchah, jwíih caolih bainí ã wéican beé, ït míic niijíp wut jï.

33 Pánihna, jeémp péanitjeh, Jerusalén tútchina waícanjeh ït jwúub bejep wut jï. Caanná jwíbinít, Jesús once ã bohénitji bita ï chéenwábut ï míic wáacapoó ït jwíbinap wut jï.

34 Jãtíh jwíih míic wáac jwíbinítboó queét chénewã jáap jwíbinítidih nin pah ït jíronih jwááh naáwáp wut jï:

—Jwí Maáh ãt boo pud jũóh tagaá! Pedrodih ãt jígohop wut be, buca, ït niijíp wut jï.

35 Páant ï niijíchah joinít, queét jáap jubínitbut namádih ï bejchah, queétdih ded pah ã yapatjidih ït naáwáp wut jĩ. Jesús pan dahdih uúbhnit, ã dajachah, caandih ï beh enatjidihbut ït naáwáp wut jĩ.

Jesús ã bohénitjidih ã jígohat
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

36 Páant ï naáwát tacjeh, ï cātíh Jesús ãt jígoh ñuhap wut jĩ.

—¿Ñi jam caá? Dios ã táyat ñijeéh ã jam naáh, queétdih ãt niijíp wut jĩ.

37 Páant ã niijíchah joinít, “Áih dadahjidih enna caá jwí chājap”, niij jenah joinít, tūbit ït úumap wut jĩ.

38 Páant ï úumachah, queétdih nin pah ãt jwáub niijíp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá ñi úum? ¿Dépanihna ‘Nin Jesús nihcan caá’, ñi niij jenah joí?

39 Wíih téihyanadih, wíih jíthchanadihbut ï péhwatji íitnadih ñi eneeé. Weemdih ñi teo joyoó. Pánih teo joinít, ñi jéihbipna caá. Dadahjeh wā jamachah nihna, ñita jéih teo joicán tagaá. ¡Weemjéh tigaá! Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

40 Páant niijnít, áih téihyana, jíthchanadihbut, queétdih ãt júutap wut jĩ.

41 Obohjeéhtih, páant ã júutuchah yahna, búdí wēina, en wáhi bejnit, páantjeh ït táí jenah joi jwúhcap wut jĩ. Páant ï táí jenah joicátdih ennit,

—¿Jeémát ñi bíbohcan niít? Jesús ãt niijíp wut jĩ.

42 Páant ã niij uúbúchah joinít, diibáni queejdih caandih ït wēhap wut jĩ.

43 Páant ĩ wāhuchah ubnit, queét nihat ĩ enechah, āt jeémép wut jĩ.

44 Pániĥ jeémp péanit, Jesús queétdih nin pah āt niijíp wut jĩ:

—Ñijeéh jum jwāhna, ded pah wā yapat pínahdih yeebdíĥ wā naáwáp jĩ. Moisés ā daacátji, Dios naáwátđih naóĥ yapanit ĩ daacátji, David Salmos ĩ niijní ā daacátjidiĥbut biíc yoobó weemdíĥ yapat ā náahap be, āt niijíp wut jĩ.

45 Páant niijnít, Dios naáwátđih jwáub bohénit, nin pah āt niij beh joyánap wut jĩ:

46 —Dios naáwátđih daácnit nin pah ĩt niij naóĥ daacáp tajĩ. ‘Dios ā wahni pínah Cristo yeejép yapnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, ā jwáub boo pud jūóĥbipna caá.*

47 Páant, ā boo pud jūúwát túttimah, cāacwā ĩ yéejatđih cádahnit, túiniboodíĥ ĩ túut nūumát pínah niijná, niĥat baácđih moondíĥ āiĥ túini doonáđih ĩ naóĥ peét bejbipna caá. Páant ĩ túut nūumúchah, Diosboó ĩ yéejatđih ā yoh wāĥbipna caá. Jerusalén tútĥidih moondíĥ ĩ jwíĥ naóĥbipna caá. Túttimah, niĥat baácđih moondíĥbut ĩ naóĥ peét bejbipna caá’, ĩt niij daacáp tajĩ.

48 Pániĥna, yeebboó ded pah weemdíĥ ā yapatđih ennitji, bitadiĥ túi naáwát caá náahap.

49 Dios ā niijníji yeebdíĥ teo wáacni pínah Túini Espíritudih weémboó yeebdíĥ wā wahbipna caá. Pániĥna, wā wahni pínahdih nin tútĥidih ñi pāi jwāhúá, Jesús ā bohénitđih āt niijíp wut jĩ.*

* 24:46 Is 53.1-12; Os 6.2 * 24:49 Hch 1.4

Jesús jeáboó ã púuh laab béjat
(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Páant niij péanit, Jesús Jerusalén tátchimant Betania tátchi pebh queétdih át numah bejep wut jĩ. Caanná jubínit, ãih téihyajĩh júut ñahanit, “**Dios yeebdíh ã táí teo wáaca naáh**”, queétdih át niijíp wut jĩ.

⁵¹ Páant niij péanitjeh, jeáboó át púuh laab béjep wut jĩ.*

⁵² Páant ã púuh laab béjehah ennit, caandíh ít wēi naáwáp wut jĩ. Túttimah, búdí wēinit, Jerusalén tátchiboó ít jwúub bejep wut jĩ.

⁵³ Pánihna, caanjĩh jumna, yeó jáap jumat pah Dioíh muná bejnit, Diosdih ĩpĩ wēi naáwáp wut jĩ. Páant bóojeh tigaá weém Lucas wã daacát.

---

* **24:51** Hch 1.9-11

Dios ã jáap naáwát tólih New Testament in Cacua

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cacua

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cacua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
34c9543b-57a6-5290-ab7b-4fa15529a7e2